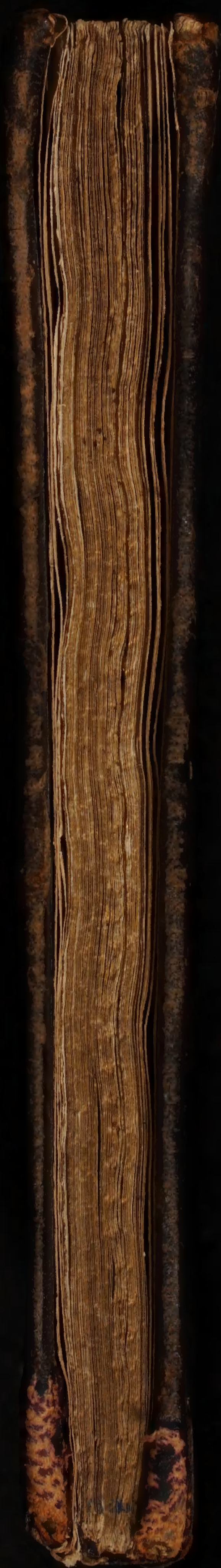

J. F. PICI 1523

IO. FRANCISCI PI-
ci Mirandulæ Dñi Et Conc-
Comitis &c. Dialogus in tres
Libros diuisus: Titulus est
STRIX,
siue de Ludificatione Dæmo
num.

Eiusdē ad Leonē.x.& Conc.
Lat. De Reformãdis mo-
ribus ORATIO.

Eiusdē ꝑ Asserēdis a Calum-
nia Libris Dionysii Areo-
pagitæ. EPISTOLA.

Eiusdē ad excitãdũ genus hu
manũ a uitæ huius somno
ad futuræ uigiliam
CARMEN.

LEANDER ALBERTVS BONON. PRAEDICATORIVS, AMPLISS. PATRI ALTOBELLO AVEROLDO BRIX. POLAE ANTISTITI AC VICELEG. BONON. S.

IERONYMO Fauētino nostro confectaneo Hæreticorum Censore, optime Antistes, superioribus diebus Mirandulæ inq̄ plurimos de Christi optimi maximi fide male sentientes, sacratissimūq; eius corpus impudētissime diuersis ludibriis afficiētes, animaduertente, eosq; igni adiudicāte prætore, haud paucæ in populo mussitationes obortæ sunt, tanq̄ iniuste Hieronymus ageret, qui huiusmodi hominum genus tāta seueritate insectaretur, cū nihil eos perperam egisse contra catholicā fidē, dicerēt, propter quod tam atroci pœna mulctandi forent, cum alioqui simplices et prorsus rudes uiderent, et siquid tamen noxæ incurrissent, diabolicis delusi præstigiis dicendi essent. Hac de causa illustrissimus eius oppidi Princeps, et nostri æui (aliorū pace dixerim) literatorum phœnix Ioannes Franciscus Picus optimus religionis christianæ assertor ac cultor, ut mussitationibus eiusmodi clypeo ueritatis instructus occurreret, treis hisce de rebus Dialogorū libros, Platonem æmulatus, tāta celeritate cōfecit, ut prius illos protulerit, q̄ eum scribere quispiā scire potuerit. Quibus in libris, et dæmonū fallacias, retegit, et aperte ostendit

ipsum osore antiquũ, oĩum hoĩes ætatũ, diuersis artibus, diuersisq; machinamẽtis superioribus q̃dẽ seculis, nec minus his nostris tp̃ibus delusisse. Huius ergo sectæ causam recognoscit, et recognoscendo, damnat, et damnãdo, Hieronymũ Cẽsorẽ recte fecisse demõstrat, q̃ pestiferũ genus ea pœna mulctauerit. Quũ igitʳ egregie Pater, Mirandula hisce diebus Bononiã uenerim, Persarũ laudatissimã imitatus cõsuetudinẽ, nõ nisi munere te adire uolui. Affero itaq; tanti Principis, tantiq; uiri treis libellos, quos dixi, quorũ quidẽ lectione non dubito, magnã te uoluptatẽ esse capturũ. Decet enim principis ac literati op̃a uiri, in principis ac literati manus uenire, tractari, ac sedulo uersari. Iam tertiũ ob eximias uirtutes tuas, ad regendã amplissimã urbẽ missus es, prius q̃dẽ efflagitãte, dein uero, ubi uoti compos facta est, plaudẽte hac florẽtissima Ciuitate, quam iuste sancteq;, ut semper cõsueuisti, nũc gubernas, ac moderaris. Siquidẽ mirã cũ illo tuo uiuido, ac uegeto ingenio dexteritatẽ cõiunxisti, et rectitudinẽ cũ dexteritate, et cũ rectitudine grauitatẽ, ita q̃dẽ, ut agas oĩa prout lenem, rectũ, atq; grauẽ p̃cipẽ decet. Quap̃p ingẽteis agimus altissimo deo gratias, qui te rursum nobis dederit, atq; præfecerit. Verũ de his hactenus. Igitur Salue Antistes, ac optime Princeps, et Vale, Leãdri tui memor, et nostrũ hoc munus læta, ut te accepturũ nõ dubitamus, fronte accipe. Ex Prædicatorio Cenobio xi. Cal. Maias. M.D.XX.III.

IO. ANT. FLAMINIVS ILLVSTRI PRINCIPI IO. PICO MIRANDVLAE. S. D.

Legi magna cum uoluptate luculẽtum, Illustris Princeps, opusculũ tuum, quod aduersus maleficum genus, atq; pestiferũ scripsisti, pulcherrimum sane ac utilissimum. In quo admirabili quodã modo dæmonũ illusiones, atq; fallacias detegis, et numeroso græcorum, ac latinorum testimonio scriptorũ doces, ac esse uera ostẽdis, quæ pleriq; aniles fabulas, ac deliramẽta esse credebant. Ita quidem diuinum istud, et communi utilitati studens, ingenium tuum aliquid semper expromit, quod nõ solum rem literariam iuuet, sed etiã, quod multo pulchrius, quodq; magis mirandum est Christianam religionem exornet, ac illustriorem faciat. Qua quidem uia, si alii Principes nostri graderentur, quanto maius, non modo literis, ac literatis hominibus, sed etiam fidei catholicæ precium, ueneratio, et cultus accederet? Valde autẽ lætatus sum, quod istud quoq; præclarũ ingenii tui monumẽtũ, te permittente, ut illius utilitas passim diffundatur, Chalcographis excudendum tradiderit Leander Albertus Bononiensis familiaris noster uir in ordine prædicatorum, ut nosti, insignis, tui, nostriq; amantissimus. Perge igitur clarissime, ac eruditissime Princeps literariam simul et Christianam Rempu. tam claris, tamq; pretiosis donis afficere, ac non te solum, et generosissi-

mam familiã tuam, et patriam, sed Romanam quoq; linguam, et totam Italiam illustrare. Hæc plane sunt, quæ partum tibi splendorem, partam iandiu gloriam in dies magis augeant, atq; confirment, et quibus nihil tibi amplius de esse ad nominis immortalitatẽ tam cre dant homines, q̃ fateantur, et prædicent. Vale Bononia Decimo Cal. Maias. M.D.XXIII.

IO. FR. PICVS MAYNARDO SVO. S.

VSI nuper seria Maynarde, si tamen clari uiri cũ ex gentibus, tum ex nostra religione: qui dialogos ediderũt: lusisse existimamus. Sed ludus mihi uidet̃ hoc scribendi genus: dum illis confero: quæ maiori cum grauitate disputantur: ubi de rebus ipsis: in rerum natura sint: quid sint, unde pendeant: quid nam ipsis aut intrinsecus eueniat, aut contingat extrinsecus: plane scitamur. Quæsitum aliquãdo dum nostris de lucubrationibus sermo incidisset: cur dialogo non scriberem: sed perpetua oratione, per capita, per theoremata, nõ nihil etiã per quæstiones, & adnotationes ingenue rettuli mihi magis placere per sua membra, rẽ: qua de agas: digeri, affinẽ uideri poesi dialogum. Quãq̃ scio quãdoq; fabulas oratione pedestri, & interdũ maxime seria carmine prodi solere, quod in hymnis nostris curauimus iri seruatũ, & in ea: quam nuper cecinimus, & ad te mittimus, a somno præsentis uitæ excitatione. Sed ut me non latet: si quid ficti dialogo misceatur: id non esse mẽdacium, cum tacito quodã consensu lectori fiat cognitum indicari, nõ sic, ut proditur, rẽ ex integro gestã esse, sed sic geri facile potuisse. Ita quoq; me non præterit in dialogis agi non cõsueuisse eo ordine: qui sit rerum naturæ cognoscendæ consentaneus: sed uerius Miscellaneã disciplinã prętendi, quæ similis quodam modo uideatur Omiomeriis Anaxagoræ. Apud Græcos tamen præcipuo quodam in honore id scribẽdi genus fuit (tam est auidus uarietatis humanus animus, quẽ maxime demulcebat, detinebatq; socraticorum eloquentia) cuius gratia in unum quasi dixeris corpus quæ dispersa essent, suapte natura conflarentur. Quæ cum a me absit dicẽdi facultas, etiam ab eo absui genere scribendi. Placuit in præsen-

tia nihilominus facere periculum: oblata maxime occasione, ex ludibriis strigũ, & maleficiis, quæ superioribus mensibus nostra in ditione perpetrata sunt, Vnde nomen ẽ operi adnatum Strix, siue de ludificatione Dæmonum, id malueris appellare: qua præcipites corruere quicunq; dicebantur ferri ad ludum Dianæ (eum nunc appellant cursum) rẽ quidẽ nomine diuersam ab illa uetusta impietate, sed utrũ suapte natura differat an minime, & quonam modo similem, quo dissimilem censeri oporteat, ex ipsa disputatione colligetur: pariterq; dabitur intelligi, quid illi cum antiquis aliis gentiũ superstitionibus commune, quid ab osore generis humani maligno dæmone recẽti malitia suggestum sit: & in eo repellendo quãta religionis ueritati fiat accessio. Q͛d si tempus hoc dierum circiter decem, qđ tribus iis disputationibus seu magis libellis dialogo compræhẽsis impẽdi, non censueris periisse, & tu, & reliqui amici doctrina & iudicio præstantes: tunc alios fortasse de rebus aliis Dialogos suppetẽte ocio scribemus: sin minime, bonas meli⁹ horas collocabimus. In hoc sane opusculo putes te ubi Strigem audieris colloquẽtem, audire meram historiam, Quã partim oculis hausi, partim auribus, dum mihi libelli quæstionum recitarentur, Sed ne protraham te ab ea longius, Apistium, Phronimum, Strigem, Dicastem, simul audi de ipsa Dæmonum ludificatione differentes.

IOANNIS FRANCISCI PICI MIRANDVLAE DOMINI, CONCORDIAEQVE COMITIS ET CæT. DIALOGVS, CVI TITVLVS STRIX SIVE DE LVDIFICATIONE DAEMONVM.

Dialogi personæ Apistius, Phronimus, Strix, Dicastes.

APISTIVS.

Vonam Phronime ruit illac pergens per olitoriũ forum tam frequens uulgus? PH. Accedamus tantisper dum fiat nota nobis causa tãti cõcursus. Paucoꝝ passuũ parua potest esse iactura? AP. Pauci non erunt: Si usq; ad templũ prexerimus: quod cœptũ extrui nuper Virgini Deiparæ: cui de miraculis facta est appellatio. Nam ultra primũ lapidẽ situ est. Videor enim uidere nõnullos ex eoꝝ sodalitate: qui sibi ad ædem illam sacrã domicillum delegere. Proinde cõiecturã facio illuc omnes illos: quos cõspicimus: tendere. PH. Recte uti existimo coniectaris: Nam nisi fallor: puerorũ multitudini mixtos depræhendi Satellites: qui operã nauare solẽt sacerdoti: cui cõsuetũ est de maleficis hominibus quæstiones habere. Sed quid tandem eueniet sinistri: si eo nos cõ tulerimus? quin arbitror id itineris cõmodũ nobis allaturum: si nõ amplum: at certe tam gratũ: uti sit habendum opsonii uice: cũ redierimus: sed & erit fortassis preciũ operæ cũ noui quidpiã rescire facile dabitur. Quãdoquidẽ adducor: ut existimem captã Strigẽ. Ad quã tã multiforme uulgus pueris permixtũ accurrat contuẽdam. AP. Striges: ne his i locis diuersantur? haud grauarer decem passuũ millia

C. Cœnobiũ cõstrui ceptum Pro or. prædicatorio ad. S. Mariã de Miraculis Mirãdulę. 1512.

conficere:uidēdi causa. PH. Ergo si nullā unq̄ aspexisti:poteris nūc fortasse fieri cōpos uoti. AP. O si contingat mihi ut auē tāto studio quæsitā nusq̄ inuētā, reperiā. PH. Quā inquis auē? AP. Strigē. PH. Iocaris Apisti. AP. Serio: nō ioco id prolatū cēsere debes. Q. n̄ quidē nosse:quod ignorauit antiquitas:debet esse gratissimū homini prēsertim curioso. PH. Ergo rei:quā nemo nō nouit ignoratione laboras? AP. Ergo existimas me id mihi arrogar̄ uelle, q̄d se nūq̄ depræhēdisse:nec cōstare:si qui unq̄ depræhēderint: affirmauere magni olim uiri & de lr̄is egregie meriti? PH. q̄d? AP. Strigē auē. Nā q̄q̄ legi. Et strigis infames ipsis cū carnibus alas. Et quod trepidus bubo:q̄d Strix nocturna queruntur. Omenq̧ triste resonat infaustæ strigis, Mœstiq̧ cor bubonis, & raucæ strigis, execta uiuæ uiscera. Necnō in maledictis antiquis strigē fuisse. Tn̄ quid nā sit ipsa:quæ ipsius natura:non cōuenit. Arbitrat̄ ꝙ Plinius fabulosum, q̄d erat de strigibus proditū memoriæ, Vbera eas infantium labris immulgere, ac sane quæ nā sit auiū strix:nō constare plane testat̄. PH. Miror te poetarū, ut uideo, peritum nō legisse repelli a foribus solere Striges antiquitus, Virga quæ esset ex alba spina, easq̧ auidas esse uolucres, quibus grande caput, oculi stantes:incuruo rostro, penis cannitie respersis, & hamatis unguibus, atq̧ appellatas eo nomine fuisse ꝙ horrenda stridere nocte solēt, nomen itaq̧ causamq̧ nominis, naturāq̧ ipsius & figurā mādatā literarū monumētis uides. AP. Teneo, q̄d insinuas:Sed diuersi fortasse sunt generis Striges istiusmodi, uariaq̧ natura. Neq̧.n.dicunt̄ immulgere ubera labris infantiū, sed exsorbere sanguinem. Vnde ille cecinit. Nocte uolāt, puerosq̧ petunt nutricis egētes. Et uitiāt cunis corpora rapta suis:Carpere dicunt̄ lactentia uiscera rostri:Et poto plenū sanguine pectus habēt. Atq̧ hoc obseruatum usq̧ ab heroicis tp̄ibus extitisse, illa me mouēt ꝙ in thalamos uenere Procæ:Proca natus in illis:preda recens auiū quinq̧ diebus erat:Pectoraq̧ exsorbēt auidis infantia linguis. Et puer infelix uagit opemq̧ petit:Territa uoce sui nutrix accurrit alumni, Et rigi lo sectas inuenit ungue genas. Num tibi uident̄ munia. isthæc tam inter se aduersa strigū ēt uariā & aduersam naturā ꝯditionēq̧ mōstrare:be

Ex Metamor.
Ex Lucano.
Ex Trag. Se.
Ex fast. Ouid.
Ex Fast.
Ex fast.

nesicas

neficas aues illas, præstito nutricis officio æstimare par erat has uero maxime noxias qbus epoto sanguine pueri necen tur infantes. PH. Mihi potius fabulosum utrūq; uidetur aut si qd solidæ ueritatis insit i fabula: reor nō natas aues il- las non inuētas carmine Nenia cū in uolucres falsa figurat anus: Sed maloꝝ ope Dæmonū factū puto: ut ille ipsæ aues apparuerint mō nutricis isidiātis præseferētes imaginē: eoq; magis id mihi arridet, q̄ fascini docuit remedium Dæmon ille Ianū mētitus, ter fronde arbutea tāgēs postes: ter eadē fronde notās limina: spargens aditus aquis, et cætera moli- tus: quæ nō sacra fuere: sed execranda portenta q̄q̄ de eis & medici unde illa. Præterea si nocte p̄mit Strix atra puel/ los Virosa imulgēs expertis ubera labris. Sic. n. nostri tpis striges facere cōsueuerūt: cū ad ludū Dianæ dicunt̄ pferri, uitiāt uagiētes in cunis recēs natos infantes: Mox adhibēt remedia: quæ sic mihi ab illis pendere uident̄: ut nomen ēt deriuatū sit: qñ mulieribus: quæ id sceleris patrāt: indita est est apud nos, passimq; recepta iā strigis appellatio. AP. Eoꝝ igit̄ Phronime uideris errore delusus: quo circūagunt̄ ple- riq; nostratiū, ut uera putes, quæ uulgus prædicat. Esse ne- scio q̄s mulierculas ad cōuiuia, ad ꝯcubitus lemurū intēpe sta nocte cōuolātes, quibus infantes fascinent̄. PH. Dic me liora. Nā qđ nō pauci bene audiētes i l̃ris uiri, reꝝ usu periti bonis moribus præditi: pro cōpto habēt: palāq; p̄ferūt: erro ris nomēclatura nō est notādū. AP. Sane psuaderi mihi id nunq̄ potuit: ut isthæc ī animū inducerē meū. PH. Qua de causa? AP. Qm̄ ridiculū uidet̄ facto circulo, & unguento nescio quo pacto corpori adhibito, & expressis nescio quo murmure uerbis, cū inferis Dæmonibus cōgredi, equitare noctu super ligno: quo linū & canabis tūdi solet, sup capra: aut hirco aut ueruece meretriculas: easdēq; ferri per aera: & uētoꝝ tranare spatia, Dianæ choris aut herodiadis inter- esse: Ludere, comedere, bibere, obscenis oblectari. Adde q̄ non conueniunt, ut accepi, nam aliæ per tractus aeris subli- mes euehi se dicunt. Aliæ propius terram deferri: nonnullæ animo se ire, nō corpore testentur: ac sisti postea supra Bæ- nacum in altissimis montibus perhibeant, miror q̄ non in Micala monte dixerint cum Thalete: aut in Mimāte cum

Ex Fast.

Ex Quinto Ser.

Mõtes in quibus uterq; phi losophus contemplabatur sydera.
Ex Cic. de leg.
Ex Plutarcho

Anaxagora diuersari: Quædã ad Beneuẽtanã arborẽ nucẽ (ni fallor) appellatã portari se dictitãt. Sed quid causæ ut nõ magis in arpinati agro nostris oris (ut puto) uiciniore collocentur? ad marianã quercũ delatæ, si non longius progredi pigeat usq; i Cheroneã ad quercũ Alexãdri. Præterea coire dicunt cum dæmonibus, nisi fallor, abiũctis a corpore: quibus qui põt esse cõtactus? quæ libido? aut quo pacto queũt inani quadam imagine delectari carneæ mulieres: cũ mortuis luctari solere laruas didici: nõ cũ uiuis. PH. Si diluam tibi argumenta tua: futurũ spero: ut assentiaris. AP. Quid ni. PH. Est enim uiri cordati, rationibus, exemplis, maiorum authoritate: quæ sit iã consensu firmata: moueri, duci, sisti, multoq; magis eius: qui ingenio præditus est: & litteris nauauit operam. Ergo si te per tua decreta ducã ad id: quod irrides: recipiendum: quid eris acturus? AP. Manus dabo. PH. Puto dabis & pedes. AP. nequaq̃ in pedicas. PH. Ego quidem id nunq̃ affectabo, sed ut in meam sententiam (ut dici solet) pedibus manibusq; discedas: id facile, ut fiat, optarim. AP. Non abnuo futurum si præstabis: qd̃ præ te fers. PH. Videris mihi ex sermone: quem cõseruimus, gradiẽtes, poetas gentiũ percallere, nec abhorrere a philosophia. AP. Id mihi non uendico, ut percalleam poetas. Maior est enim ea professio: q̃ ut illam sibi de nihilo quispiã arroget. Nam et Græcam linguam & Latinã nosse imprimis opus eẽt. Deinde recõdita, & e philosophiæ penu frequẽter eruta sensa didicisse: quibus poetæ et maxme omnium scatet Homerus: quẽ grandibus cõmentariis illustratum ab Aristotele & quibusdam e porticu philosophis audiui, & Plutarchum accepi libro uno bene magno cõtendisse omnẽ scientiã, omnẽ artẽ, diuina deniq; & humana Cæco illi adserere. Quare ut eã mihi adesse cognitionem abnuo, ita nõ inficias eo, quãdoq; me pociũ in illis legendis exercuisse: Sed uti linguarum notitiam haurirẽ, ut quæpiam ad mores apta præcepta quasi aliud agens imbiberẽ: in amicorum corona ne ignarus litterarũ uiderer: cũ se se occasio præstat, refundenda, philosophiã: quæ illic dicitur latere: Si non bibi, at saltẽ attigi: atq; (ut dici solet) degustaui summis labris.

labris: PH. Neq; arrogantia, neq; ironia ductum te existi-stimo: sed ueritate: quæ ab Aristotele uirtus inter illa uitia collocatur media: nã nec te scire nihil simulas: nec iactas te omnia tenere: & quæ dicis de poetarũ notitia nõ abhorrẽt a uero. Nã ipse Plato & Aristoteles poetarũ Homeri Hesio-di Simonidis, Pindari, Euripidis: alioꝝ testimoniis pleni sũt. Proinde uereor ne quã dissimulas philosophiam sis amplexus. Itaq; existimo plura a te in recessu cõgesta q̃ pollicea-ris in fronte. AP. Natura interdũ uel uirtutes, uel quædã tanq̃ rudimẽta uirtutum sine ullo studio possidemus. PH. Hoc mihi responso maiorem iniecisti scrupulum. AP. Quẽ nam ais? PH. Me cum homine philosopho uerba facere. Sed id mihi protinus eximã, hinc exordiũ capiens: si respõ-dere ad ea te profiteri uolueris, quæ iis de rebus scitari cu-pio: quorum gratia disserere cœpimus. AP. Respõsurum me profiteor. PH. Legisti ne unq̃ apud Homerũ Vlyssem ad Cimerios appulisse?? AP. Legi, utiq; ad gentẽ caligino-so degentem in aere solis radiis imperuio. PH. Quid egit. AP. multa. PH. Nõ ne eius illa uerba. Ἐγὼ δ'ἄορ ὀξὺ ἐρυσ-σάμενοσ παρὰ μηροῦ. βόθρον ἐριξ' ὅσσον τε πυγούσιον ἔνθα. καὶ ἔνθα. Ἀμφ' αὐτῷ δὲ χοὰσ χεόμεν πᾶσι νεκύεσι. Quæ forte Carmina latine si modo probas interpretabor. AP. Gratum facies. PH. Ipse ego de semore extraxi, tunc protinus ensem. Et foueam cubiti ad mensuram scalpere circum. Hinc atq; hinc cœpi: atq; umbris libamina fudi. AP. expræssisti sensum, & ꝓbe uerba. PH. Dianæ ludos & choreas cũ sociis nymphis puto non semel a te lectas. AP. Putas recte. PH. Nec non cõgressum Anchisem Veneri: & multos prisci temporis heroas diis illis fallacibus genitos le-gisse. AP. Et illud sæpenumero. PH. Deludebãt miris modis rusticæ & pastoriciæ deditos curæ hoĩes, ut erat plu-rimũ eoꝝ uita: qui heroicis temporibus floruisse ferebant. Sic etiam Dæmon pastorem Peleũ, quippe qui, ut ille ceci-nit greges pecorum & armenta haud procul a muris sub opaca ualle reliquit, sub marinæ Thetidis Deæ apud gẽtes existimatæ simulachro, deluserat quoq; minus aduerteret dolum ab alio Dæmone Versipelli Proteo doctus est: quo

Plato.
Aristoteles.

Ex Ouidio.

Ex Ouidio. pacto ipsa caperet Thetis:cētū mētita figuras.Sed aliā perpende fraudē:qua ipsum decepit impēsius:cū non stuprum adulteriū ue prætēdit:sed simulauit connubiū. Quod celebrauit Hesiodus carmine,ut est proditū græcis monumentis. Atq; inde probabili cōiectura dicimus Epithalamiū Catulli ab exemplari deductū Hesiodi. qđ et tenor quoq; carminis insinuat priscā illā facilitatē præseferētis,& ipsum satis declarat Catulli studiū in imitādis græcis. Adeo ut integras elegias Callimachi mō sensum mō uerbū reddēs exp̄sserit:sic & pastori Paridi facile sub triū Dearū simulachro Dæmon imposuit,qui uti cecinit Coluthus Thebanus in libro de raptu Helenæ: ἐνόμευε πατρώια μῆλα. nec solum patrias pascebat oues:sed & tauros ēt,eaq; ueste induebat: ut rudē opilionē & bubulcū agnoscas,quæ ille late p̄sequitur:Sic Lydiū illū pastorē regiū annuli pala inuersa:qua reginæ intulit stuprū:fecit inuisilem.Itaq; induebāt uarias formas Dæmones mō Deaꝝ,quæ dicerent,mō nympharum terrestriū,modo maritimaꝝ,quæ qm̄ sub undis latuisse suopte ingenio credebant:ut spectari possent ut urere fortius: nutricū tenus extabāt gurgitē cano.ēt nebulę spectro occurrebāt:ut Iunonē fabulant Ixioni,ex qua supposititiū cētauꝝ emersisse finxerūt,aliaq; parabāt præstigia,quibus deluderent gentes:quibus & indocto & erudito uulgo geminatis fraudibus imponerēt.Nec ulla erat mētitæ diuinitatis imago,quæ nō suis lasciuiis rude sæculū urgeret. qñ etiā Dianā ipsam:cuius ludū in Dæmonis retegimus odiū,uirginitatē: quā se fingebat amare,ut illos fortassis illiceret: qui aborrerent a fœda libidine:prostituisse cōpertū est . Sic sub Lunæ noie:quæ & Diana dubio procul dicebat,pressam dicebāt ab Endymione. Ab Hippolyto ēt inuit Firmianus,sub Dianæ noie q illuc ptinere putauit,& appellationē Virbii,et sedem,ubi cōderet q̄ diligētissime quesitā,et medicas Aesculapii uulneribus adhibitas manus. Magiæ Dæmonicæ illa omnia:si uspiā fundus extat,fabulæ referri accepta debent, atq; huic Aesculapio data est magoꝝ merces.hoc est horrēda mors.Nā fulmine periisse illū inter oēs authores ēt antiquissimos cōuenit,quāq̄ dissensio plurima,cuius nā cā sacri legii?

Margin notes: Ex Ouidio. / Hesiodus. / De Catullo. / Coluthus. / Ex Platone et aliis. / Ex Catullo. / q̄ multę dęmonum fraudes.

legiis? AP. Virgilius Hippolyti reuocati ad uitam. Plinius Tindaridos gratia rettulerunt. PH. Stesicorus, Panyasis, Polyāthus, Philarcho, Telisarchus alii aliter mādauerūt lr̄is cur Aesculapius tactus de cœlo fuerit? AP. Prome si tibi succurrit. PH. Sunt qui malint quoniam Tyndarum non Tyndarida reuocauisset ad uitā ictū fulmine. Staphylus nullum excitatū ab inferis prodit ab Aesculapio. Sed sanatum Hipplytū fugiētē ex Troezene: eāq; ob causam excepisse fulmen. Polayanthus maluit ob solutas ab insania filias Prætii: Philarchus ob id qđ opem filiis Phinei tulerit. Inter eos uero: qui illum uoluerunt curasse: ut mortui reuerterent in uitā: Sūt qbus placuit ut eo℞ pleriq;: q Troiano in bello ceciderūt. Sunt qui ī Thebana interfectos pugna. At nō deest Telesarchus, q nō effectui, sed conatui reuocādi ad uitā orionis rettulerit acceptū fulmen. Notū illud Pindari repetitū a Tertulliano ꝓdētis arsisse cœlitus Aesculapiū: ꝙ medicinā nocēter exercuisset. Sic hac in re magis uariā q̄ in cæde Romuli narationē inuenimus. Vterq; tñ a gētibus relatus in deos quātūuis hic latro: ille magus fuerit. Quo magis miror sibi ñ ꝯsuluisse uirū illū insignē q tot magni cuiusdā principis sūptibus auo℞ memoria: troianū bellū & iliēsem oēm oppugnationē referre pollicitus, dū circū describit, ut ostēdat ubi Aeacides, ubi Vlysses tetendisset, raptus a Dæmone nusq̄ cōparuit. AP. Mira refers. PH. Sed cōperta. Nā princeps ille & ad uarios Italiæ populos & ad Germanos. & quo non? quesitū misit uirū illū. ex cuius discipulis postq̄ magister periit, unus, ad hoc se cōtulit oppidū, & sui facinoris usq; ad meā memoriā reliquit uestigia. Nā eius, qui furtum fecisset pingebat imaginē quærenti: & in aquæ phiala sacrilegiis quibusdam adhibitis ostendebat figuram, uestem, modumq; omnem: qui ab eo seruatus in re auferenda fuisset. Virū noui proditū ab eo, cū amuleta inuolasset: & domi in arca locasset, nemine hominū præsente, et eius temporis memini quo nūciū supstitioni remisit & abiurauit magicam disciplinam: Si decē dies simul pergeremus, nō mihi satis esse putarē tēporis ad exprimendas, quæ obseruaui, uariis modis proditas Dæmonis insidias non nisi

Dissensio de morte Aesculapii uaria.

De interitu magi nobilis auo℞ memoria.

Cur nomen Sathanę.

Iustissima de causa Sathan appellati, quod semper sit aduersset humano generi: cũ omnibus in rebus, tum præcipue ĩ hac de qua dicere institueramus, coeũdi facultate præseferẽda. Quã: qui negat ut pote cõtranitẽs tot uiris: qui se dicũt expertes, qui ex aliis, qui expti essent audiuisse testant: impudẽtiæ nõie taxatur ab Augustino, creberrimæ famæ testimonio scribẽte. xv. de Dei ciuitate uolumine, Siluanos, & Faunos, quos uulgo ĩcubos uocãt, improbos sæpe extitisse mulieribus & earũ appetisse ac pegisse cõcubitũ, & quosdã Dæmones, quos Dusios Galli nuncupant: hãc assidue immũdiciã & tentare & efficere. Ap. Perge oro. PH. Quãtũ ad aereũ pertinet iter: audiuisse etiam te puto: nisi legeris: Abarim ex Hyperboreo Phœbi templo sagitta nixum ad Pythagoram uenisse in Italiam. AP. Nec hoc ignotum mihi cõmẽdatum literis a quodam philosopho platonico fuisse. PH. Si hæc rite succurrũt, cæteris assentieris facile. Nam totam illam Vlyssis necyomãtiã a circulo cœpisse exordiũ subire animum debet. Vnde noua isthæc non esse figmenta ducendi Circini: Sed uetera uel præstigia uel fabulamẽta facile percipies, quæ Latini etiã poetæ curarunt imitari. Nã & Scipio quoque introducit ferro cauare resossam humum: & quæ sequunt ad Vlyssis exemplum. Verũ uetustiora esse q̃ ab Homero sumpserint exordiũ cũ umbris colloquia: Scire illi facile queũt, quibus Orphei carmina hac ipsa de re comperta sunt: quẽ nõ modo imitatũ Homerum constat in accersendo Tyresia: Sed etiã numeros ipsos magna cura & scrupulosis obseruationibus assecutum. Scribit Iustinus martyr primum Iliados carmen ad exemplũ primi carminis Orphici: qd de Cerere inscriptũ erat, fuisse compositum: & q̃q̃ ritibus uariis, tamen appetebant omnes cõmertia functorũ, ita, ut ad inferos dicerent descẽdere: qd longo post Orpheum & Homerum tempore Pythagoræ cõtingisse ferebatur. Vidisseque illum Hesiodi animam & Homeri dare pœnas: ob ea, quæ de diis attulissent. ac magno illum ipsum apud Crotoniates ea de causa in honore habitum: præcipue cũ retulisset se apud inferos cruciari notauisse: qui suis uxoribus congredi nollent. Porro

Ex libris Iamblichi de secta Pythag.

Ex Silio Ita.

Iustinus martyr.

de aeris trāſmiſſo ſpatio quid ambigas neſcio, quādoquidē referre non uidetur. Sagitta ne? an ſcamno? an capra uectorū pennas metiaris? Nā quo modo uectus Pythagoras & Empedocles fuerint nō eſt proditū memoriæ: Biga ne an quadriga? an alato Pegaſo, draconibusue? an oloribꝰ? ut uel Venerem uel Medeam imitaretur: an potius ut Circen ſerpētibus biiugis, aut leonibus inſtar Cybelis, aut Lyncibus ad exemplū Bacchi, ſeu magis more Triptolemi iā ſup Europen ſublimis & aſida terrā, ut ille frugum: hic philoſophiæ ſator ueheret. Vterq; Pallade hoc eſt Dæmonis aſtutia deceptus. AP. Audiuiſſe ni fallor memini etiam de Simone Mago qui aerium iter tentarit & in ſuam pernitiē. PH. Et forte audiuiſti de neſcio quibus æthiopibus: qui frenare Dracones, & in Europam uenire dorſis eorum inſidentes cōſueuerint. Nam ita proditum fertur a Rogerio Baccone. Sed fides penes auditoris gnari doctiq; lectoris arbitrium reponatur, ne Dedalæos nos cōminiſci uolatus exiſtimes: qui ſi mēdaces non ſunt, dæmonicis quæunt accepti referri machinamētis: Vt ſileam quo modo euanuiſſe dictus e conſpectu Domitiani Tyaneus Apollonius. Cæterū ſucubos & incubos ſpiritus ſi admittis apud antiquitatē fuiſſe, quid eſt cauſæ uti ad noſtrā nō admittas tempeſtatem: cum tot & tantis id approbetur teſtimoniis, quæ referam ſi libuerit. At de unguento, te puto non ignorare. Quæ cum Lucianus Syrus tum Apuleius Afer mandauerint memoriæ poſteritatis. Alter græco, Alter latino ſermone, atq; hinc ab illo expſſa & κυβώτιον & πάνυ πολλάσ πυξίδασ & ἔλαιον. Quorſum igitur & arcula & tam multæ Pyxides & oleū ab illa muliere ſuſq; deq; uerſata? ipſemet declaret author. ἐκ τούτου λαβοῦσα χρίεται ὅλη ἀπὸ τῶν ὀνύχων ἀρξαμένη τῶν κάτω καὶ ἄφνω πτερὰ ἐκφύεται αὐτῇ. Vnctam igitur ab unguibus ſtatim uolatilem factā ſcribit: ſubditq; poſt paululū q̃ nihil aliud fuerit ἢ κόραξ νυκτερινόσ. Ita enim uidebatur eis nocturnus coruus, qui aut intuebant: aut fingebant aſpicere. Neq; enim ex ipſa rei ſpecie in alienam quicq̃ tranſformari crediderim unguine ullo: cantu ue magico. Tamē unguentis quibuſdam uideri delibutas uolebant ſtriges illæ.

Ex metamor.
Simon Mag.
Rogerius bac con.
Ex Philoſt.
Ex Aſino Luciani.

Ad hoc ut uel sibi uel aliis apparerent, formã in aliam priori dissimilem fuisse couersas. Et qq rhetor hic salsus & uapidus mutatum se finxit: nõ tamen in auem, qq eodem usus esset pharmaco, sed in asinum mentitus est. Proinde fœminã illã indoluisse suspicatam Pyxidis errore mutatum in asinũ Lucianum. Vnde uariam subindicauit rei nõ essentiã, sed imaginem, eoq; id apertissime cõfirmauit, q mentem animũq; Lucii se profitetur in asino retinuisse. Sed neq; existimãdum in mentem uenisse illi tale somniũ uertendæ formæ, nisi fama cõstaret Thessalis mulieribus id esse peculiare. Neq; is, qui postea illum imitatus est, platonicus, non id confirmauit in Thessaliã se profectũ simulãs, priusq̃ abolita forma priore nouam se finxisset indutum, haurito, si recte uerba ipsius refero, plusculo uncto, & pactis: quæ plurima memoriæ pdidit. Vt oĩbus pene numeris uideat uoluisse imitari samosatenũ. Quippe cum Thessalici murmuris oleiq; magici trãsformãtis, & amuleti rosacei reformantis mentionem fecerit.

Ex asino apuleii.

AP. Cur putas rosacei illius Alexipharmaci mẽtionẽ factã?

Aristoteles.

PH. Si qd inest solidi, censeo tractũ ab Aristotele, apud quẽ legi inter admirãda reponi. Rosarũ odore facile mori asinos cõsuesse: quod & Lucianus & Lucius edocti finxerũt dispe-rire asinũ: quo se indutos uolebant: aut quid aliud latet magicũ. Nã infames certe olim ueneficiis erãt Thessalæ Thressæq; mulieres: quibus etiã carmine deduci lunã fabulabant: & defixa cœlo deuocari sydera: qd erat etiam Sabinis, ut ille prodit, cõmunicatũ facinus. Baccho præterea dicebantur afflatæ, Mimallonũq; & Aedonidũ eis facta appellatio, Fuerãtq; complicatis inter Thyrsos anguibꝰ magico præstigio, tãta ueneratione habitæ: ut Magni Alexãdri mater Olympias earũ uoluerit ritibus initiari. Existimo quæ uideant mẽdatia fortassis trahere potuisse principiũ ab aliqua similitudine ueri. At uidet probabilius ab ipsis dæmonũ prodigiis nõ sine aliquo ueræ historiæ fundamento plurimis uanitatibus adumbrato, traxisse fabulas incremẽtũ aliquod, potiusq; ab insomnis, ut mandatum est litteris a Synesio. Neq; enim ita propensus ad rem uulgandam fuisset: qui sibi uisus esset per quietẽ quicq̃ uidisse, ac si foras cõspexisset id, quo in admirationẽ

Ex Horatio.

Ex Plutarcho

Vñ traxerint initiũ fabulę contra Synesium.

miratione pertractatus esset. Tot eni decãtata apud græcos ueneficia, tot apud Latinos. Hinc illa Massyllæ gētis sacer/dos, que promittebat se carminibus soluere mentes: sistere aquam fluuiis, & uertere sydera retro: nocturnosq; manes ciere. Hinc Circes, Medeę, Canidiæ, pharmaca, & quę narrata a Theocrito Siculo, quem Maro assecutus est, Simethę Philtra. Hec omnia de nihilo ficta putabimus? Equidē memini apud Plutarchum legisse fabulā deducēdæ Lunæ astu quodam inuētam ab Aganice Thessala: quæ cū gnata esset Lunæ defectū contingere ob intercedētem umbram terræ persuasit mulieribus Thessalis, eius ignaris rei, Lunā eo tempore in terras a se deduci. Aliæ fabulæ, aliis quoq; uel gestis uel astui referri acceptæ queunt. Fuit apud Grçcos quidam nisi mihi nomen excidit, Palæphatus, qui pretiū operæ putauit ostendere, quo pacto fabularum plurimis solidum historiæ cuiuspiam fundamentum extitisset, in maius deinde uulgi fama sæpe falsa semper in stabili distractum. Vnde illud puto Virgilii. Docta Palephatia testatur uoce Papyrus. Porro notissimū illud: ueneficiis fieri solere, ut homines aut eēnt diuersi, ut quidā nugabant, aut apparerēt: quod nemo uidet iure posse inficiari, id sane nulla impudētia, quin saltē illis id ipsum uideret. Nū memor es decātatū Prętidas implesse falsis mugitibus agros, timuisseq; aratrū: & in leui frōte quęsisse cornua. Quas postea, ut illi rosa, sic uel a Melampo mētis purgamine, ut nōnulli pdūt: & ut quidā maluere) ab æsculapio artis medicæ remediis sanatas uaria pdit historia. Proinde siue ira dæmonū furerēt, siue morbo, diuersa illis remedia coaptauit antiquitas. Nā dæmonibus ipsis: quo tpe pene potiebant orbis terrarū impio i diuersa fuit & frequēs institutio fallēdi, nō mō per tēplorū antistites: p oracula: sed p agitatas afflatu Pythio mulierculas. Trahebant. n. hoies sī admiratione sui, & ī pcipitia scelerū sub religiōis ptextu deuoluebāt. Ad hæc uarias ipsi formas īduebāt. Sic pteū ap oēs fere poetas licet spectare uariis se se ostētā ē simulachris, sic heroas illos: qui ad Ilium occubuere: Vinitori conspicuos apparuisse dicatis dialogis Philostratus posteritati cōcredidit. Sic Apollonio Tyaneo empusæ lamięue dicitur

Ex Vergilio.
Ex Theocrito.
Ex libro ad Pelianum et Euridicen.
Ex Vergilio.
Frequēs Demonibus institutio fallēdi.
In Heroicis Philostrati.

time uideantur striges:cum de ludo referunt, potest quidē euenire aut timore, aut memoriæ lapsu. Vt sunt ineruditæ plurimum, & rusticæ mulieres:pōt & acceptum referri Dæmonum fallaciæ, qui uniuersas eodē nō afficit modo. Licet id in antiquis præstigiis deprehendere. Aliud.n. in Euxino aliud in Taurica, aliud in Italia:ueneficii genus. Nec Pharmaceutriæ Theocriti, omnino similis ea:quā Vergilius cecinit. Cæterū in oraculis idem spectasse contigit, Alia ex afflatis fœminis, alia ex hiatu terræ, alia per hominū captata in tēplis somnia. In Pasiphaes propterea dormiebant Phano. Ad Podalyrii quoq; sepulchrum medicos olim Calabros & Daunios iacere consueuisse legimus. In Aesculapii templo cubare solere plurimos notū est. Quod non heroicis tātūmodo temporibus factitatū, sed usq; ad Antonini tempora, quē Pergamum ipsius rei gratia petiisse Herodianus est author. Legimus etiam oracula per statuas & integras & dimidias reddi consueuisse. Per columbas quoq;, siue illæ aues, siue eo nomine mulieres:quæ funderent uaticinia. Per arbores quoq; & i Dodone & India id plurimi authores hoc magnꝰ rettulit Alexander. Inspirabatur aliis repente furor: & cætera id genus tam uaria, q̄ etiā & auguria & eorum: qui sacra facerēt, libamina. Nā diuersa spēs nephādi ritus & execrandi sacri. Diuersa quoq; cantamina, uetustatis, & quæ nostra etiā ætate scatent a prophanis, alio ritu q̄ solebāt a Romanis fiunt. A Catone seniore narranť aliqua ĩ Libris Rei rusticæ tam cōtemnēda:ut nemo fere inueniať, qui ea legere possit sine irrisu: & tamen ab homine prodita: qui Senator, qui Censor fuit, qui triumphauit. Q̄d attinet ad motū:quo ferātur a Dæmone:aut q̄ ad locum ptineat:ubi sistunť, minime tibi mirū debeat uideri. Nā q̄d fallax est: suopte ingenio id sæpenumero multiplex & uarium. Quod uerax est:nititur simplicitati. Videre id licet ĩ iis:quæ narrauimus. Dať quoq; spectare in poeticis figmētis uariis atq; inter se pugnacibus ac sæpenumero in historiis:cū duplicis aut triplicis frequenterq; multiplicis famæ meminerūt. Necnō in pꝫoꝝ opinionibus, & in responsis:quæ promunt legum periti. Nunq̄ uero in Theologis monumentis id obseruaueris, nisi quatenus tractent, quæ & sibi & illis:quos citauimus:sunt plane communia

Diuersi ueneficioꝝ ritus et oraculorum.

q̄ unica ueritas multiplex mendacium.

munia

munia. Nam in iis: quæ ad ipsos proprie pertinēt nulla dis/
sensio. Hoc est ea præcepta scita ue, quæ fidē & necessarios
ad salutem mores ingrediantur, omnibus numeris conso-
na sunt & concordi uoce prolata. Itaq; malignus Dæmon
dissensionis amicus, ut mēdax & fallax est, ita uarius atq; (ut
ita dixerim), Versipellis. Q d uocabulū dixere linguę latinę
studiosi, tractum ab ipsis: de quibus iam locuti sumus fabu-
lamentis, quorū ludibrio Prodebatur homines in lupos trās
formari. Proinde sicut antiquos philosophos sub specie do-
ctrinæ decipiebat: Pythagorā dico, Empedoclem Apollo/
nium & eius generis alios, (nāq; iis: quibus teneri facile pos/
sent, laqueis utebat) ita mulierculas compotationibus lasci
uiisq; trahebat olim, nunc & homuntiones etiā illicit. A qui-
bus cōstat philosophorū multos abhorruisse. Illos igit mul/
tifariā pellexit ad se colēdum sub uelamento sapientiæ: sub
tectorio superstitionis religionē mentitæ. Siquidem per do-
ctrinæ gradus ad precationes, hymnos, oracula se confere-
bant: quibus assequi uidebant: ut futura prænoscerēt: ut ad
diuersa ferent loca per aerē. Fiebat id ministerio Dæmonū
qđ illi deputabant hominū diuinitati. Nam quo pacto aliter
Pythagoram modo in Taurominio Siciliæ, modo in Meta/
ponto paruo intercedēte temporis spatio discipuli spectauis
sent disputantē? qua nam uia per aerem Empedocles, qua
nam Abaris, unde illi facta appellatio α'ιθροβάτης ambula-
uisset? Apolloniū prænouisse multa, qui existimat dæmoni/
bus illum ēt imperitasse si credit apprime fallitur. Simulabat
malignus Dæmon se ab eo uexari: ut ipsi sub specie iā mēti/
tæ diuinitatis illecto, ut & cæteris quoq; fortius hæreret, qđ
ex fine si placet animaduertas. Pythagoram seditione pri/
mū deinde incēdio uoluit absumi: mox ferro curauit interi-
mi. Empedoclē infami læto perdidit, quē ad id insaniæ de-
uexerat ut se putaret diuinitatem indipisci: illudq; caneret
χαίρετ' ἐγὼ δ' ὔμμιν θεὸς ἄμβροτος οὐκ ἔτι θνητός.
Quo lætādū sociis indicaret, se nō post hac mortalē hoiem
sed deū immortalē futurū: atq; ita (sic ille cecinit) Deus im-
mortalis haberi dū cupit Empedocles: ardētē frigidus ætnā
insiluit. Sed siue hac morte siue ea: quam Democritus Trœ-
zenius narrauit, cum scripsit, iniecto sibi laqueo ex procc-

Versipelle qd.

De aereo itine
re philosopho
rū habitum.

Miserādo exi/
tu discessisse
uita Pythago
rā et Empedo
clem.

Ex Horatio.
Ex Laertio.

ta corno pependisse: Dæmonis instinctu putandū est excessisse de uita. Neq; n. satis illi fuerat ea delusio, q eius animā in diuersa transisse corpora diceret: unde illud eius carmen ἤδη γάρ ποτ᾽ ἐγὼ γενόμην κοῦρη τε κόρος τε. Sed etiā uocibus dæmonicis, & splendore tædarum, ut Heraclides retulit: illectus ad mortem est. Apollonium forte rapuit cum anima simul ad interitū sempiternū: quæ mors magicis uidetur artibus nō indigna. Nam de illius morte uaria feruntur. Sunt qui Ephesi, qui in Creta, qui in Rhodo: mortuū dixerint: Sepulchrum aut Cœnotaphiū usq; ad Philostrati tempora non extabat, quāq; pro Deo a quibusdā insanis cultus, qui mos, ut cætera Dæmonis machinamēta, parua temporis intercapedine periit. Sic oracula post aduentum Christi desiere, quibus uniuersus fere per easdem fallacias terrarum orbis irretiebatur. At qui palam fundebat oracula: nūc garrit in obscuris anfractibus appetēs cōcubitus: nunc infames gentibus, olim gloriosos. Vnde illud cōiugio Anchisa Veneris, dignata superbo, nec apud heroicā tempestatem modo. Sed tempore quoq; Alexādri, & Scipionis: quibus id accessit gloriæ: ut eos multi Iouis filios existimarent: quīquidē in anguis spēm diuersatum cū Scipionis matre, & cū Olympia Philippi uxore Iouē Dæmonē: quem existimabāt Deū, notius est ex historiis q̄ ut diligētius referre debeam. Sic libidinis cupidos trahebat in facinus: & superstitionis fucū etiam intermiscebat. Eo uero inescabat cupidos gloriæ, ut qui dū uiuerent eius cōmertio futura præcinuissent, mortui quoq; sortes funderent. Hoc modo fabulant̄ Orpheum: qui Vates habitus: dū inter homines moraretur, postq̄ rebus excessit humanis, fudisse oracula, caputq; illud a Thressis mulierib⁹ recisum appulisse Lesbon: rupemq; inhabitasse: & per terræ spiramēta uaticinatū. Amphiarai quoq; Vatis & Amphilochi, & dum uiuerēt, & postq̄ apud superos morari desiissent: oracula circūferrebant: qd forte ambiuit Empedocles cum uoluit Deus immortalis haberi. Reges itē post mortē, bellica exercere negocia, quemadmodū Rhesum in Rhodope, nugabant̄ arma tractare: atq; equis & uenationibus interesse. Ad hæc exciri ferebant ipsorum animas non modo circulis illis & libamentis homericis, sed sua sponte, pactisq; quibusdam.

Christi aduētu deiectū principatu dæmonum.

Quō gloriæ cupidos deludebat dæmon.

quibusdam. Quo modo refert Philostratus Tyaneo se se Achillem ostentasse: et uinitori Protesilaum cũ reliquis ducibus: Qui Priamo bellum intulissent: quorum facies, mores, acta quoniã diuersa ab iis, quæ ab Homero prodita sunt nec iis consona: q̃ aut Phrygius Dares aut Dyctis Cretæus historiæ mandauere. Te moneant quãta sint fallaciæ Dæmonum & cognitioni inuecta mẽdacia, & imposita quoq; moribus noxia delirarnẽta. Itaq; cũ iis, qui se sapientes opinabantur si Dæmon imposuit: ii illusit ita, ut & aduersa pugnantiaq; crederẽt, & ab ipsa ratione prorsus abhorrentia, quid causæ est, ut tam sedulo demireris nostræ tempestatis in strigibus uana multa delira pleraq; & sibi ipsis aduersantia spectari: Illud potius demirare, fuisse eam Christi sapientiam atq; potentiã. ut q̃d regibus, q̃d oratoribus, q̃d p̃his gẽtium ante illius aduẽtum malignus Dæmon uti summũ & admirabile & omni sapientia dignũ persuasit, id nũc homũtionibus & mulierculis uix psuadeat, hoc ẽ ut se se colãt ac ea quæ ipse perceperit, peragant, & q̃d in toto orbe terrarũ omnibus in nationibus propalã fiebat, ut gloriosum, id nũc apud paucos clam & minutis fiat in angulis. Adde ut plenum dedecore & ignominia. Illudq; præ omnibus dignũ diuina gloria suspice, tam esse Christianæ fidei solidũ fundamentum, ut non admittat malignus Dæmon striges ad sua cõmertia, si fidem ipsam nõ abiurauerint: Sacramenta non spreuerint, salutarẽ hostiã nõ peristrauerint. Sic osor ille dei & hominũ suis initiari sacrilegiis mandat nostræ religionis desertores. Nempe quia ueritati falsitas, luci tenebræ, religioni superstitio cõuenire nõ queant. Sed iam iã te puto fieri posse eius, q̃d inter pergẽdum differuimus, certiorem. En tibi strigem cum Dicaste ad propylea templi colloquentẽ.

De admirãda Christi potentia et sapientia

AP. Auete. Dica. Quid noui Apisti. AP. Expetimus id a te. quãdoquidẽ Phronimus hic atq; ego huc uenimus: ut strigem audiamus te coram, si modo id nõ sit molestũ: alterius mũdi negotia recẽsentẽ. Strix. Hei mihi. Dica. Bono sis animo, sine ullo metu loquere, ne dubites quin stem promissis, te quicq̃ mali nõ habiturã: si cũcta prompseris ingenue scelera tua, quæ nullo modo latere queũt: testes ha

beo & te in primis: qđ maxime optaui: cõfitentẽ reã. STr. Dixi. quid iterũ me excruciatis? DICA. Repetere opus est non modo corã duobus aut tribus testibus: sed plurimis & mox uniuerso populo: si pœnas tibi legibus decretas cupis euadere. Facturã te recepisti: quæcũq mandarem: proinde spopondi me tibi prætori nõ traditurũ: qui igni exurendam maiorum more decerneret: nihil aliud mando, q̃ uti referas acta cũ dæmonibus in cursu siue in ludo. STR. O ludum mihi pernitiosissimũ, o me infęlicem mulierẽ. DICA. Nõ opus est lachrymis & eiulatu. STrix. Quæso ne me nunc amplius uexetis, oro spatiũ ut me colligam deinde referabo quicquid egi. DICA. Si uobis ita lubet eius acquiescã uotis. Nã meliori & animo & uoce dictura erit si indiẽ posterũ differamus quæstiones: quibus uos interesse: si mõ nõ pigebit itineris: libentissime cupio. AP. Non piguit a Cnoso ad antrum templumq Iouis uanas Minois & Lycurgi leges audituris pergere, mihi molestum erit mille passus conficere: ut quæ iam si non uera ex Phronimi disputatione saltem uero similia uidentur propius certiusq cõdiscam? PH. Lætor te non mihi sed ueritati aut si adhuc ea tibi non cõstat similitudini illius tantum tribuisse ac mihi certe corporis exercendi gratia non erit ingratum huc ex oppido redire. DICA. Mane igitur ad nos q̃ desideratissimi uenietis.

IOANNIS FRANCISCI PICI MIRANDVLAE DOMINI, CONCORDIAEQVE COMITIS ET CAET. DIALOG. CVI TITVLVS STRIX SIVE DE LVDIFICATIONE DAEMONVM LIBER II. DICASTES APISTIVS STRIX PHRONIMVS.

DICASTES.

DVENISTIS tempestiui. Nam Strix ipsa iam iam educetur de custodia. AP. En uincta trahitur. STR. Siccine seruant promissa? quid adhibitis tormenta cõfessæ? AP. Nil tormẽtorum bona mulier huc est allatũ. Phronimus hic atq; ego spectatũ auditumq; tantummodo uenimus: & quãtum in nobis est auxiliatum tibi. PH. Ita est. STR. Torquent me Manicæ isthæc & arcti uinculorum nodi, uereorq; ne in aspera magis relabar tormenta. PH. Iubeas laxari uincla. DICA. Etiam leuari iubeo. STR. Paululum respirare occipiam. DICA. Bono sis animo, nihil eorum: quæ spopondi: confide: prorsus omittã. Modo tu stes promissis: nec aliqua in re: de qua rogata fueris: ut nobis explicetur: fallas fidem. STR. Stabo, nec fallam. DICA. Edissere nobis ea: quæ mihi seorsum excipiẽte tabellione, & nudius tertius & heri uesperi confitebare. STR. Si mihi reduxeritis in memoriã percunctatione uestra: quæ mauultis: eo ordine respondebo. DICASTES. Quærite uos Apisti & Phronime: Do ueniam. Nam uobis hodie hoc præbetur spectaculum. Adsistam ego & monebo: ut ad rectam redeat: si præter orbitam flexerit.

AP. Iuisti ne unq̃ ad ludũ Dianæ, uel herodiadis. STr. Eq̃dem ad ludum ꝓfecta sum, qui si Dianæ fuerit, aut herodiadis: nunq̃ audiui. PH. Dixerã tibi pridie o Apisti, uariis modis fallere Dæmonẽ. Quo tempore Diana colebatur a gentibus et per terrarum orbẽ, clarum erat eius nomen & celebre: tũ gloriosum uidebatᷣ inter Dianæ Comites numerari. Quę q̃q̃ uirgines dicebanᷣ, tamẽ & nymphæ uocabanᷣ, placebatq; illis quidẽ sponsæ nuncupatio, sed effectus magis, q̃q̃ ritu nõ procuraretur legitimo. nam frequentia ibi stupra, & adulteria. Vnde illa in poematibus Homeri repetita frequenter. ἐν φιλότητι μιγᾶισσα cum a fallacibus illis siue diis siue heroibus compressam uel Dianę comitẽ, uel nympham aliam, siue Napeam, siue Orean, aut Dryaden fabulabãtur, & q̃q̃ maritimas etiã & fluuiatiles nymphas amoribus deditas esset receptũ gentibus & uulgi consensione firmatum. Leges enim sæpe Cyrenem Leucotheam Cimodecen cæteras uel fluuiorũ uel pelagi mentitas deas. Tamen quia in mõtes subuehi, q̃ in undis mergi salubrius: & Dianæ uenatibus, q̃ tritonum fluctibus diuersari gratius apparebat, Dianæ ludum & choreas ut illecebrosas magis adamarunt. Deinde illexit alias sub specie herodiadis Idumeæ quæ choreis oblectabatur. DICA. De hoc Dianæ siue Herodiadis ludo etiã mentio in pontificiis decretis: ubi sanctio concilii recitatur: quo pelli magas sancitum est. PH. Existimas Dicaste hunc esse eũdem ludum. DICA. Sunt qui asserant: sunt qui nouam hæresim malint. PH. Ego partim ueterẽ illũ referre, partim scatere nouis superstitionibus plane crediderim: ac si dixeris antiquũ essentiã, recentẽ accidẽtibus (ut more neotericorũ loquar). DICA. Egregiam distinctionẽ excogitasti: qua dissolui queũt multa eodẽ loco pendẽtia: unde insignẽ erroris ansam captauere quidam existimãtes animo tm̃ & imaginatione nõ corpore mulierculas istas semper perferri ad ludũ. AP. Ergo existimas corpore semꝑ transferri ad ludũ striges. DICA. Nõ utiq;. qm̃ interdũ inuẽtæ super trabe tãto ueterno pressę ut plagas nõ senserint. Interdũ scopis inter femora tãta ui compressis: ut auelli dormientibus nequierint. quibus scopis ferri

Vnde ludus Dianę et Herodiadis.

An cursus strigum sit idem cũ eo de quo in c. epi. xxvi q. v.

pis ferri se putāt. AP. Quid causæ putas interfuisse: uti aliquādo uehantur corpore: Nonunq̄ etiā uehi dum se se autumāt, sola imaginatione ludo intersint. PH. Quādoq; præstigium est Dæmonis & uafra delusio, q̄n̄q; ipsemet strigū delectus. proditum nempe memini literis ab Henrico & Iacobo Germanis Theologis. Dixisse quandā strigē. alterutro cum uellet modo se se illa tranare spatia: hoc est corpore uigili & q̄n̄q; sola imaginatione: cum tęderet itineris: tūq; sibi lecto decumbenti promptis quibusdā execrādis uerbis nube quapiā cærulea totius ludi simulachra tanq̄ in scæna repræsentari. PH. Quid responderes aduersariis? DICA. Mirari primū q uno ex modo itineris quadā in regione orbis quandoq; seruato, ab una quapiam sacrilegarum sodalitate mulierum modos omnes sacrilegiorum, superstitionum, magicarū uanitatum, metiri uelint: & ad omnē orbis plagam protendere. proindeq; tam sapere sibi credāt, ut latissimam Dæmonis ab ipsa creatione sortitā potestatē, unū in pristinū compingant. Deinde cōtextū illum non patiant exponi more aliorū: qui maioris omnino sunt præiudicii ut eximant, quæ ad naturam pertinent: ab iis: quæ fidem spectant catholicam, Demum aperte uelint id non esse: qđ tamen posse fieri negare ipsi nisi magna imperitia nequeunt, & factum aliquando esse inficias ire non detur, nisi magna impudentia. s. Myriadis testiū refragātibus. Ac me fortasse quispiā audacior diceret. Desiderare se fidum exemplar cōcilii, & eius, qui id rettulit, maiorem authoritatē. Sunt enim apud Gratianū inuersa pleraq;: propter quod inter alias fortasse causas hæc habita est: ut nunq̄ ipsa eius compilatio cōmunibus sit ita Calculis approbata, ut uice legū recepta sit, quibus reclamare sit piaculū. sed (ut oīa cōcedā) clausum os aduersarii uidet distinctione tua, qua perspici potest partim conuenire cū ludo illo cursum hunc nostratiū muliercularū homūtionūq;, partim ab illo diuersum esse. Neq;. n. Diana hic ascisscitur, aut creditur Dea Paganorū, neq; alia quæpiā ea in regione per cōciliū damnata uisuntur. Et multa nihilominus hic fiunt, quæ nunq̄ ibi leguntur facta: cōmunia tā cū aliis gentiū superstitionibus & iniquorū Dæmonū ludi-

Hēricus et Iacobus germani quæsitore

De exponēd c. epi. xxvi. v.

briis, in pernitiosis unguentis in puerorũ sanguine inoxio in circo, in cãtamine magico, in maleficiis plurimis, in digressu corporeo per aeris interualla. Quẽ supra uires humanas motũ: qui negaret, posse a Dæmone fieri, subiceretur, ut existimo, questionibus ut religionis reus. Nempe scriptum est in libro illo sacro ab Vsitide uiro sanctissimo pscripto nõ eẽ in terra potestatẽ: quæ dæmoni cõparetᷣ. Scriptũ quoq; in euãgelio Christũ dñm sup monte, sup templi pinaculo cõstitutũ, Theologisq; oĩbus pro re iudicata circũlatũ, obedire ad nutũ corpora spiritibus a materia seiũctis, quoad pertinet. Ad loca permutãda, atq; hæc iuris ẽ disceptatio, illa uero facti ferantur istæ re ipsa nec ne. Nam ubi compertũ est quicq̃ posse fieri factũ an nõ factũ id fuerit, per testes tãtum modo rescitur. Quos habemus innumeros. PH. Nõ mirum eos uno ex cõtextu delirare, ex quo aliis comprehendũt uera. Nã ut deus ex malis elicit bona, ita pperã instituti hoĩes ex bonis mala conantᷣ elicere, sic ex sacris literis oẽs hæreses, hominũ malitia, non culpa literarũ. AP. Quæso ne interpelletis percũctationẽ meã. Nam postea de iis rogare in animũ induxerã meum. DICA. Ipsam roga. AP. Animo ne an corpore proficiscebaris ad ludũ? STR. Et animo & corpore. AP. Quodnã isti ludo nomen est factũ? STR. Dñæ ludus a nostris æqualibus & comitibus dicitᷣ. AP. Quo ibas modo? STR. Ferebar, non ibam. AP. Quo. STR. Scanno Mallei linarii. AP. Qui fieri potest ut id feratur nullo ferente? STR. Ferebat amasius. AP. Quisnã? STR. Ludouicus. AP. Homo fortassis, qui eo pollet noĩe? STr. Non homo sed qui hominis in effigiẽ se præsentabat Dæmon malignus, quem putabã deum. AP. Miror christianũ hoc nomẽ sibi aptasse Dæmonẽ cũctorum osorẽ hominũ. PH. Miraris uocabulũ hoc agẽtibus ad nos deductũ imposuisse sibi eũ: qui etiã in angelũ se lucis transfigurat. AP. A gẽtibus inquis? PH. A gentibus inquã, nã nec græca lingua nec latina aut exemplo aut origine demissum id nomẽ nisi fallor, unq̃ inuenies. Litauicũ tñ mõ lego in cõmẽtariis Iulii Cæsaris uñ & Luysiũ parce detortũ gallica lingua, mox latina Ludouicũ quo ille refertᷣ. AP. Nõ cõtendo præsertim hoc tpe: quo cũ nostra strige mihi sermo ẽ

institutus

institutus. PH. Dixi qđ mihi uidet̃:paratus auscultare prudẽtiori. AP. Sed oro sincere pãdas tuos amores bona strix. STRIX. Quid cupis rescire? AP. Homo tibi uidebatur. STRIX. Homo præter pedes:quos semper ex ansere uidebatur mutuatus, semper gestabat, inuersos ita:ut retrorsum ferrẽt uestigia. AP. Quid causæ putatis esse ut facie reliquisq; mẽbris referret hoĩem.pedibus Anserẽ imitaret̃? DICA. Hoc oĩbus in libellis quæstionũ leges Diabolũ siue Dæmonẽ siue Sathanã dicas, effigiẽ præseferre hominũ præter pedes, qđ sæpe quidẽ sum admiratus: & cõiectatus id esse in causa, ne humanã spẽm ex integro mẽtiat̃, nõ permissum illi ut pedũ similitudinẽ reddat, & pedes quidẽ præ aliis membris cur reliquo non cõsentiãt̃ simulacro, fieri potuit, qm̃ affectus per pedes in mysticis eloquiis designari cõsueuerũt, quos propterea inuersos & præposteros gerat: Cur uero Anserẽ præ aliis animãtibus effingere gressũ uoluerit:mihi fateor penitus incompertũ:nisi aliqua in ansere latentior sit proprietas quæ malitiæ queat aptari. Verũ non memini ab Aristotele tale quiddã obseruatũ, quin uerecundiã potius si rite recordor, tribuit ei auiũ generi. PH. Põt ex antiq̃ gẽtiũ supstitione quasdã ẽt reliqas occultiores spgere uoluisse gñis humani publicus hostis:cui sub Inachi & sub Inachidos simulacro, quõdã sacra fiebãt ex ansere.hinc illa. Nec defensa iuuant capitolia quominus Anser, Det iecur in lãces Inachelaute tuas.Seu ut qdã legẽdũ malũt:Det iecur in lãces Inachi uacca tuas.Plinius author est dari solere Inacho fluminis argiui deo iecur Anseris :quæ auis aqua gaudet.Quod uero Inachidi probat̃ eo ꝙ ex Herodoti historia rescitũ ẽ ægyptios sacerdotes anserinis carnibus assueuisse. Illic aũt Isis:quæ Diana est habita:magna supstitione colebat̃.Anser itẽ cane sagatior, ut ille ait, mirũ in modũ turbat silẽtiũ noctis facillime: Cui nocti Dianam præesse autumabant.Eius autẽ auis fortasse Dæmon simulacra desumpsit pedũ:indicaturus ut illa peruigil ẽ auis & expers somni, cũ opus est intenta custodiæ.Sic ad ludum illum properandũ, & in eo pernoctãdũ & delitiis uacãdũ esse.Cuius alitis etiam pars aliqua in libidinẽ mulieres excitare diceretur.Potuit ẽt esse amoris cuiuspiam occultioris & immanioris indicium.

Cur Demon anseritiis pedibus uisatur et multa et uaria.

Aristoteles.

Ex Ouidio.

Plinius.

Herodotus.

Cum proditũ sit memoriæ anseres alieni generis appetiisse libidinẽ, notũ apud Pliniũ de puero nomine Oleno argis, & Glauco Ptolomæi regis citharędo. quorum amore capti Anseres memorant̃, quo in loco memoria lapsum arbitror Plinium. qm̃ nõ Olenũ noĩe puerũ, sed Oleniũ patria nomine Amphilochũ fuisse rettulit in amatorio libro Theophrastus. Nec illud usq̃ quaq̃ absurdũ quoniã in deliciis mensæ, palmæ pedũ anseris quondã habitæ sunt: significari uoluisse Mẽsæ Deliæ dapes exquisitissimas & æthiopicæ soli mẽsæ præponẽdas, cui non legunt̃ anserũ pedes appositi quos ahuc Messalinus Cotta torrere non excogitasset. Hæc mihi magis arrident, q̃ q̧ sapientiæ nomine celebrãdi eo uideantur Anseres, q d cũ Lacyde philosopho diuersati etiã in balneis prodant̃. Nãq̧ hoc genus cõsuetudinis simile putauerim libentius ei, qua cũ Dracone Locrensis Aiax diuersatus fuerit. Nec abhorrere a familiari uoce ea: qua Socratis aures circũsonabãt: aut ab ea quã uaticinatam fuisse Atridis & Laomedontiadi relatũ est memoriæ apud poema: qd̃ sub titulo de lapidibus fertur acceptum Orpheo, Nec ab omni ratione prorsus abhorrens, ut indicatam putemus uelocitatem itineris: qua ferantur ad ludũ, quãdoquidẽ nullã auem legimus tm̃ itineris cõfecisse pedibus, q̃ anseres, quos a morinis usq̧ Romam pedibus uenisse Plinius est author. PH. Heus tu alia ne unq̃ forma pedes ostentabat q̃, ut sic dixerim, anseritia, cũ ad te ueniret. STr. Nunq̃ alia. AP. Quo pacto accedebat. STr. Et uocatus a me, & sæpe sua spõte. AP. Humana ne semper effigie. STr. Nunq̃ nisi humana dũ meũ expeteret cõcubitũ. AP. O qualẽ cõcubitũ uetulæ rugosæ. STr. Hei mihi hei mihi. DICA. Quid expauescis. STr. Videte, uidete. DICA. Vbi. STR. Ad murũ. DICA. Qua in effigie. STr. Passeris. DICA. Salacissimæ nũc auis rettulit simulachrũ nõ abhorrẽs a colloquio mulieris lasciuia superãtis omnia portẽta libidinum. AP. Miror q̧ nemo præter illam intueatur hanc passeris spẽm. DICA. Nemo quidẽ intuetur. AP. Mirãdũ profecto. PH. Quo pacto miraris cũ Lydi illius pastoris cui Gyges nomen: non mireris annulum etiam a Platone Ciceroneq̧ celebratum.

Contra Pli.

Theophrastus

DICA.

DICA. Fit non tam inspectris malignorum dæmonũ:sed etiã in diuinis prodigiis,ut quæ palã fiant:a paucis quãdoq; uideantur,ac ut cætera sileam. Illud Martini Capiti assistẽs lumen fuit a paucissimis perspectũ,de quo differit Seuerus Sulpitius. Et illud affulgens Ambrosio cõmẽtãti solus Paulinus aspexit. Sed ut hoc præsens Dæmonis simulachrũ a sola strige uisum sit:causam facile referam in amicitiã:quã cũ illo constitutã habet. Ea fit ut eius non oculi solum sed imaginariaq; potestas habitu quodã ferat in amatũ. Nudiustertius tremefacta rettulit ipsum amatorem in anguis formã spiris inuolutum conspexisse. PH. Sic apud gentes in anguis formã. Sic etiã in auiũ speciẽ. Nam coruos itineris duces Alexãdro fuisse petenti Hamonis oraculũ legisti. AP. Vtiq; & dracones si rite lecta recordor. PH. Nũ illos fuisse dæmones coruina specie suspicaris?eos quoq; geminos coruos quos inter admiranda numerat Aristoteles,templũ Iouis in caria circũstetisse,quid tibi uidet mirum,cum legeris apud Pliniũ animã uagam Hermotimi Clazomeni: & Aristeæ proconesii coruinã illam speciẽ prodire ab ore solitam: quam eius esse animã nugabant omnibus nõ perspectam sed qbusdã hominibus. Minus quoq; mirareris si nouisses: quod Aristotele proditũ est,& ab aliis repetitum:de Thasio illo uiro. AP. Doce quæso quid illi feratur cõtigisse. PH. Obuersatũ idẽtidẽ ipsius ante ora simulachrũ,qd aliorũ obtutibus hominũ minime patuisset. AP. Ergo credi sine animi leuitate põt morientibus,ut ferũt,benignos malignosq; spectari quãdoq; spiritus in assumptis corporibus: quos nõ intueãtur alii. PH. Quid ni?cum tot præclaris uiris & creditum sit,& ad posteritatis memoriã literis cõmendatum. AP. Recessit ne metus. STR. Recedit ex uestro colloquio,atq; præsentia. AP. Tantũ ne formidas amatorem? STr. Olim nõ formidabã. Sed postq̃ in custodia posita sum: & eo inuito nr̃os amores cõfessa,mirũ me in modũ perterrefacit. Ad carceris hostiolum,& paruã fenestrã assistẽs quãdoq; me increpat:pollicet q; auxilio fore si obstinatius reticuero. AP. Cum ad ludum pergebas:nihil ne tibi unquã incutiebat pauoris? STR. Nihil prorsus. AP. Quotidie

q̃ spiritus in assumptis corporibus ab aliis uideatur ab aliis minime.

Aristoteles.

illuc pergebas? an statis temporibus. STR. Ea nocte: quæ
secunda post sabbatū, & ab eo hodie quarta. AP. Interdiu
ne qn̄q; te te cōferebas ad ludū? STR. Nunq̄. PH. Hinc
etiam cognoscas licet uetustæ superstitionis reliquias, si tibi
reuocabit in memoriā nocturnis Hecate triuiis ululata per
Pindarus. urbes, quæ alio nomine Diana & Luna: ad quā preces fun-
di solere mulieribus proditū est a Pindaro: cum mares: soli
de rebus amatoriis supplicare cōsueuissent. Nox. n. dicabatur
huiuscemodi colloquiis, & aduētāte die terminus eis impo
nebat. Vnde illud Et me sæuus equis oriens afflauit anhe-
lis. AP. Forte subest aliud negotiū latētius. PH. Quod?
Menander. AP. Id cuius Menander meminit. ὦ νῦξ σοὶ γὰρ δεῖ πλεῖ
στον ἀφροδίτης. DICA. Vterq; uestrum scite, sed huma-
ne Differit: diuinitus ego profectū oraculū afferam nō Apol
lineum aliquod uanū, sed qđ ab ipsa ueritate, ipsoq; mana-
Euangelium. uit deo. AP. Profer. DICA. Qui male agit: odit lucem.
PH. Id sane q̄ uerissimū. AP. Sed tu bona Strix cur non
aliis noctibus choreis Dianæ siue Herodiadis, siue eius: quā
nuncupas dominæ: nō interfuisti? ut clarius loquar: cur dæ-
monum præstigio (nam Dianā nō esse Deam ex christianā
religione resciui: nec Herodiadē nec dominari spiritus im-
mūdos, homini satis compertum habeo) cur inq̄ non inter-
fuisti aut uisa es interesse. STR. Nescio. AP. Parabas te,
an expectabas eum: qui te ferret. STR. Circulo facto unge
bam me, & equitabam scamnum. Inde subuehebar, & per
aera ferebar ad ludū. Quādoq; hostiam cōsecratam calca-
bam in circulo eiq; statim aderat Ludouicus: quo utebar ad
libitum. AP. Quod nam id unguētū. STR. Ex infantiū
sanguine magna ex parte confectū. AP. Quid ungebas.
STR. Hem, pudet me fari. AP. O impudentissimā Dæ-
monum meretricem: qđ non puduit facere, pudet dicere.
STR. Quid mirū? AP. Effunde uenenum uipera: quid
ungebas? STR. Partes, quibus ad sedēdum utor. AP. q̄
pudicissime reserasti. Sed nosce aueo, q̄ta erat intercapedo
tpis a discessu dom' ad ludi cōgressū. ST. Parua. AP. Quā
tula. ST. Minor horæ dimidio. AP. Quātū distabas a terra:
cū uehereris. STr. Iustæ turris altitudine. AP. Sed qđ fiebat
in ludo

i ludo: scire maxime uelim: quare bona Strix: Si me tibi cupis auxiliatū uenisse, quæcūq; illic gerebant differere ne pigeat & tanq̃ repræsentare mihi uestrū ludū. STR. Cum ad Iordanem uentum erat. AP. Iordanem? Quid audio. PH. Hoc ad Iordanē iter tā paruo interuallo temporis confectū: existimo mendatiū esse dæmonicū, nam quo maiora mulierculis imponat ludibria: de magnificorū locorū quæsita uocabulis: eas maiori tenet irretitas uinculo. Dimidio horæ corpus humanum ex Italia ferri in Asiā nequaq̃ admittendum. Sed inde forte aucupatus fabulæ colorem Sathan: q; herodias illic habitauerit. Sed miror: q; nō i scythiā profectas insimulet ad aram dianæ. Q̃d forte factū ab eo fuisset: si tam familiare illis nomen scythiæ: q̃ iordanis: quē norunt quicunq; in sacris domibus euangelium recitari meminere: nec satis cōueniens est ludo sed immanissimæ cædi tauricum illud non sacrum sed sacrilegiū ad flumen aliud uicinum forte fortuna illas ducit. q̃q̃ sunt, q̃ fatentur se non ad aquas ferri sed ad motium cacumina. DICA. mihi non uidetur impossibile ferri ad Iordanem saltem duarum horarū spatio: ut fere conuenire inter ipsas striges: accepti eorum ex ore. PH. Tantum igitur intercapedinis: quātum inter nostrā hanc patriam, & terrā Syriam Phænicemq; interiacet: eas dimetiri putas? DICA. Potest Dæmon pro libito mouere corpora. PH. At nō est consequens ut tantillo temporis moueat, siue super terram: Illyrium uersus, & Thraciam sinistrorsum deuehantur, siue dextrorsum per Africā terrā, siue recta Ionio magno Aegeoq; trāsmisso supra Corcyrā Peloponessum supra Cycladasq;, Rhodon, Cyproncq; despectātes, Iordanis ripa cōsidāt. DICA. Quid prohibet? PH. Tui doctores. DICA. Quo prohibēt mō. PH. eo quo Thomas uetat totā a Dæmone terræ molem posse loco moueri ipsa repugnāte natura: qua uetatur integrū ordinē rerū elemētorūq; diisici, atq; disperdi. Est.n. cōtra humani corporis naturā: ut tanta celeritate feratur, qua simul et cōseruet & intereat. Viuunt enim quas necesse esset interire, impetu aeris qñquidē natura ipsius nil mutata, magno esset impedimēto. Si rarefieret, facile uerteretur in ignem: si densa

De itinere ad Iordanem.

Questio.

S. Thomas.

magis redderet: maiore nisu uelocitatis cursum præpediret: q si totũ moueres aerem cogitatione tua: ut sua Aristoteles firmauit cœlum: tũ etiã & Philoponus apud grçcos: & Scotus apud suos adhuc te contra starēt. Intraneã quãtitatis obiiciētes naturã, qua se post se ipsum corpus p magnũ illud inane, aere nullo repletũ, ferri oportet atq ita ab hinc in Asiam secluso quocũq impedimēto resistētis flatus: multo plus temporis q̃ interponi dicãt, absumeret. AP. Rogo istas subtilitates in aliũ diem excutiēdas differatis: ludũ explica. STR. Cũ eo peruētũ est: cõspicimus actutum sedere dominã cum suo amatore. AP. Quisnã ille. STR. Ignoro. Noui tãtũ pulchrũ esse hominē, atq aurea indutum ueste. AP. Sequere. STR. Ibi hostias cõsecratas afferimus dñæ. Tũ illa grato animo hilariq uultu acceptas poni super scamno iubet: & proculcari: & lotio perfundi. AP. Quis tibi has dedit ad ludũ ferēdas. STR. Bernius sacerdos hoc in oppido natus. DICA. Scelestissimus & nequissimus omniũ: quos aut noui unq̃: aut ab aliis notos legi, hũc mille flagitiis deprehēsum iudicaui exauctorandũ sacris, & tradendũ prætori, qui de eo statim suppliciũ sumpsit decretũ legibus. AP. Cæptũ nõ intermittas eloqũ. STr. Comedimus: bibimus: cõcũbimus. quid amplius nosse desideratis? AP. Per partes ut explices uolo: qd comeditis. STR. Carnes, & alia: quæ in cibum solent quæri. AP. Vnde uobis illæ. STR. Occidimus boues: sed reuiuiscũt. AP. Quorũ STR. eorũ: quos habemus odio, uinũq de uasis haurimus ad compotãdũ. Deinde suũ quæq mulier Dæmonē accersit ad explendam libidinem suam quiq uiri ex dæmonibus amicam supponũt sibi. DICA. De bobus uident ludibria. PH. Similia sunt iis: quæ ille fabulatus est. AP. Quæ? PH. βύρσαι ἑρπούσαι καὶ βοῶν κρέα μυκώμενα. AP. Similia sane. qd. n. differt repēs coriũ bouis, & semicoctas mugire carnes Ab hoc præstigio complicatæ pellis comesti iam bouis: & exsurgentis in pedes? PH. Tali enim monstro saginam arguis carinã misisse uocem admiserunt: & Achillis equum uaticinatũ. qui enim loquētē Xãthum nõ reicit, ab eo putamus reiiciēdũ, aut Pegasum, aut Dçdalũ, aut eũ qui Libyci

Aristoteles. Philoponus. Io. Scotus.

Ex Luciani Gallo.

Ex Argonautis et Homero

Libyci spoliū referens memorabile monstri. Aera carpebat tenerū stridentibus alis. AP. Sed si recipis ipse uolantē strigem cur subrides: cū illud legis, parrhasiæ uexerūt persea pennæ. PH. Nihil rideo: si arte dæmonū facta putas: si hoium aut ope aut ingenio etiā irrideo: Nec simile arbitror monstrū: homini: aut equo pēnas ad uolandū fingi: & equo linguam esse ad uocem infiectendā in uerba. Quādo quidem nullo miraculo fit: ut auiculæ multæ articulatas: quibus assueuerint: uoces reddant. quāto facilius substantia spiritali uel praua uel proba poterit iumenti lingua ita uerti ut sermo proferatur. AP. fieri id posse dicis? PH. Quid ni? cum æqua sit natura. AP. Exemplo ne id firmare posses. PH. Vnico in sacro numerorū uolumine reposito, cū Ario/lobala æ lo cuta scribit asina. idq; ope Angeli factitatū theologis proditur. Cū nihilominus nesciret ipsa: quid loqueret ducta eius lingua ad id ꝓmēdū: qđ cōmodū erat hæbreorū exercitui, cui probū ipsum spm̄ præfuisse memoriæ proditū est. Vt sileam: quæ de locutis bobus gentiū historiæ ꝓdāt. AP. Scimus nec ossa nec carnes inesse dæmonibus: quo modo comedūt quo modo coeunt? STR. Sunt similes carnibus & ossis indutæ ab illis particulæ & crassiores quicq̄ sint mortalium. AP. Posses ne rei cuipiā ea conferre? ut inditiū nobis præberes: quo membrorū nobis cognoscendā similitudinem insinuares. STR. Nescio, nisi ꝙ crassiora sunt humanis: molliora q; & stuppæ densatæ compactæ constrictæ q;, etiam bombasio plane simila. AP. Stuppam quidē intelligo Phronime bombasiū non intelligo. PH. Xylinā prætulisse lanuginē crediderim. STR. Id rei intelligi uolo quod in Lodicibus infarciri solet. Ap. Rem teneo, perge. STR. Vbi saturata libido erat: domū referebamur. AP. Ibi ne te unq̄ inuisebat. STR. Sæpenumero: & me qñq; cum ad mercatum irem, rediremq;: comitabat: Ac memini diem uesperi ex oppido discessissem regressura domū ter cō gressum mihi priusq̄ ad limen appulissemus. AP. Quoto distat a mœnibus spatio tua casa. STR. Circiter mille passus. AP. Passeris iccirco præsetulit spectrum. sed mihi sane uenire nō potest in mentem: quid sibi uelit hic concubitus.

Ex Ouidio.

Ex Ouidio. De uocibus articulatis animalium.

PH. Vt lupulis istis fiat satis. Si tñ esse queat satis iis:quę las sari dicunt:nō satiari. AP. Nec item fieri potest, ut animo capiā:unde nā illis cōstet uoluptas. DI. tanta referūt se perfundi, ut affirmēt in terris nō esse similē, atq; id pluribus de causis euenire posse coniector prima facie:quā sibi sumunt desertores illi spiritus, gratissima. Deinde membrorum magnitudine non uulgari:nā & illa mulcent oculos, & hac occultiores complēt parteis, prætereaq; fingūt se captos ipsarum amore, quo nihil gratius miseris miraculis. Queunt & fortasse cōmouere intrinsecus aliquid:quo magis obiectentur, q̄ cū uiris:nec secus euenire puto iis:qui dæmonibus abutūtur succubis. Qnqdē scelestissimus ille sacerdos:cuius ante memineră. Dicebat se se magis cōcubitu cū Dæmone:cui nomen Armellinæ fuerat inditū, delectari:q̄ uniuersis, quibus cū coierat mulieribus:& ne putetis cognouisse paucas, etiā sororis habuerat notitiā:& ex ea filiū sustulisse ferebāt. Illud certe in quæstionū libellis repositū est. Tāq; propēso erat animo in hūc amorē miser ille, tanta flagrabat Armellinæ cupidine, ut secū sæpe in foro cæteris nō uidētibus haberet comitē, eiusq; iussu, & pueros infantes, quos ritu ecclesiæ susceperat baptizandos, remittteret illotos domū, & & hostiam nō cōsecratā populo sustolleret adorandā, Simulato gestu uerbisq; cōficiendi sacramēti, ut impietatē occuleret, & si quādo eam rite cōsecrasset, uersis in cōtumeliam pedibus eius figuræ, quæ ibi solet imprimi:tollebat in altū reponebatq;, dandā strigibus, ut ferretur ad ludum Dæmonicus ille amor tot scelestorum erat causa facinorum. Eodem furore alius Florinam ita refert appellari tam amat ardenter, ut mihi dixerit sæpius:dum de eo quæstiones haberem, se mori malle (q̄ eam deserere pulcherrimā fœminam, ita eam nūcupat, cuius cōsuetudine & illecebris annos quadraginta sit delectatus, eoq; deuenit insaniæ ut aliū esse deū nō existimet. Is, forte si pœnitere uellet, asseruatur adhuc in carcere. Sed ne solū putetis in religionē cōmittere:qui tali amore capti sunt:pars eorum Athei:pars dei contemptores:& eius:quā sunt professi:desertores fidei:& in rē pub. extremeq; peccare condiscatis. Surripiūt aliena, maleficiis

Scelestissimi sacerdotis facinora.

Quot simul scelera cōmittant Striges.

ficiis omnia cōtaminát:adulteriis ſtupriſq; penitus immergunt pueros necant,eorūq; ſanguinem exſugūt,cient acerrimas tempeſtates,grandine uaſtant agros tanta ſtrage,ut mitius egiſſe uideantur: qui fruges antiquitus excantarūt: cum in eos lex lata eſt in duodecim poſtea tabulis repoſita. Lex.xii.Tab. AP. Ergo non ſolum ab externis bonis:quæ terra parit. ſed etiam a cœlo,ambienteq; nos aere damna moliuntur? DICA. Eam interroga. AP. Tonitrua cōmouiſti. STR. Et ſæpe. AP. Grandine petiuiſti ſegetes. STR. Nec ſemel. AP. Quo ritu. STR. Agebam circulum ſtatimq; ſe ſe Ludouicus eo cōferebat,non in uiri:ſed in ignis forma tūq; fulgura & tonitrus & grando ſuper illis maxime campis,quos cupiebam affici calamitate. AP. Cuius rei gratia ſtragem moliebaris. STR. Odio,non gratia. PH. Dæmones ipſis in carminibus quodāmodo perſtrepētes legi: cum ſub deorū illos nomine ueneficia illa aut ſub eius perſona poeta ingenioſus ita ciebat. Quorū ope cum uolui ripis mirantibus amnes.In fontes rediere ſuos,cōcuſſaq; Siſto:Stantia concutio,cantu freta nubila pello. Nubilaq; induco:uentos abigoq;,uocoq;,& quæ ſequuntur.Sed noſtra hæc ſtrix Medea potentior grādinem etiam citauit & aduexit in ſegetes. Ad mentis quoq; hominum illecebris,qui bus ſenſum demulcent,pelliciunt in facinus .Nam illud ſtāmiſq; ſeueri,illicitis arſere ſenes: nec noxia tantum pocula proficiunt aut cum turgentia ſucco, frontis amaturæ ſubducunt pignora fœtæ. Mens hauſti nulla ſanie polluta ueneni Excantata perit,renouatum quodammodo noſtro in hoc oppido uidimus.Sacerdos ille duos & ſeptuaginta natus erat annos cum flammis e ſarmentorum congerie profectis pepulimus eius flammas: quis ferebatur in ſuccubam. Alius quintum & ſeptuageſimum ſupergreſſus annum. Alius qui octogeſima uidit ſolſtitia,eodem in ludo octies in menſe diuerſabantur.ita complurium teſtimonio compertū eſt:neq; enim unam ſtrigem aut duas treſue,ſed multas nec tres aut quatuor:qui ſuccubis utantur Dæmonibus:ſed maiori numero deprehenſæ ſunt,referuntq; ipſi

Ex Ouidio.

Ex Lucano.

ad duo millia hominũ frequẽtare ludum. AP. Magas tres aut quatuor nomine celebres posteritati tradidit antiquitas pleræq; igit̃ Medeæ, multę canidiæ, nec una tm̃. Erictho nostra tempestate. PH. Miraris sexcentas haberi Medeas: cũ tibi sit notũ sine admiratione una in urbe bis sex millenas Circes (sorores.n. habebantur) inueniri. AP. Rem teneo neq; enim per latebras aut anfractus quęrere sensum enigmatis oportet. PH. Hac itaq; tempestate: qua in peius ruere omnia uident̃, factũ mira prouidentia reor: ut plerisq; modis in animis fideliũ hominũ ad religionẽ longe lateq; propagandã firmatum iri uoluerit fidem deus ipse. AP. Quibus nam modis. PH. Tribus maxime. Rerũ prædictarum euentu: miraculis diuinitus peractis, & eiusmodi nephandi ritus retegẽdo scelere. Nam adamussim bella, famem, pestilentiam euenisse comperimus, tot annorũ curriculis prænũtiata diuinitus. quibus q sine fide essent, ut magnitudine calamitatis obruerent̃. ita facile uel casu uel fato quodã suspicari possent effecta, ni uigeret fides excitata nuper hoc mõ in oppido tot miraculis a Deipara profectis uirgine, quæ ut per se fidem cõfirmant christianã. sic ex accidenti & corroborat strigum confessio: qua per testiũ ex omni sexu numerosam multitudinẽ: Dæmonas esse malignos cognoscimus aduersos christianę ueritati: quam omni conatu quo magis perdere & infuscare moliunt̃, tanto magis fit, ut erigatur & longe lateq; refulgeat. AP. Rite deduxisti. Sed tu bona strix & pueros etiam necasti. STR. Plurimos. AP. Gladio an fuste. STR. Acu & labris. AP. Quo modo? STR. Ingrediebamur noctu domos inimicorũ & amicorũ etiam qñq;, referebant̃ nobis ianuæ: dormientibusq; parentibus arripiebamus infantes, quos cũ ad ignẽ posuissemus, forabamus acu sub unguiculis & admouebamus labra suctuq; tãtũ sanguinis: quãto repleret̃ os: extrahebamus. Hausti sanguinis pars deglutiebatur: pars adseruabatur in Pixide ad cõficiẽdũ unguẽtũ, quo nates abluant̃: priusq̃ deferamur ad ludũ. DICA. Ac ne credatis aut mentitas aut imaginatione somnioq; tum diuersari in domibus parentũ: quorum filios interficiũt: Inuenti sunt pueri lactantes pertusis digitis

Tribus pręcipue modis firmari fidem et per se & ex accidenti.

& obducta

& obducta sub unguiculis cicatrice. AP. Miror pueros: cũ pungerentur: non uagiisse. STR. Sopiunt ita, ut non sentiant: Sed expergefacti miros edunt eiulatus, ægrotátq;: & interdũ moriuntur. AP. Cur non obeunt uniuersi. STR. Curamus nos edoctæ remedia quibus inde nobis prouenit lucrũ. AP. A quibus edoctæ. STR. A dæmonibus. AP. Probabile id mihi non uidetur. PH. Non ignorat uires herbarum Dęmon: quas homines etiam nouere: nec tu debes ignorare, multas in Aesculapii templo medẽdi regulas inscriptas olim: quas inde sumpsisse Hyppocratem & in suos libros cõtulisse memoriæ proditũ est. Multa quoq; uulnerũ & uenenorũ remedia mãdata sunt historię p somnũ reperta. nec nõ in templis Pasiphaes & aliorũ: qui Dii putabant: ut ante patefactum est: Dormire solitos, legimus qui morbis quærebant opem sibi per quietem reuelandam. AP. Quid uobis uestri promittunt amatores? Quid sperare iubent? STR. Vitã, diuitias, illecebras, quibus fruimur, continuas. AP. Numos ne unq̃ tibi largitus est. STR. Aliquos olim dedit: qui euanuere pauculos mihi reseruaui quadrantes. AP. O ingentes diuitias quid si Cræsi Gaza clauderet in sponsionibus, multoq; magis quæ Alexandri fuit quadraginta millibus mulorũ uecta si Curtio credimus aut si Plutarcho Μυρίοισ ὀρικοῖσ ζεύγεσιν καὶ πεντακισχιλίαισ καμηλοισ. PH. Satis huic hominũ fęci uidetur. si tantas uoluptates præstet: quantis nec Sardanapallus, nec Smyndirides. Nec Straton abundabãt. AP: Humanæ illæ quãq̃ obscenæ: hæc ridiculæ & uanæ. PH. Vanas neutiq̃ dixeris eo si uocabulo nõtasti cõmẽtitias imaginariasq;. DI. Ego quidẽ partim ueras existimo hoc est ipsa re cõsistẽtes, partim inanes & nulla rerum basi fundatas, pręsertim quæ produnt a quibusdam de trãsformatione, deq; bobus iam comestis: & reuocatis ad uitam cõiectis in reseruatã & extẽtam pellẽ ossibus. Sed q per aerẽ ferant, interdũ, etiã sæpenumero comedãt, bibãt, incumbãt, succũbãt, id neutiq̃ abiciẽdũ tanq̃ falsum & abhorrẽs a ueritate. possem uobis plurima pclarissimis afferta testibus narrare, nisi uererer, ne uos defraudatos expostularetis qd tempus audiẽdæ strigi con-

De notitia dęmonũ et multiplici fallacia

De magnitudine pecuniæ quam uehebat secũ alexãder

cessum, uobis eripuerim. AP. Differas oro in diem poste- rum. DI. Ille quæstionibus aliis iam deputatus, est. Sed si mecum prandere in animo est, quãq̃ ruri, tamen nõ deerũt opsonia saltẽ ad tolerãdam famẽ. PH. Nõ est recusãdũ amici cõuiuium eo noĩe magis dignũ, quo minus cibi plus sermonis apponit. AP. Vtrũq; placet, altero corpus, altero pascit animus. DI. Percũctamini a strige, quid mauultis Vicariũ hunc hic relinquã tantisper: dum redeã: nam mẽsę præposito, quid efficiẽdũ sit, interea mãdabo. AP. Signũ aliquod habebas: quo ille se conferret uocatus inter circu- lum. STR. Si secessissem, & bis uocassem. AP. Qua de causa nõ ter aut quater. STR. Ignoro, ita enim instituebat: enixeq; monebat me, ne ter uocarem. AP. Quid hac in re sentis Phronime. PH. Dæmonũ isthæc pacta ab ipso met pendẽt, nec solum aperta cuiusmodi hæc habent Sed etiã occulta: de quibus & noster Augustinus, & alii uerba fecerunt. Nequaq̃ tñ crediderim naturalẽ inesse causam huic binario, nec indicare eo uoluisse puto mynisterium Dyadis Mareta Chaldeo per Pythagorã ad Platonicos deuolutum siue is zaretas uocãdus est Origenis more in libro φιλοσοφουμένων siue scribẽdũ Zaratas quo utitur uerbo in designãdo Pythagoræ præceptore Plutarchus Cheroneus: dum Timæi Dialogi particulã interpretat, seu magis Zaradas, dicẽdus sit, cum in libro de legibus a Theodorito Theologo citentur ζαράδου νόμοι quid enim Dæmoni ea de re cũ hac Thestili philosophãdũ? Sed potius latere hic aliquẽ dolũ fallacissimi hostis existimo, aut ut Sanctissimæ Trinitati: quæ Deus est: non consentiat etiam in uoce, aut ut auertat magis a nostræ cõsuetudine religionis, aut alia, quam ignoramus: fallacia, prodita antiqs gentibus sub pari numero, quẽ uolebãt dicatũ inferis, ut imparẽ superis. AP. Perplacet sed an tibi Strix constabat ab amatore delusã esse. STR. Nũq̃ AP. At cũ euanidos cõspiciebas nũmos. STR. Quoquomodo: sed non aduertebã. Redibat. n. idẽtidẽ: & multis me illecebris obligabat. AP. Quid ille petebat a te: cũ tibi tãta pollicebat. cũ tecũ habebat rem cũ ardore te: & se miro tui captũ amore simulabat? STR. Nihil aliud q̃ Christi fidem reiicerem, nihil in eo spei collocarẽ. Sed ipsum amato

De pactis dæmonũ et dualitate.

Zeretas Caldæus.

rem

rem eius uice colerem, genu ipsi flecterẽ, Deum meũ existi marẽ. PH. O pessimũ spiritũ uere Sathanã apud Hæbreos aduersariũ, apđ græcos diabolũ, ap̃ latinos calũniatorẽ, excogitari ne potuit calumnia maior in deũ, q̃ ut suis uerbis gestiret illi præripere diuinitatẽ: & sibi eã arrogãtissime & mẽdacissime prorsus adscribere. unde forte nomen adamauit Dæmonis siue ꝙ sciẽtiã siue ꝙ timorẽ indicaret sed struere calumnias illi præcipuũ. Sic primũ hominẽ delusit sub deorum noie. Vnde calumniatoris exortũ uocabulũ Iustinus phs & martyr asseruit. AP. Sed quo pacto discernebaris: ab aliis q̃ religioni christianæ uacãt. STR. Nullũ erat discerniculũ. Ad ædẽ sacrã cõueniebã. Quadragesimę tpe sacerdoti cõfitebar: hoc ipso dempto, oĩa delicta. Accedebã ad Altare: cũ ministraretᷣ sacra hostia, nihil ĩter me & alias mulieres ĩtererat. Nec hoc mihi uetuerat amator. Solũ monebat me tacito dicere q̃piã: & facere clã nõ nulla: qbus peractis nihil amplius reqrebat. AP. Effare cũcta. STR. Festis diebus cũ essem (ut fit) in ecclesia: & alta uoce legeret sacerdos, p̃cipiebat uti sũmissa ego dicerẽ uoce: nõ ẽ uerũ, mẽtiris, cũ uero tolleretᷣ supra sacerdotis caput hostia, ut auerterẽ oculos iubebat: utq; flexis post tergũ manibꝫ sub ueste digitos (ita ut nunc aspicitis me facere) cõplicarẽ. Deinde me nihil oĩo referre ad sacerdotẽ de nr̃is amoribus & cõmertio, nihil de iis: quæ ptinerẽt ad ludũ, enixe mãdabat. Cætera dicerem, nõ dicerẽ, existimabat nihil referre. Mox cũ mihi appulsæ ad arã poneretᷣ in os cõsecratũ Christi corpus: uolebat sensim me illud educere, abstersione buccæ simulata: & emunctorio linteolo cõuoluere, deferendũ ad ludũ: ut illi eis, quos accepisti: modis illuderetᷣ. Duas quoq; hostias ꝯsutas ueste gerebã mecũ. Quibꝫ p̃stari dicebat mihi, ne cõfiteri possẽ, quæ rogabar a iudice, quo urgẽte, & minãte tormẽta, iussit malignus ille: ut ĩ trullã ꝓiicerẽ: quã mihi custos carceris parauerat. AP. Paruisti. STr. Parui misella, rẽq; ꝑdã maxime horrẽdã: cũ baculo illas ꝯfregissem, emanauisse sanguinem aiaduerti. PH. Meæ neq̃q̃ aures posthac hausuræ talia sũt. AP. Nec meę. PH. Dicastę redeũti ad nos: si placet: occurramus. AP. pplacet. DI. restat ne aliđ. PH. stomachati adeo sũ

Varia Dęmonis noĩa exposita.

mus, ut prandio nõ egeamus. DICA. Secedamus in hortum parumper: & deambulando fortassis opsonabitis famẽ illa reducatur in carcerem. AP. Nunq̃ in animum induxissem meum potuisse tot scelera excogitari. Ego quidem facile prius ignouissem huic hominum generi, cum existimarem leuitatem esse in causa: ut in hunc maxime inducerentur errorem, præstigiisq; deludi strige credebam. Nec ipsas iurarem nõ deludi. Sed ut nunq̃ religionis christianæ ueritati non assensus sum. Ita parcendũ tam impiis eius temeratoribus non consentirem. DICA. Si effecero: ut constet hoc ad christanam pertinere religionẽ: & tot adduxero testes: ut nõ credere fere non queas: multa esse in ipso ludo: quæ uere: & uti nos dicere cõsueuimus (uerbum hoc mihi si placet: condonato) realiter: peragunť: puto te obstinatius non reluctaturũ. AP. In neutrã adhuc partem inclinat animus. DICA. Dic oro: uidisti ne unq̃ mortuũ quẽpiã suscitatum? AP. Non uidi. DICA. Credis mortuos posse suscitari. PHR. Non ibit inficias: cum apud poetas id sit decantatum: apud Philosophos etiã scriptũ: & in primis apud Platonem ab inferis mortuos resurrexisse. AP. Nõ acquiesco in re tam seria, tãtiq; discriminis aut poetis aut philosophis: sed Euangelio. DICA. Alia de re: quæ nõ contineať in sacris literis: exempla præponam: Credis exire naues, e gadibus & e portu Vlyssiponis Lusitaniæ, easq; modo cõuersas in Zephyrũ per uiginti plus minus stadiorũ myriadas, ferri ad terram tam uastã: cuius adhuc sit ignotus ambitus. modo impellente Zephyro per Atlanticũ pelagus ad Indicum sinum appellere? AP. Quid ni credã? DICA. Cui credis. AP. Tot mercatoribus: qui dicunt se tale iter peregisse. ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης. DI. Eos ne allocutus es unq̃? AP. Ego quidem nunq̃: sed cum eius mihi fuit sermo: qui ea propriis auribus hausisse ab iis: qui nauigarũt affirmauere. DI. Non ne possent illi te deludere. AP. Sed quis ambigeret uiros graues mendaciis delectari? DI. Si ego tibi non pauciores numero, nõ minoris grauitate testes produxero in medium: qui ferri ad ludum striges? iureiurãdo etiã confirmauere, qui Dæmones muliebri specie succumbere:

Plato. x°. de R.P.

De nauigatione Hispana.

uiris

uiris, qui mulieribus tanq̃ uiros incumbere Dæmonas ada cti sacramento cõfessi sunt. nõ ne aquiesces? PH. Aut imprudentis uiri: aut peruicacis esse censeretur. Ni id faceres. AP. Quam obrem. PHR. Quoniam cum multi aliqua una in re conueniunt animo, & in ea confirmãda una uoce consentiũt, nõ debet uerisimile uideri: ut quispiam refragari iure queat, nisi forte aliqua inductus ratione sit, quæ tãtarum habeatur uiriũ, ut cõmuni illo consensu firmatam opinionem demoliatur, quã tibi affore neutiq̃ ipse crediderim. AP. Hoc tuũ Epicherema non nihil haberet roboris, si non applicaretur rebus quæ supra naturam uidẽtur: sed quæ in cõmuni usu hominum uersari soleant. Propterea non repugnaui nauigationi classis Hispaniæ Dianæ ludo repugno. PH. Multo magis aduersari quis posset prædicãtibus indicum iter, q̃ ludum nocturnæ Hecates, quoniã illud non fuit ullo modo cognitum antiquitati, signa tm̃ modo quædam reperta: quibus ex India quondã ad Hispaniense littus nauigium nescio quod appulisse memorãt. nunc ex Europa per pelagus Aethyopicũ nauigatur in Indiam: & iam pictis tabellis signati sunt portus & littora. Prçterea nõ cognitæ modo uetustati insulæ fuere miræ magnitudinis: quæ nũc inuentæ sunt. Sed nunq̃ cuiuspiã uoce prodita terra illa uastissimi tractus nostra ætate comperta. Quã si philosophi: qui plures imaginati sunt mũdos in rerũ esse natura cognouissent. eo fortassis argumẽto ducti maiori cũ ratione uideri potuissent ĩsanire. Eaꝝ certe nec Strabo, nec Ptolemæus uerbum fecere, nec qui habiti fabulasiores meminere. De strigibus uero & in ueterum & neotericorum libris aperta mẽtio. AP. Propendere animũ iam iam mihi nescio quo pacto sentio, ut in tuam uergat sententiã: Sed testes: quos ducere in medium pollicetur Dicastes: libenter audirem & si quas haberet præter eas: quibus est usus: rationes. PH. Inconstãtis animi signũ est uacillare, ac mõ illuc uergere. Mõ isthuc inclinare. nã prius ea: quæ dicebamus: si nõ uera, certe tibi uero similia satis apparebant. Subinde repugnabas, & iure tibi repugnandum esse cõtendebas. nũc propẽsione quadam animi ferri te nostram in sentẽtiã fateris, quibus

de rebus instabilem colligo sentẽtiam. Si nõ ironia te usum fortassis existimarim, nempe assuetum poetarum ludicris, aut Dialogis in Socraticis diuersatũ. E quibus certũ quiddã & statum corrogari uel nũq̃ uel magna cũ difficultate põt. AP. Nihil dissimulo: nec iudico tecũ mihi esse opus ironia. Sed in re tanti præiudicii nollẽ assentiri temere: Cõmodius mihi uidetur: modo cũ modestia id fiat: subdubitare. Atq; hinc inde, modo tibi, modo Dicaste retegere mei animi imbecillitatem, tanq̃ uomicã Chirurgo. Est enim, si recte memini a magni nominis uiro prolatum pedetentim gradiendum esse in rebus eiusmodi, quæ captus nostros facile superare uidentur ne: si contemnantur: statim impia nobis obrepat fraus quæ uero si actutum suscipiantur: superstitio nos anilis irretiat. Ego quidem & si fui dubius animi & ambigendum mihi uideretur. nunquã tamen obstinato animo sum reluctatus. PH. Si sic affectus es: ut intellectu non uoluntate uelis hac in re uti: bene utiq; de te sperandum: sed illud semper cum omni in re: quæ discrimen afferat, tum in hac præcipue: de qua differimus obseruato: ut nunq̃ præcedat intellectum affectio. Sunt enim qui ordine præpostero in doctrinæ studiis gradiantur, prius quid uerum sit, sua uoluntate decernentes, q̃ ipsum mente cõsiderantes uerum. AP. Magna teneor siti noscere: quid allaturus sit hac in re: Dicastes: quem ad nos redire conspicio. nõ queunt enim nõ præclara esse si promissis stare uoluerit. PH. Sed ante nostram eximere famẽ oportet, mox & tuã sitim. DICA. Paratum iam prandiũ & in multum diẽ disputationẽ protraximus. Cum corpori: quod satis est: ad quotidianam ruinam eius instaurãdã dederimus. qđ reliquum disputationis fuerit: aggrediemur.

IOANNIS FRANCISCI PICI MIRANDVLAE DOMINI, CONCORDIAEQVE COMITIS ET CAET. LIBER TERTIVS DE LVDI FICATIONE DAEMONVM. INTERLOCVTORES

Apistius: Strix: Dicastes: Phronimus.

APISTIVS.

Ostq̃ exempta fames epulis mihi Dicaste Quæsitor liceat a te scitari ante omnia id:qđ animo meo non scrupulum sed lanceā intulit, si cōcedatur uerum esse: quod ab illa Strige nostris est auribus ingestum. DI. Liceat, ut lubet. AP. Nō satis mihi facit, quæ dicuntur a quibusdam, dū isthæc portenta uitiorꝫ tolerantur: fieri aliquando iudicium in subterraneis locis, quo debita luuant supplicia qui se se sceleribus immersere. Num satius erat, si prohiberent, q̃ si plecterentur admissa. DICA. Satius utiqꝫ si id referas ad eū: qui commisit scelus a quo si abstinuisset: utiqꝫ sibi ipsi consuluisset egregie. AP. Cur permissum, ut committeretur. Num diuinius putamus futurum fuisse, si diuinitus uetaretur? DICA. Vetitū quidē lege, nō actione. AP. Cur actio illa permissa? DI. Quia libera & in hominis arbitrio reposita. AP. Num melius erat eū: quem in isthæc impietatis præcipua lapsurum Deus nouerat, nunq̃ natum? DI. Melius oīo: quo ad ipsum attinet i scelere usqꝫ ad uitæ finē pseueraturū, si matris in utero fuisset extinctus. AP. Si nunq̃ fuisset, putas ne illi melius? DI. Cui. AP. Ipsi. DICA. Inanis questio: qñquidē & ipse & nihil tā sibi aduersantur, ut alterū perimat ab altero, & ipsi quod concipimus nihilo,

quicq̃ nec prosperi contingat nec sinistri. AP. Cur igitur summa deus bonitate, eũ: quẽ ad æterna tormẽta nouerat creauit. DICA. Propter ipsius sũmã bonitatẽ. AP. Qui hoc fieri põt. DICA. Eo potest: ne dei bonitas infinita uincatur ab humana malitia: atq; in hanc sententiam responsisse dicitur Petrus Apostolus Simoni Mago eandem pene roganti quæstionẽ: si recte habitam inter ipsos disputationem Clemens literarum monimentis rettulit. Videretur utiq̃ tam sublimi creandæ animæ beneficio nempe infinitæ potestatis opere, cessare propter hominem ipso abusurũ beneficio. Adde ꝙ si ad uniuersas dei mõstratas mũdo uirtutes aduertas aĩum, iustitia se, se exerit eos amplexa, q bonitatis & clemẽtiæ munia fugere maluere q̃ sequi, nec ꝑpter ea aut extinguit, aut minuitur misericordia minus plectẽs, q̃ iustitię deposceret rigor. Eoq; sæpe de scelere quicq̃ oboritur ex malis, eductum a deo ipso, quem adeo bonum prædicat Augustinus ut mali euenire ꝑmitteret, nisi maius inde bonũ aliquid uoluisset elicere. Quod sæpenumerô si nõ semper eruditis uiris quáq̃ non uulgo, deductum inde conspicitur. Sint hæc pauca tibi exempli gratia pro multis. Venundatus a fratribus fuit iustus Ioseph, eximio fratrum crimine: nil ultra requirit imperita multitudo, sed uiri & eruditi & imbuti pietate cognoscũt ex tam impia mercatura Iosephum pene regem Aegypti cõstitutũ, patrẽ fratres familiamq; omnẽ ab interitu liberasse, atq; inde & multa & magna: quæ celebramus: secuta fuisse mysteria. Ex tyrannorũ tormentis & patratis cædibus. Martyrũ resplenduit & uirtus & gloria. Demum quid plura, ex Christi morte dei eximia patuit bonitas: uniuersi generis ab æterna morte redẽptio: & reserata porta pietati atq; iustitiæ. AP. Exemisti scrupulum: quo infestabar: si inter ueritates, id: qđ audiuimus: reponendũ erat. nunc id unde sequebatur, historiam esse ludũ hunc non fictitium cõmentũ: ut facturũ te recepisti: dissere. PH. Historiam omnẽ recepturus es? AP. Minime. nã Samosatena illa meracissima fabula cũ sit: sub ueræ tamen narrationis titulo circũfertur. Sed & plurimæ sunt adeo incertæ, adeo duplicis famæ, sæpeq; multiplicis, ut parũ distare uideantur

Ex Clemẽte.

Augustinus.

De Iosepho.

De Tyrãnis.

De cõditione historię.

re uideantur a fabula. PH. Rite sentis. Nam ut inter fabularũ tenebras qñq; nõ nihil interluceat ueri, sic inter narrationes historicas, quæ inter se pugnẽt: unã fortasse ueram inuenies: cæteræ, falsitate cum labent necessario sunt inter fabulas computãdæ, Neq; enim cũ uero rixari uerũ potest: Proinde mihi uideor scire Dicaste quid sibi uellet Apistius. DI. Quid? PH. Historiã testibus comprobatã plurimis, cui non collocaret ex aduerso aut maioris aut paris authoritatis alia. AP. Sensum expressisti meũ. DI. Polliceor me ostensurũ pertinere ad Christianã religionẽ: ut ludũ hũc existimemus fieri: & procuremus euelli, & historias plures non inter se aduersas, sed maxime consonas afferã & strigem huc uobis reducam: Hic illã, tu siste quãtocius/o custos carceris, Iureiurando etiam adigendã: ut fateat uerũ multa quoq; eorũ: quæ uobis adduxero: testimonia ex hominibus sacramẽto adstrictis accepta sunt: & posteritatis memoriæ mandata: ueritatis comprobandæ gratia. AP. Edissere. DI. Possem uos ad libros relegare magna cura de hac re cõpositos, sed q̃q̃ Phronimo id non esset ingratum: qui se in omni scriptorũ genere uersatũ ea, quã habuit disputatione præse tulit. Tamẽ Apistio id nõ faceret satis: qui multum hausisse literarũ uidet: quæ politiores sunt, & eos omneis libros: qui nitore & cultu carent: auersari. AP. Damnas forte Dicaste rhetorica figura isthac, elegãtẽ aut carmine aut prosa oratione sermonẽ? DI. Nequaq̃. AP. Videri tamen nonnulli solent: qui Parisiẽses tm̃ literas: hoc est per quæstiũculas chartis exaratas (nam uidi eleganti & accurato stilo Parisiis scripta ab ipsis indigenis uolumina) dum callent: perosi sunt orationẽ cõtinuã apte, distincte, ornateq; compositã. DI. Eorũ ego in numero, qui reponat cui plane perspectũ, ita Io. Chrysostomũ, Basiliũ, tres Gregorios græce, Hieronymũ, Augustinũ, Cyprianũ, Ambrosium alios latine ita fecisse. AP. Etiam carmina scripsere? DI. Carmina certe eorũ pleriq;: ut desinant dicere illis tẽporibus cõuenisse id scribendi genus. Nam hostibus fidei etiã carminibus resistebant. Nec desunt etiam nostra tempestate, qui ad sacra nostra facilius eloquentia pertrahant

De scribendi elegantia.

quæ mõ casta sit: ea sane tam nõ potest damnari, q̃ præcla rum inter homines bonũ, cui & rõ & maiorũ suffragat' au thoritas. AP. Qui nã ii libri: & quo editi tempore. DI.

De malleo malefica rum.

Plures habent', Sed alii annis ab hinc sexaginta editi. unus ætate nostra. AP. Qui authores. DI. Belgas credo: aut Germanos fuisse: illius uero: quẽ postremo rettuli. Duo sũt authores ambo germani. Qui uno malleo tũdere maleficas procurarũt: & magis & iustius, q̃ Nicocreon Cyprius Anaxarchũ Abderiten. AP. Quo stilo compositi. DI. Eo: qui Parisiensis uulgo dicitur per quæstiũculas sed mul ta subtilitate: quãtũ ea res patitur. & ut mihi uidet': ueritate sanctoꝝ uiroꝝ nixa testimoniis nec mihi solum id sed mul tis quoq; uisum Theologis. Eius postremi uoluminis exor dium cæpit a Pontifice maximo, finis | Cæsaris authoritate comprobatus est. Laudatũ publice librũ nouimus ab iis, q sacras profitebant' litteras in Agrypina Colonia. AP. Mal lem mihi per te Dicaste narrari: quæ ad nostrã rem faciant siue inde siue aliunde uelis promere, qđ sermone mihi ma gis noto in me refundas. Nam & Phronimus hic cũ adsit disputationi, ut multa alia: quæ eis in libris non existimo contineri disseruit: ita pleraq; fortasse nõ grauabit' addiice re: necnõ Strix, quæ iam approperat: præter ea: quæ rettu lit nullis adhuc comprehẽsa libris, alia fortasse cumulabit. DI. Morem geram hac tñ usus præfatione ueniæ, ut mihi si quid forte uestris auribus insuetum promã penitus igno scatis: q̃nqdẽ & si latinas Græcasq; lr̃as adamaui plurimũ: tñ haud minori studio, uersatus sum inter theologos: q post habito cultu uerborũ dignoscẽdis rebus uacauere. PH. Mi

De iactura rerũ, et uerborũ

nor ẽ uerborũ iactura, q̃ rerũ: qui utrũq; præstare põt, ante cellere iis: q altero tm̃ nitunt': semper existimaui. Sed si alte ro carendũ esset, rerũ cognitionẽ postferẽdã uocabulis nũq̃ putarim, q̃q̃ tu, ut ex sermone collegi tuo poteras abstine

q̃ impius et q̃ ignarus q dæmones esse negaret.

re ab hac culpæ deprecatione. DI. Dicã ut potero, Latine primũ oĩum satis cõstat, eũ qui dæmones esse negaret a ca tholicæ ecclesiæ limine deiiciẽdũ, ut pote sacris literis mul tifariã ipsoq; in primis Euãgelio repugnãtẽ. AP. Hoc omni dubio procul uti uerissimũ admitto. PH. Eiiciẽdus etiam ille idẽcet ab Academia, & a Lycio: quãdo apud Platonẽ

Platonicosq;

platonicosq; oēs multa dæmonū mētio:a qua non abhorruit Aristoteles qn̄quidē in æthicis in politicis in rhetoricis eius nominis memor,ut cætera sileam loca. DI. Sed hoc differunt a nostris:q bonos illi & malos dæmones existimabant. Malignos ipsi oēs asserimus:quos q̄q̄ Sathanæ & Diaboli notemus appellatione,Dæmonis etiā nomenclatura signatos constat. hinc illa Prophetæ uerba:omnes dii gentiū dæmonia. & Apostolus inquit nollē uos fieri socios dæmoniorū:& illa quoq; ab Apostolo prolata,Dæmones credūt & cōtremiscūt. Ad hæc dum maleficia in excātandis frugibus,in dissoluēdis & ligandis maritalibus thalamis in torminibus,quæ præter naturā fiunt,moliant̄,pacto ea dæmonū fieri nulli sano homini dubiū fuit: atq; hinc apud Theologos & antiquos & recētiores,ap̄ sacras lr̄as, & canones ecclesiæ Romanæ,legesq; cæsareas multa p̄cipiunt̄. In Deuteronomio malefici & icātatores iubent̄ interfici. In libro leuitico Ariolos & Pythonico sp̄ū usos lapidibus obruēdos lege cautū ē. In.xxiiii.&.xxvi.q.decretoꝶ quæ Gratianus colligit pleraq; licet inspicere. AP. Augustinū ī libris de ciuit.dei,de christiana doctrina tā multa legi possunt,ut pauca præter ea reqrant̄,uti ne meminerim iuniorū theologoꝶ:qui nō paucis in locis aduersum maleficia disseruere,sed & ap̄ ciuilia iura ī Iustiniani codice multæ cōtra maleficos & mathematicos collocatæ sunt leges. PH. Et ap̄ p̄hos quoq; iuniores tā platonicos q̄ pipateticos pleraq; uisunt̄:quæ huc possunt ptinere,Iamblichū,dico, Proclū,Porphyriū. AP. Vti nō abnuo dæmonas esse,eorūq; malitia multa posse ppetrari.ita mihi q̄ ad hāc rē proprie ptinēt:manifestari cuperē. Eāt: ferant̄ ne ad ludū corpore,nō uolūtate dūtaxat,& inani spectro? DI. Torquere multos qdē ꝯsueuit hęc q̄stio,occasione sūpta de uerbis cōcilii cuius facta mētio ē:quæ uerba qnta q̄stione sextæ causæ supra uigesimā legūt̄,unde creditū qbusdā corpore neq̄quaq̄ eiusmodi ludis mulierculas & homūciones interesse sed mēte. Quapp alii dixere ludū hūc nouā esse sp̄ēm hæreseos ab illa antiqua supstitione diuersam. Alii eādē prorsus:sed ibi fieri querellā tātūmō & decerni pœnam iis:qui

Legibus o'bɔ maleficos dare pęnas oportere.

Dec.c.epi.26.q.5.ex quo pacto intelligant̄ quę ibi prohibent̄ credi.

existimarent Dianã esse Deã, aut Herodiadẽ & corpus humanũ ut Dæmonũ uerti in uariarũ animãtium corpora & quæ raptum fortasse mentis ita discerni dũ sit assererẽt, ut dignosci eo probeq; posset internosci, corpus ne feratur eo quo mens ascendit. quãdoquidẽ Paulus Apostolus id se dixit ignorare. Sed cũ ferunt istiusmodi striges corpore non rapiunt animo, & si rapiuntur diuersa esset natura raptus a diuerso profecta principio. Vehunt aũt uolẽtes & uigiles ad choreas, ad cõuiuia, cõcubitusq; nocturnos, q̃ de re ꝑbata est mihi tua disputationis hesternæ distinctio Phronime qua ueterẽ quo ad essentiã, nouũ quo ad accidẽtia ludum hunc maleficarũ decernebas. PH. Si circum in antiquis Dæmonũ superstitionibus reperi: si unguentũ: si cantamina: si per aeris spatia humanorũ corporũ digressionẽ, si paratas epulas, si concubitus sub specie uirorũ & mulierum: quid reliqui est: ut nõ existimemus uetus esse scelestorũ spirituum cũ perditis hominibus cõmertiũ? q; autẽ nonnulla reperiantur in hoc spectaculo Dæmonũ: quod plerisq; præbetur nũc: quæ nõ antiquitus legant exhibita: causas etiã aperui, plane relatas in uersipellem astutiam osoris hominum maligni dæmonis: qui diuerso tempori, diuersis hominibus multiplices aptauit artes fallendi: ut uariis moribus homines, in præceps uariis illecebris pelliceret. DI. Propterea placuit: quod attulisti. AP. Corpore igit ferri putatis? DI. Corpore interdũ puto ferri, interdũ ita posse deludi facile crediderim, ut male affecta imaginaria potestate, existimẽt se ferri corpore, trans Gargara, transq; sonantem Ascanium, trans & Amazoniis ululatum Caucason armis, pennis etiã dædaleis, ut fit, in somnis uolitare se putent. sed non propterea quæstionibus subiiciũtur. quid nobis corpore an mente, domi an sardibus inambulent? sed quoniã fidem: quã sunt professæ. negauere, sacramentis illusere, Christo contempto, Dæmonem coluere, maleficia plurima perpetrauere, propterea in eas inquirimus: & cõuictas sceleris siue regibus, siue regulis, aut eoꝝ ꝑtoribus plectendas tradimus: non solum freti antiquis ecclesiæ iuribus, sed nouis etiam atq; identidem repetitis, Innocentii octaui

Quo mõ cursus strigũ partim antiquus partim nouus

Ex Vergilio. Ex. P. Statio.

Cur quęsitores de Strigibus habẽt quęstiones.

octaui primũ, deinde Iulii, Secundi Maximorũ Pontificũ Sed tamen caue, ut existimes plurimã eorũ partem corpore non transferri. PH. Monui pridie hunc Apistium Dicaste, ne qđ omnes aut plurimi ut probabile opinentur, ipse abiiciat ut incredibile. Est Aristotelis elogiũ, qđ oẽs probe/runt, id falsum omnino nõ esse. Quo quidẽ persuasus Thomas Aquinas inter cœlites sua pietate, inter præclarissimos doctores sua scientia numeratus, existimauit maxime in secundo cõmẽtario in Theologicas sentẽtias incubos & succubos dæmones esse, qm̃ multi & præclari uiri in eam sentẽtiã iuissent. Proinde Apisti quod tam publica receptũ est fama tanto cõsensu eorum: qui in literis bene audiunt: receptum, non abominare. DI. Optime illum monuisti. atq; uti maior huic possit haberi fides: huc accede Strix, iu/rato: & sacrosancto hoc libro: quẽ submisi tuis manibus, te tali iureiurando adactam scias, ut si fefelleris fidem, si uel minimum mentita fueris, nec apud nos ueniam: nec apud futurum sæculum te putes inuenturã. STR. Iuraui. DI. Corpore ne, an animo ferebaris ad ludum? STR. Et corpore simul & animo. DI. Quo modo scis te sublatã per aera ipso cum corpore? STR. Quoniã his ipsis manibus dæmonem: qui Ludouicus dicebatur: tãgebã. DI. Quid tangebas? STR. Eius corpus. DI. Tale ut uniuscuiusq; nostrum.? STR. Mollius. DI. Aderãt ne alii cũ corpore. STR. Maxima turba. DI. Ita omnes quotquot unq̃ subieci quæstionibus etiam sine tormentis asseruere, ita quotquot alii quæsitores percũctati sunt: una uoce respondisse commemorant. Quãq̃ sciunt hoc non esse in causa ut torqueri debeant, aut plecti: sed propter non seruatã fidẽ: quã promiserunt. Tamen uno ore tam mares q̃ fœminæ siue in hoc oppido siue alibi terrarum ita loquuntur. Dicã historiã non fabulã, Ante paucos menses, in arce oppidi illa: quam uides munitissimam, tam uastis ambitã fossis, tam altis, pręcinctam muris, gestabatur puer infans a matre, ut fit, in ulnis, eum cũ sacerdos, ille scelestissimus: de quo supplicium sumptum est, ut forte conspexit. Nam cum affine sibi arcis custode colloquebatur actutũ arsit ad suctũ. Proin

Aristoteles.

S. Thomas.

Nota si corpore si aio tãtum mõ pgãt stri/ges.

de longior ipsi dies uisa, q̃ iis qui debēt opus. ubi nox appetiit: sublatus a Dæmone & per aera inuectus est ad domū ubi puer ipse iacebat in cunis, exsuxit eius sanguinē tanta copia: ut euanida quædā umbra nō humanus puellus esse uideretur, causa palloris et morbi penitus incōperta, quoad cū incendio adiudicatus, Veniā sceleris perpetrati petiit a parente ipsius pueri, cuius tenerrimū sanguinem exsorberat, super altis illis mœnibus eūdo et redeundo. Eat nunc et Anthropophagos iactet antiquitas, & nostra miretur ætas in eoi maris insulis inueniri homines: qui carnibus uescanť humanis. Cū in media Italia, in hora cultissima, & ab omni remota feritate Dæmonū malignorū instinctu inuenta sit numerosa sodalitas humano pasta sanguine. Sed reuertor ad te Strix: qualis coitus cum aereo corpore? STR. Nescio quali corpore sed tale noui: ut oblectarer magisq̃ cū meo uiro. DI. Num tibi pauor et horror incutiebať scienti Dæmonē esse? STR. Nō uidebam nisi humanū quiddā præter pedes: qui non ita se se offerebāt aspectui: ut uultus, ut pectus, ut cætera mēbra. AP. o qualē aspectū. PH. Talem ut absconderetur sæuitia, & leuor mollitiesq; & reliqua: quibus illiciebatur: monstrarentur. In expetēdo in syluis Adonis cōcubitu fingitur Venus uenatricis obiisse munia. s. ut uenatorem illiceret. Vnde poeta ingeniosus Nuda genu uestē ritu succincta Dianæ. Hortaturq; canes tutæq; animalia predæ. Nec nō Anchisæ pastori non alitur illusit q̃ cōgrueret uiro qui ruri degeret. Sic apud Homerum in hymno quodā canitur quomodo se se Admetæ uirgini similem præsentauerit & magnitudine & specie unde illa στῆ δ᾽ αὖ τοῦ πϱοπάϱοιθε διὸσ θυγάτηϱ ἀφϱοδίτη παϱθένω ἀδμήτη μέγετοσ τέ καὶ εἶδοσ ὁμοίη. DI. Dic latine. AP. Dic hodierno more. PH. Non semper arridet successus temeritati in uertendis græcis ex tēpore. DI. Verte, si potes recte si minus utrūq;. PH. Anchisen stetit ante Venus Ioue nata tonante. Admetæ similis puetæ forma atq; figura. DI. Quid sibi putas uoluisse illā poetæ similitudinē. PH. Satis quæ præcedūt: & sequunť: ostēderūt. Nanq; illū petiit seorsum a suis ambulātē bobus

&

Dęmonas uariis hoīum cōditionibus uarias aptare fraudes.
Ex Metamor.
Ex hymno ad Venerē maiori.

& solitariū splēdoreq́ȝ exciuit & gratia:in admirationemq́ȝ pertraxit mortalē se fingēs,& narrata lōgis ambagibus genealogia.Deinde ad cōcubitū illexit. AP. Legi sane & Anchisē dedisse pœnas fulmine istū pdictūq́ȝ illi ita fore, unde illud Carmē Ζεὺσ δέ χολωσάμενοσ βαλέει ψολόεντι κεραυνῷ & q̄q̄ prodit causa uulgati criminis ea multādū pœna,tamen antea significat quicūq́ȝ deorum expetissent cōcubitum eos cœlitus male habitos. Sic Semelem fulmine ictam fabulabantur,nec ab eo longe absum:quin existimē secutus hac in re Callimachum q̄q̄ secus proditur ab Ouidio. Tyresiam lumine captū,ob congressum cum Pallade uel habitū uel expetitū:tā et si honestiore uocabulo id finxerit Callimachus ei euenisse:propterea φ nudam Pallada conspexisset. PH. Quid igitur? AP. Quoniam simulata omnia,ficta omnia aut reor,aut ambigo. PH. Existimas priscis illis heroicisq́ȝ tēporibus apparuisse dæmonas:quos ex nostra religione non dubitas esse malignorum spirituū genus? AP. Quid ni? Cur expetiuisse illos mulierū concubitum sub specie uiri. Virorū sub specie mulierū nō credis. AP. Quoniam carnei non sunt:ut uenereis oblectari queunt. PH. Dictum sæpius non eius rei causa,sed fallendi gratia id cōtigisse. AP. Ferunt tamen Deorū dearūq́ȝ filii:pridieq́ȝ dictū a te recordor,fundamētū aliqđ substitisse fabulis. Vnde igit̄ semen i maribus? in fœminis partus? quibus ex rebus pueri prodeūt infantes? PH. Nō de nihilo dubitas. qn̄ etiā ex sacræ Geneseos a Mose narratæ quopiā loco: dū mētio filiorū dei & filiarū hoīum haberet: quidā eiusmodi significatos ꝯgressus putauerūt:nōnulli ad iustā & iniustā ꝓgeniē maluerūt referri. Verū nō ideo putādū,si q̄ filii dicerēt Iouis & Apollinis:ut ii existiment ex dæmonū seminibus orti quibus ipsi carēt,sed eius hoīs filii:a quo semen quo illi utunt̄ depromptū ē. Qui.n. succumbit uiro Dæmon (ita mihi dicere liceat) fœmina hoc est sub fœminæ simulacro, idem Dæmon mulieri dum incumbit sub uiri specie:semen indit genitalibus in particulis. Itaq́ȝ mulier: quæ ex illo concipit semine concepisse putanda est ex illo uiro a quo illa ipsa genitura defluxit.

Ex eodē.

Cuius haberi debeant filii q ex concubitu dęmonū oriuntur.

Si qui uero Dearum filii falso credebantur, ueros ex alienis mulieribus partus subtraxisse Dæmonem existimandū, & præsentasse iis in quos illudebant atq; ita decepisse iterum ut suppositiτios infantes ꝑ suis alerēt. Quo pacto si qui cō tendere cuperent in eis quos Dearū Deorūq; filios autuma uit antiquitas: nullum fuisse mēdaciū (quod equidē nō exi stimauerim cū pleraq; fabulosa non dubitem) hoc pacto & ortum Aeneæ in Asia: & Achillis in Græcia: qui heroicis tē poribus fuere celebres defenderent: Necnō in Macedonia reginam Olympiā, & in Italia matrē Aphricani Maioris, eo modo cōcepisse. DI. Eorū quæ narrasti consona Phro nime uidentur Augustino. PH. Enimuero nō solum cōcu bitu alliciebat fœminas, sed masculā attētabat Venerem. Vnde facile potest in animū incidere, obscænos puerorū amores exemplo dæmonū tētatos ab iis: qui se se florē eo rum carpere dicerent, & ex Asia primū duxisse originē: atq; inde in Græciā & Italiā, & ad Celtas usq; paruo tēporis spa tio perductos. Nā raptus Ganymedis in Troia nulli dubiū apud gentes antiquissimū existimatū. Sodomæ & Gomor ræ triūq; aliarū Asiaticarū Vrbiū incendiū, nō solum apud nostros sed apud gentes notissimum. Orpheus ex Asia in Thraciam Græciāq; profectus, ut deorū multoꝝ cultus, ita execrandi illius uitii fuit author primus apud Thracas, siue ut alii malunt, Thamiras prior existimatus. In Græcia tam notū olim ut concessum crederet ab improbis, apud Cel tas olim oī carere uitio Aristotele authore putabat. Sed ut beneficio Christianę legis ea in ora credit extinctū, ita ma xime apud Persas uiguit & antiquo scelere & Christianæ legis absentia, quia quid in moribus sanctū, quid ꝓphanū quid omnino scelestū internoscimus. Itaq; nō tā malignus Dæmon ut oblectaret mulieres in libidinem pronas, natu ra illas ad conceptū stimulante, sed cōtra naturam excogi tauit spurcam tetramq; libidinē, & præmia iis: qui illam pa terent pollicebat. Aliis æuū perpetuū ut Ganymedi: quē non minus impie q̄ impudenter uana uetustas rettulit in cœlum. Aliis diuinationem ut Brācho pastori, cui fabula bant inspiratū ab Apolline uaticiniū. AP. Ne quæso refe ras plura

q̄ puerorum amores nefarii sint i dęmonas referendi.

ras plura mihi sane ut nota sic mira, q̄ sæculorum decursu cōtinuo nō euenerint. Si quod ab heroicis temporibus ad Scipionē ubi uentum fuerit cani potest receptui. DI. Dic meliora: omni tempore, omni ætate quæpiam cōtingere. AP. Cur ignorantur? DICA. Sciuntur pleraq; nō omnia. AP. Cur nō celebrantur? DI. Duplex ratio mihi succurrit Altera q̄ eiecto a mundi principatu per Christi & sanguinem & mortē maligno dæmone, non ita frequenter & in propatulo turbis illudit. Nam sub specie diuinitatis colebatur olim, nunc ut desertor ut transfuga desertis & abscondi tis diuersatur in locis. Altera q̄ oī hoīum generi sua tēdebat amoris rhetia. nunc duobus tm̄ generibus hominū maxime satagit uenereis insidiari, optimo, & pessimo: optimum uoco qui se se Deo totis uiribus dediderunt: calcatis & contemptis illecebris & uoluptatibus omnibus etiā honestis hos impetit frequēter: sed, i occulto cū hæc fiant: non produntur, nisi quādoq; ad aliorū exemplum & salutem. Pessimū appello hoc genus: quo de loquimur strigum: nosti aūt extorqueri ab eis suos amores & minis & tormentis oportere. Neq; .n. de eis nisi inter cōsectaneos libere loquuntur. AP. Ergo sanctis hominibus atq; iis præcipue qui se se deuouerint Deo: tendit amoris insidias? DI. Si eorū mores & gesta mandata literis nouisses: nihil ambigeres. Prodit Sulpitius Seuerus, Martino illi sanctissimo illudere tētauisse dæmona sub Iouis, Mercurii, Palladis, Veneris persona. Num existimas eū cum mentiretur Iouem regna pollicitum? Cū Mercuriū eloquētiā, omnisq; artes ingenuas. Cū Pallada sapiētiā & bellicā disciplinam: cui nuntiū iam ipse remiserat. Sub Veneris imagine quid nā deliciarū spopondisse cōiectaris, qua cerusa? quo purpurisso genas pinxerit & labra? Num uestē uersicolorē, ludibūdos oculos, & illecebrosa uerba putas prætendisse? Antoniū quibus modis tentauerit Dæmon: rescias ab Anthanasio, qui eius gesta & mores literarū rettulit monimētis. Francisco uero quantū iniecerit caloris: testes habeantur niues: in quas ut extinguerentur incendia ipse se iniecit? quantū mollitiei præsentarit Benedicto, spinæ te doceāt, quibus in remediū pestis pro/

q̄ diuerse Dæmon priscis temporibus et nostris insidiet et quibus de causis.

De. S. Martino.

De. S. Antonio.

De. S. Francisco.

De. S. Benedicto.

priam cutem sciens uolensq; curauit discrutiandam: Non desinit tamē: si quā oblatam prospicit occasionem: aliquos etiam ex plebe hominum in amorem concubitūq; manifestum pellicere. PH. Noui hominem assuetum pedestri militiæ, qui mihi non semel asseruit se concubuisse cū Dæmone, quam existimabat carneam mulierem, atq; ita rem peractā fuisse Vir nulla fractus astutia narrabat. In Aethruria cum esset: & Pisas ex negotio peteret: profectus ab oppido quodā agri Pisani, ubi, quam haberet pecuniā, Aleæ ludo perdidisset: iter agens calumnias iaciebat in superos. offerūtur illi mercatores in equis duo: quorum alteri dum mulier equinis clunibus insideret, iis præ celeritate uiā uorantibus, uisa est desilire: quam manu apprehensam inuitauit ad contuberniū: ubi Pisas applicuissent, simul ineūdū. Consensit: inter eū dum libidine accensus eius notitiam habuit: Peracto negotio, Lipothymia correptus, sex horis ī cāpo iacuit semimortuus: a sociis: qui eodem itinere sed lōge post gradiebantur perlatus ad urbē, Sex mēsibus æger fuit pilis omnibus amissis, caligas ambustas non secus ac exustas igne, superficiæ tenus asserebat. Recordatūq; se postea solicitatum ab ea: ne manu hastam teneret: cui ferrū insertum erat in modū crucis: pollicitāq; se illi daturā pulchriorem. AP. De coitu satis mihi iam fit eū ab ipsis antiquitatis primordiis procurauisse Dæmonē. PH. Omne cōmertium nō lecti solū tanq̄ rhete prætēdere cōsueuisse illū non ignores uelim: atq; ut a bello Troiano repetā, quid sibi putas uoluisse dracone illum cicurē porrectum in septē cubitos: qui cū Aiace Locrensi biberet, uias illi præiret, & ueluti canis obuersaretur? quid pennæ Dædali? quid alæ Pægasi, & cætera fabularū monstris annumerata? quid philosophorū tā multa ꝓdigia? Cur Pythagoras tā cito itq; reditq; uiam: quæ est ab Italia in insulam Siciliā? Cur Empedocles īstar auis egit aerea itinera. Cur Abaris sagitta usus Apollinea ab Hyporboreis tanta fere celeritate, q̄ Boreas indidē profectus, Pythagorā inuisit? quid uox illa Socratē auertēs, nō impellēs? quid Plotini familiaris genius? Quid anser Lacydi pħo cōtubernalis? q̄q̄ ut pauci comparatione

reliquorum

De Milite nostrę ętatis et dęmone succubo.

q̄ nō cōcubitu solum sed omni commertio dęmones fallerē a prima antiquitate cōsueuerūt

Ex Philostr.

reliquorum hoium pbi, ita & plures hoies & frequētius in libidinē pellebat q̄ ad uanā gloriā cōcitabat: nec exterius tm̄ mō, sed sæpenumero sollicitabat interius qđ si parū putaueris referre iteriorē sensum an oculos dæmō sub Veneris spectro petulanter incessiuerit, Hieronymum sciscitare: qui quod magni illi uiri quorum uitas & acta mādauit literis: perpessi sunt, te sincere docturus est: necnō quæ ipse pertulerit posterorū memoriæ cōcredidit, palam faciēs in carne fere mortua sola libidinū incendia bulliisse. AP. Ergo Venus etiā Hieronymo tētauit cōgredi? PH. A Seuero quidē Veneris exprimit nomen, & sub psona Veneris Martino prętentas insidias perspectum est: retexerit se se Hieronymo, an interius quicq̄ molita sit exacte nō nouimus. Te uero latuisse nō puto Venerē a uetustissimis gentiū authoribus dici solitā & interius & exterius illabi. oculis cum se facit præsentē eius depræhēdēdæ facilis uia. At cū potestati se se insinuat imaginatię, sensumq; ciet, nō oium ē nouisse arcanas insidias. Sic uideas in Orphicis hymnis appellatā Venerē & uisilē & inuisilē. Itēq; qui ab ea proficiscerentur amores dicti sagittis intellectilibus uulnerare animas, Vnde in altero eorū hymno canit Orpheus & apparere & non apparere per illa uerba φανομένη τ' ἀφανὲσ in altero οἱ μὲν νοεροῖσιν ὀιστεῦσι βελέμνοισ ψυχὰσ ut itellectilib9 sagittis peti animas ostenderet Procli ēt Platonici in hymno ad Lyciā Venerē illud est carmen συμβολ' ἔχων νοεροῖω γάμου νοερῶν ὑμεναίων ut indicent intellectiles nuptiæ. AP. At Deū illū fuisse cēsuit Apuleius: qui Socrati obuersabat nō dęmonē. PH. At Plutarchus: at Maximus Tyrius appellat dęmonē, de quo alter uno, alter duobus libellis disseruit: Sed cur alius Dæmon Platonis Zenonis uel Diogenis patrociniū dicit suscepisse? Cur alius obuersatus ē Plotino? Nempe ut falleret, Neq; n. audiendi, qui uariasq; dęmonū prædicauere naturas, ut alios urbanis rebus delectari censeant, rusticis alii, necnō terrestes nōnulli, quidā uero maritimi habeāt. Gētiū desipiētiū isthæc sunt somnia, iis plane cognata, quibus alios exercere medicinā, alios curare rē nauticā, præesse alios diuinationi, aliis iura placere, alios arma uersare nugabant. Sic Aesculapiū & Podaliriū imittere somnia sa

De Hierony.

Dęmonas et exterius et interius nocere.

De Socratis dęmonio et diuersa familiaritate cū aliis.

lubria. Sic Dioscuros marinis tēpestatibus præesse fabulati. Sic Rhesum Achillem & ante Troianā tempora Theseū bellicis post amissam uitam functos negotiis. Sed illi clam. hic aperto cāpo. Tulit.n.fama contra Mædos in Marathone simulachrū Thesei pro Athenieńsibus decertauisse, quod etiā Plutarchus mandauit memoriæ posteritatis. Putabant enim Dæmonas nihil aliud esse q̃ animos nudatos corpore, proptereaq; mederi Aesculapium, iudicare Minoem & Rhadamantum, Dioscuros arcere tempestates, Amphilochum, Mopsum, Orphea, Trophoniū, uaticinari. Rhesum & Achillem & Theseum bellica tractare negotia. Iis omnibus author erat dæmon, ut crederent, quo magis illicerentur homines, & uana imbuti spe, sibi tanq̃ heroum manibus facerēt sacra, A qua superstitione nec Platonē nec Aristotelē abhorruisse perspectum est. dum maxime publicis rebus iura præscribūt: differentes de ciuium & institutis & artibus: quin & nostris quoq; temporibus gestatos in phialis & annulis dæmonas plane receptū est: & ex uētre & coxa tanq̃ Pythio spiritu data responsa: ut agnoscamus uariis temporibus uarias fallendi uias humani generis hostē sub specie familiaritatis excogitasse. AP. Ita prorsus existimo. Sed ludū adhuc non agnosco. DI. Paulatim in nostram sententiā traheris. AP. Non equidē sed rationibus & testimoniis ducor. DI. Eodem te iureiurando adactā scias o Strix. Igneq; hoc præsenti nobisq; uisili mox æterno nostris ab oculis remote plectendam, nisi uera de ludo prodideris. STR. Scio utiq;. DI. Comeditis eo in ludo bibitisq;. Nam de cōcubitu iam transactū est. STR. Vt mea in casa cum marito & liberis. PH. Pridie tibi in exemplū proposuerā. Mēsam solis apud Herodotum & Solinum & Pomponiū celebrē. Pauperes.n.& uulgus præter spem cōcubitus, gulæ plurimum illicit oblectamentis. Quid enim carnes illæ appositæ in ea quæ dicebatur solis mensa? cuius meminit ad Paulinū Hieronymus, tanq̃ rei celebri fama peruulgatæ: sed quid fuerit nō explicat: an eas cum ex terra promi Herodotus diceret. Mella uero Pomponius, & C. Solinus cū scribant præberi diuinitus dęmonum, fuisse illecebras illudēdo gustui uilis plebeculæ, qs nō aduertat?

De conuiuio Solis et idiis epulis et achillis mēsa et nostrę tēpestatis mōtano conuiuio.

Sed

Sed.n.dum ab Herodoto dissentiat Solinus, & ab hoc Mella.nũ uarie proditã superstitionẽ agnoscimus, quãdo quidem ille in suburbano prato a magistratibus apponi nocte carnes: q̃ comedantᷣ die, memoriæ prodit, a terra tñ pręberi illas indigenaꝝ uoce perhiberi. Solinus aũt in loco noxiorum esse mensam illã narrat, opiparis epulis semper refertam: quibus indiscrete uescantᷣ oẽs, & diuinitus feranᷣ augeri. At Pomponius, ubi nam sit in suburbio ne, an in carcere, nec uerbũ q̃dẽ nisi affirmari dicit epulas nasci subinde diuinitus, & q̃q̃ inter se nõ conueniunt numeris omnibus, hoc tamẽ illis cõmune & incõtrouersum, mirabili modo præberi soli cõuiuiũ: quæ res congruit huic Dianæ conuiuio: sororis ut perhibebãt, Phœbi, qui & sol nũcupatᷣ. Eo ne putauerimus etiã ꝑtinere, q̃d Mella quoq; Pomponius in orbis terrarũ descriptione rettulit: Locum esse: ubi crebri noctu micent ignes: & ostendanᷣ ueluti castra late iacẽtia crepent cymbala & tympana: audianturq; tybiæ sonantes, maius humanis. Cõuiuii speciẽ magica etiã Vlyssæa præseferebant, fuso per circuitũ sanguine. Ad quẽ se se dæmones sub diuersis simulacris recipiebãt. Quo more Vlyssis animã ab Homero elicitã uenitor ille, qui cũ Protesilai & aliorũ heroum umbris diuersari dicebatur apud Philostratum, rettulit. Sãguinẽ nũc nostræ striges tempestatis hauriunt: quod a pueris: sed magna ex parte cõficiẽdo prophano illo scelestoq; unguento in uasis adseruant & hæc de cõuiuio q̃q̃ uideri possent satis: tamen addã Achillis mẽsam.

AP. Quid hoc erit? PH. Nihil fingo, percunctare maximum Tyrium, quod si feceris, refert, immo suis chartis aliquot sæcula.i.ante mille annos exaratis relatum ostendet, sua tempestate mensam Achillis notã fuisse, ei simillimam cui dicunt se striges accubasse. AP. Fidẽ habeo tuis uerbis. PH. Ni habeas liber est apud me ipsius authoris & Græcus & Donatus latio. In quo scribitᷣ in Euxini maris insula templum Achillis esse: in qua sæpenumero spectatus, etiã ad conuiuiũ adhibuerit homines illuc profectos: Ibiq; Patroclũ Thetidẽ aliosq; Dæmones atq; ut ille suis uerbis δαιμόνων χορὸν ut mittam ꝙ in Ilio uideri Hectora scripserit cõsuesse: et a se Dioscuros cõspectos periclitanti na-

De Achillis mensa.

ui tuliſſe opem.Nam iſthæc non pertinent ad conuiuiũ le murum. AP. Non aliena uidentur a Nerei Oceaniq; cõ/ uiuio, quorũ diuerſi poetæ meminere. PH. Vt Chriſti cõ- uiuium ſuper eius menſam in regno ipſius paratum eripe- ret hoĩbus Dæmon, iſthæc excogitauit mortifera cõuiuia.

Nota rẽ mira bilem.

Sed ego non tibi conuiuium nunc a poetis ullis decantatũ referam:ſed afferã:quæ mihi narrata ante paucos annos fuere magni uiri, præſtantiſſima dignitate & poteſtate, am pliſſimiſq; diuitiis p̃diti, locupletiſſimo teſtimonio. Duode- cim circiter ab hinc annis, ſacerdos quidam rhetiis in alpi- bus, dum ſalutaris hoſtiæ uiaticum præbiturus eſſet ægro- tanti uiro, iſq; cum longius abeſſet, q̃ ut pedes illuc & cito & facile peruenire poſſet, cõſcenſo equo:& lignea de collo ſuſpenſa pyxide:in qua ſacra erat hoſtia futura uiaticũ mo- rituro:capeſſit iter, quo in itinere fit 'illi obuiam qui ipſum ad rem mirabilẽ cõtuẽdã inuitet:aſſentitur impr.udẽs, atq; ubi deſcendit equo:ſe ſe actutũ per aera ferri ipſo cum ſo/ cio & cõtuetur, & ſentit paruo temporis ſpatio. Collocanť ambo in altiſſimo quodã montis cacumine, ubi lata quędã pratorũ ſuperficies proceriſſimis arboribus cincta & rupi/ bus clauſa minacibus. In medio choreæ & omnifariam lu- di ſpectabantur, paratæ epulæ cãtus, ludicra ſpectacula : & quicquid ad oblectandos mortaliũ aĩos fieri cõſueuit in ter ris. Mirat⁹ ſacerdos, & p̃ ſtupore nihil hiſcere auſus, rogať ab itineris aerii comite:nũ & ip̃e adorare dñam uellet:atq; ei de more munus offerre. Erat.n. pulcherrima reginæ cu- iuſdam ſpecies aureo in throno collocata:ad quã & ſalutã- dã & cũ muneribus adorandã pergebãt omnes bini, qua- terni:ordine uario. Ille dominã memorare audiens, tãtoq; ſplendore & tot miniſtris inſtructã oculis cõſpicatus, autu/ mauit Mariã eſſe Virginẽ Chriſti matrem cœli terræq; re- ginã. Nẽpe qui præſtigia nõ noſcet nec ut illuc ꝑgeret ullã q̃tum ipſe ſciret ſuperſtitionem admiſiſſet. Itaq; exiſtimãs matri munus ullum gratius eſſe non poſſe:q̃ unigeniti filii conſecratũ corpus, ad Thronũ accedit adorabũdus, ipſiſq; aduolutus genibus, pyxidem:quæ de collo pendebat ma- nib⁹ acceptã collocat ĩ gremio. Statimq; & thronus & ima- go quæ in ea erat euanuit, Diſceſſit ex oculis multitudo lu- dentiũ

dentiũ: & parata conuiuia nuſq̃ uel minimũ comparuere. Atq́ ipſe comes: cuius ductu illa ipſa cõſpexerat, nec inuẽtus eſt uſq̃ nec repertus. Re agnita conuerſis ad deũ precibus orat, ne deſertis in locis deſerat̃. Subinde cũ nullũibi aut hominũ aut ferarũ ueſtigiũ depræhẽdit, quo ſe animus inclinaret, pergere decernit: atq́ ita per confragoſas rupes ſibi iter parat, quo ad reſcire queat: ubi nã gentiũ ſit cõſtitutus. Multo exacto ſpatio cognoſcit ex paſtore quodã ſe ab eo quo iter inſtituerat loco, centũ prope millibus paſſuũ diſtare. Reuerſus domũ Cæſaris Maximiliani conuenit magiſtratũ: eiq́ rem pandit ex ordine: quã ipſe tibi narraui geſtã. Fieri illã a Dæmone potuiſſe tibi theologorũ conſenſus aperiat, aſſeuerãtiũ parere ad nutũ ſepatis a materia ſubſtãtiis corporeã naturam, q̃tũ attinet ad motũ. quo res ipſa ex quopiam loco trãſfertur in alium, exempla plurima corporum humanorum uectorũ per aerem tam ex monumẽtis doctorum hominum q̃ ſuorum oculorũ teſtimonio & Henricus & Iacobus Germani Theologi referre poſſunt ſuo in malleo quorũ futurus es cõpos, ſi malleo ipſo uti aduerſus repugnantes uolueris. AP. Rem mirã meis auribus hauſi, cui nec nocturnæ tenebræ poſſunt offundere caliginem, nec obiici ſomnia. Nec uis ulla tẽtatæ quæſtionis, cuius pauore, quæ nũq̃ fecerit ſit cõfeſſus. Verum enimuero querẽdũ mihi duntaxat illud eſt reliquũ, hac in re, cur ad ſacratę contactum hoſtiæ cuncta penitus euanida ſint, cum non ſolum non uereantur contactum eius dæmones: ſed proici & proculcari, dum ſit ipſe ludus, earum plurimos mandet, procuretq́. DI. Mirũ tibi nõ debet uideri: quãdoquidem & ſi ad ſignum crucis tremefactos nouimus Dæmones, qñq́ tñ ſe ſe in effigiẽ Chriſti iſinuãt, ut deludãt, ſi Martini, ſi Frãciſci aliorũq́ cõpluriũ ex noſtris cælitib⁹ geſta legiſſes: nulla te tenuiſſet admiratio. Adde ꝙ ipſe quoq́ Chriſtus dũ i carne mortali uiueret fugator dæmonũ, permiſit ſe a dæmone tentari, et hinc ſuper pinaculo tẽpli, inde ſup montis uertice cõſtitui. Sic ap̃ Matthęũ ἀνήχθη iacet quod ſublatus põt uerti deinde παραλαμβάνει. Verbũ quo ſignificat̃ aſſumere & ἵστησιν qđ eſt conſtituit, qđ ſit actũ plane declarãt. Demum ſe permiſit a Diaboli miniſtris crucifigi. Prætereaſupp onis narratũ a ſtrigibu· Dæmonẽ proculcaſſe ſacras

Dubitatio cũ multiplici ſolutione.

hostias, non ita se habet res: hominū id malitia peragit, quā procurant Dæmones: nō cōmittunt ipsi. Cæterū sacerdotis simplicitas q̄q̄ imprudens, & imprimis uis fidei, fuit in causa, ut nō solū suam in pernitiem nō deluderetur: sed & cōmonefacere posset alios: & rem, quæ controuersa uidebatur aperire, idest corpore non imaginatione tantūmodo ludū, quo de agimus fieri posse. Demū diuinæ prouidētiæ nunq̄ satis laudata potestas, id permittit quādoq; fieri, q̄nq; prohibet. Cur diuerse fiat iusta in uniuersum causa potest semper assignari, per partes semper non potest explicari, tam est hebes, ad perscrutāda diuina secreta, humanę acies mentis. AP. Quadrant hæc animo meo plurimum. PH. Si quid restat a Dicasto quærēdum, ne sinas teri frustra tempus, & habeto solis iam in occasum uergētis rationē. Verearisq; ne clausis oppidi portis p̄noctare hic nos nō oporteat, ubi nec stratū, nec quicquid ad arcendā hibernæ noctis iniuriā cōmodū est, habebimus in hoc cœnobio uix dum extrui cępto. AP. Nil fere uidetur nisi de ueneficiis percūctādū. DI. Quid nā? AP. Re ne ipsa patrent, an

De ueneficiis

animo tantummodo uideātur? Nā cur deus fieri illa quādoq; permittat: si fiant. Interdūq; prohibeat: uis prouidentiæ diuinæ semper iustę semper nō cognitæ satis patefecit. PH. An memores & Luciani Samosateni & Lucii Madaurēsis? AP. Vtiq;. Nam legi quādoq; & te ea de re disserentem nudiustertius audiui, Sed ficta dubito non facta: quæ in græco illo & latino in asino cōtineantur. PH. Vt multa nō dubito ficta etiam plurima, etiā, si malis, omnia. Sic non de nihilo ficta cōtēdo. Nam apud Varronē quoq; & Diomedis auiū & bestiarū Circes, & Arcadicorū luporū trāsformationes narratas nō usq; quaq; sumpsisse de nihilo occasionem existimauit noster Augustinus. Qui etiam sua tempestate in Italia fieri solere narrauit octauo decimo de ciuitate Dei libro plurima, quæ similia essent iis: quę Apuleius aut indicauit, aut finxit. Id t'm asseuerans Dæmones naturæ potestate nihil efficere: quod non permiserit Deus omnipotēs, cuius iudicia occulta sunt multa, iniusta nulla. Quare si quicq̄ faciūt Dæmones eiusmodi, cōmutare specie tenus dicuntur, quæ ab uno & uero deo creata sunt, ut

ipsa

ipsa cõmutatione uideant̃ esse:quod non sunt: refertq; oĩa aut in spiritũ imaginariũ,aut in dæmonẽ aliud pro alio sup ponẽtẽ,Si qdẽ existimat imaginariũ spiritũ hoĩs ueluti cor poratũ in effigie alicuius aĩalis apparere sẽsibus alienis. Ta lemq; ẽt sibi hoĩem uideri ,atq; hoc modo existimat asino- rũ illorum gesta,& acta præstãtii in caballi specie portãtis onera,& disputationẽ philosophi differentis platonica sine corpore ,& lupoꝝ Arcadũ uersipelle negotiũ & Circes car mina socios Vlyssis trãsformãtia ipso spiritui imaginario de bere accepta referri.Ceruã uero ꝑ Iphigenia,& aues ꝑ so- ciis Diomedis a Dæmone fuisse suppositas. DI. Rite Phro nimus ex Augustino rettulit &q̃ breuissime,nec minus,ut arbitror,uere. Nã plena Theologorũ consensione rescitum est,sensum hoĩs,imaginariũq; spiritum subesse dæmonicæ potestati suapte natura , quæ inferior est q̃ separata & ab omni corporea mole seiũcta substãtia.Proditũ quoq; histo- riis:quibus gesta narrant̃,eorũ,qui sibi præstituerũt degẽ- dã uitã p uastas eremos desertaq; tesqua,ueneficiis effectũ, ut quæ mulier esset,equa uideret̃,idq; pręstigiũ sanctissimi uiri Macharii precibus & oratione sublatũ.Cõmouere po terat interiorem sensum malignus dæmon multis,quibus id propterea uidebat̃ dissultãtẽ in interiorẽ sensum imagi- ne,q̃ illa ipsa ludificatio contigerat : cõmouere non potuit Machario diuina ope præcipue fulto.Sic eius,uiri,qui uide batur asinus in Salamina Cypri obductũ simulachrũ alio- rum præstringebat obtutus,præterq; magæ illius mulieris cuius pharmaco sibi perturbari animũ senserat:& circũda ri speciem bruti:trienniocq; portãdis lignis iumẽti uice sub- iacuit,Genuensiũ mercatorũ adiutus prudẽtia:qui cũ ani- maduertissent eũ ad ædis sacræ postes adorabũdũ prosster ni:bestiã nõ esse rati & ipsum liberari maleficio:& uenefi- cam pœnas luere curauerũt:Possunt sane multa confingi: multa uideri secus,ac sint,dæmonũ ꝑstigio: sed manẽte & aĩa & corpore eodẽ in hoĩe queũt multa uexari. Cæterum deludi cõtingit oculos spectatorũ, & pturbari mentis aciẽ cõmota imaginaria potestate.Sed& corpus quoq; p uaria: ut diximus,põt pferri loca:quo fit,ut q̃ hæc seorsũ nõ susce perint examinãda:facile decipiant̃:dũ lr̃arios cõtextus rite

Nota pręsti- giũ antiquis simillimum.

nõ aĩaduertũt, nec diiudicãt q̃tũ intersit inter id: quod creatur: & id: qđ e rerũ aliqua natura ꝑmit᷑, qđ ex integro fit, qđ ex parte, qđ uerũ sit, qđ simile uero, qđ suã: qđ alienam præseferat imaginem: nec uim uniuersæ naturæ: nec dæmonum potestatem iusta libra perpendunt: nec postremo considerant iudicia dei sæpe occultissima semper uero iustissima. PH. Sed iam Dicaste crepusculum noctis appetit: suadetq; nos redire domum. Nam si hæc tibi Apisti disputatio satis non est, quid futurum sit satis plane non uideo, q̃nquidem depræhẽdere potuisti ludũ hũc & ex antiqtate & ex nostræ tempestatis actis nõ inanẽ fabulã esse; substantia uetustissimũ: cõditionibus plerisq; recẽtiorẽ: Dæmonis arbitrio subinde mutatũ, mutandũq; fortassis, tãta ẽ antiquus osor hominũ ubtilitate fallendi, Ostẽdi tibi circos, unguina, magica uerba, per tractus aeris itinera, dæmonũ cõcubitus, ut ĩ nostris ita in heroicis tpibus inueniri. Malignosq; dæmones a prima antiquitate calũnias in humanũ genus excogitasse, delusisse respõsis, familiaritate decepisse simulachris & imaginibus uariis oĩ ætati & sexui illudere tentauisse. Mẽtitos esse diuinitatem, præbuisse mortalibus noxia cõuiuia eosq; instar alati iumenti gestasse, & cõcubitus eorũ scelestissimos appetiuisse. Sed q̃m aĩo te profectũ uideo peregre, ad diuersas Italiæ, & Siciliæ oras, trans mare Ioniũ, trans Euxinũ, teq; ipse meis uerbis in Africã iam, in Asiam, ad Hiperboreos, & quo nõ duxi: nũq̃ ne tibi mecũ ad domũ dabit᷑ reditus? AP. Dabit᷑. Satis. n. mihi factũ. DI. Assentiris ne? AP. Assentior. DI. Vere an ioco? AP. Iocũ putas me cẽsere id: in quo oĩs antiquitas omnis posteritas cõuenit, ad quod Poetę, Rhetores, historiarum scriptores, legũ positores, ꝑhi, theologi, prudẽtes uiri, milites, rustici, ablatis etiã experimẽtis collineãt, ẽt si qdã refragent᷑, qui habent᷑ apud se ipsos t̃m̃mõ sapiẽtes. DI. Itaq; mutasti sentẽtiam. AP. Procul omni dubio, & q̃m alieno sum habitu mentis, alieno post hac appellari noĩe cupio. DI. Vt lubet, & Pisticus diceris imposterũ. AP. Perplacet. PH. Ergo si nihil prorsus tibi reliquũ est, quod discuti cupias: secedamus, & cũ bona quæsitoris uenia reuertamur in oppidum. Finis.

Epilogus.

AD LEONEM .X. PONT. MAX. ET CONCIL. Lateran. Eiusdem Ioannis Francisci Pici Mirandulæ Dñi De Reformandis Moribus ORATIO.

I quis fortasse cuperet in sacratissimo.N. Christianæ Rei.P.conuentu atq; consessu de ferendis legibus ad frenādā malorum hoīum audaciā ut uerba fierent, ipse secū cogitet prius quo pacto sit opus eos plecti qui, eas, quæ a maioribus nostris rite positę, maximoq; habitæ in pretio sunt, & habuere contemptus, & nūc maxime habeant: nec dubitabit de moribus hominū qui tam diu collapsi iacent, instaurandis, & ad normā positarū iam legum redigēdis orationem ante omnia haberi oportere. Nam tam & si nō duxerim in cōtrouersiam referri debere ad sacro sanctam istam synodū de legibus quibusdā ferendis, prę̄stare tū existimo, ut a Principibus uiris, ut a Cardinibus ipsis, quibus tota nostræ Christianæ Rei.P. moles uertiq;, regiq; conuenit, sanctissima antiquorum decreta Patrum, & honestissima instituta custodiant. Quod si fiat populi facile Antistites ipsos tanq̄ animatas & uiuas leges sequētur, atq; ad normā pietatis, & ueræ disciplinæ reuocabuntur. Noua consulta atq; decreta ne utiq̄ aspernor, sed ueterum custodiā sanctionū in primis duco necessariā, ad ea, quæ iam prolapsa defluxerunt piis primū instaurāda moribus, seueris deinde legibus uincienda: adeo ut censoribus, ut uindicibus legū ipsarum atq; assertoribus magis, q̄ legislatoribus opus esse nō negē. Et q̄q̄ hac de re disserendi maius esse onus, q̄ ut ferre facile queā non sum nescius (nā ualentioribus egeret humeris, & uires robustiores exposceret) tamē qđ suapte natura pertinet ad oēs, id a me alienū esse nō cogito. & si ad hāc diem in tanta eruditissimorū hominū turba uel unū quēpiā, conspexissem, qui hoc idē exacte sibi adsciuisset, mihi oīo cessandū putassem. Sed quū de statuēdis legibꝰ sæpenumero sermonē habitū norim, de legū custodia uel nullū uel te-

nuē, ut sunt hoīum uaria iudicia, uariis rerū occasionibus mota. Nō ab re mihi uisum ē fore si quæpiā afferrē, ut facilius ad memoriā reuocarent sanctissima priorū instituta, q̄bus obseruatis nostra Christiana Res. P. & aucta ē semper, & cōseruata, Posthabitis uero atq; cōtemptis innumerabiles iacturas fecit, et nisi esset seruata diuinitus, eo miseriæ, & calamitatis prolapsa fuisset, ut frustra nūc Pater Sanctissime Leo Decime, & uos ecclesiæ Cardines, & Antistites cōuētū haberetis, ut in meliorē statū redigi quiret. Optabam certe ut ex doctissimorū hoīum numero aliqs hāc sibi prouinciā desumpsisset: ut maiorē, & auctoritatē & potestatem in audiētiū aīs habitura esset orō, sed nuda fortasse ueritas, puraq; simplicitas uirib⁹ nō carebit. De luxu, de libidine, de auaritia uitāda, positas esse leges ab antiquis patribus: nemo est qui nesciat. De Pietate, de Iustitia, cæterisq; uirtutibus traditas esse normas, uel ineruditi nouere: eas partim negligi, partim iacere plus etiā q̄ uolumus experimur. Multi nostræ Principes Rei. P. priscā simplicitatē, in Astutiam, Castitatē, in Nequitiā, Liberalitatē & Parsimoniā, in Luxū & Auaritiā conuertere. Apud plerosq; religionis nostræ primores, ad quorū exemplū cōponi atq; formari plebs ignara debuisset, aut nullus, aut certe exiguus Dei cultus, nulla bene uiuendi ratio atq; institutio, nullus pudor, nulla modestia, iustitia uel in odiū, uel in gratiā declinauit: Pietas in superstitionē pene procubuit, palamq; oībus in hominum ordinibus peccatur, Sic, ut sępenumero uirtus p̄bis uiris uitio uertat, uitia loco uirtutum honorari soleant ab his, qui suorū criminū quasi septa, & tanq̄ mœnia, & inauditā petulantiā, & diuturnā impunitatē esse putauerūt. Hi tibi morbi, hæc tibi uulnera sanāda sunt Maxime Pontifex, alioqui si mederi (: qm̄ id ad te multis de causis potissimū spectat) recusaueris, uereor ne nō fomentis: sed igne ferroq; is cuius geris uices in terris, mēbra ipsa affecta dissecet, atq; disperdat, signaq; iam dedisse illum eius futuræ medicinæ plane crediderim. An puellæ Deo dicatæ in Brixiana direptione a religiosissimis abstractæ templis cesserunt militibus loco prædæ, An in Rauennati excidio sacerdotes trucidati? An in Pratensi

Attēde uerissimum.

Vide nephandissimā rem.

in Pratēsi clade sanctimoniā olim celebratę uirgines prosti tutæ? Quid aliud Pater Sāctissime? Quid nam aliud nobis intelligi dedere? q̄ sacras ædes, & templa lenonibus & Catamytis antea cōmissa, q̄ nefariis lupis optimi pastoris ouilia demādata, q̄ uirginibus olim dicata plerisq; in urbibus septa in meretricios fornices & obscena latibula fuisse conuersa? Sed initia illa malorū, & p̄gustationes uereor ppinādæ nobis a perfidis nostræ Religionis desertoribus potionis amarę, & luctuosæ, ni bonis eā moribus auertamus, in p̄cib⁹ & supplicationibus, nō ex sūmis labris, sed ītimis ex animi penetralibus iratū placemus Deū, Cuius ad hęc monita, & tanq̄ cœlestia tonitrua nō aures mō arrigere uisi sumus ut resipiscamus, sed deprimere uisi, tanq̄ æthiopes ad prolabētis Nili strepitū obsurdescere, praua ɔsuetudine affecti sic, ut audiamus suadētib⁹ uitiis, obaudiamus monēti Deo optimo maximo, sapiētissimo, qui se cōtēni amplius a nr̄o sæculo nolle satis, arbitror īdicauit: signis atq; portētis nō parū multis, pestilētia, fame, cruētissimis pauloante pręliis. Quid. n. aliud? aut si qd aliud, Cur hoc tn̄ nr̄is insinuatū mētibus plane nō rear: per tot cæsorū hoīum millia, quorū cadaueribus, & cōtecti sunt campi, & remorati fluuiorū cursus eorūq; cruore superū mare & inferū quasi quadā purpura infectū nisi ut memoriā subeat: inumera ī nos collata beneficia nobis non debere esse ludibrio, scilicet Christus ille seruator humani generis tm̄ sanguinis effuderit: ut q eo sanguine nō rediuiui solū facti: sed ditati etiam sunt: delicient in plumis? Quid plumarū feci mētionē: & scortorū pręterii cateruas & greges exoletorū? & coempta: & diuēdita sacerdotia? Spare potuerā Pater Sāctissime postq̄ ad sup̄mū sacerdotii culmē euectus es, nō malis artibus, nō pudēdis: ut pleriq; olim: pactionibus & mercimoniis: q p summū dedecus, sūmū decus appetiuere: sed tua (Ita mihi: ita non parū multis uisū) gratissima humanitate: fore aliqñ uti meliorū instatū reformaret christiana resp. Sed nec oīo desparim: si adniti uolueris: & tuæ isti humanitati: lenitati: facilitati: aliquid supcilii aliqd rigoris: Nonnihil pœnarum admiscere danda est opera Maxime Pontifex neqd detrimēti nostra res p. patiat: Bellū. n. tibi cū multis, bellū inq̄ intestinū: piculosum: graue: quod auertēdū est seueritate disciplinæ; luxū

Attēde calamitates nostri tēporis.

cohibe cuiuscunq; ordinis, modũ pone ambitioni, cõpesce indomitos & effrenatos libidinis obscœnæ furores, suspe/ctis sacerdotũ: (qđ & legibus ecclesiæ cautũ est): cõtuber/niis frena cõstitue, auiditati, & sceleratæ habẽdi cupiditati terminũ præfige. Nõ cõcredita & cõmẽdata fidei sacerdo/tũ sed comesta uerius ab illis & deuorata piorũ uirorũ patri/monia uindica, & effice ut in bonos dispĩant usus, ne am/plius ab impuris heluonibus, ab oĩum scelerũ gurgitibus absorbeant. Qui auctionibus sacrorũ pudẽdisq; licitationi bus inuigilauerint: dent pœnas temerariæ mercaturæ: qui nõ prospexerint cõmisso gregi: qui uanitati studuerint inu meræ. Superstitionibus, comessationibus, pudẽdis exerci/tiis, & familiaritatibꝰ oblectati, uel corrigant oĩo uel amo/ueant a sacris. Q̃nquidẽ oĩa fœdãt exemplo, & prauę cõ/suetudine uitę, eos qui bene morati, & egregie instituti sũt plane corrumpunt, ut hinc nõ plebis modo: sed oĩs ordinis

Io. Chryso. Hieronymꝰ. fiat lapsus in crimina. Nec sane mirũ qñ malũ omne prodi re de templo Ioãnes Chrysostomus cẽset, & Hieronymus scribit se inuenisse nemĩnẽ qui seduxerit populos præter q̃ sacerdotes. Quos quidẽ si uel probe institueris uolẽtes, uel nolẽtes coercueris, uniuerso christiano orbi ad bene de oĩ reformatione sperãdũ quasi signũ aliquod sustulisse uidebe re. Potes Summe Pontifex, nec in terris alius põt, & quũ possis debes. Et cum debes nisi uolueris, & curaueris ut fiat, quid sit periculi exprobatissimis eisdemq; diuinis ex/emplis animaduerte. Succurrat quæso tibi uetustus ille sa/cerdos, in quem filiorum non uindicata scelera magna ex parte reciderũt. Et. n. qui præsunt aliis nõ modo est opus ut sint innocentes ipsi, sed ut resistãt nocentibus, eorũq; ma/la facinora compescãt. Et tũ quidẽ ex lebete carnes tridẽti

Primi Regũ 2. Capite. fuscinula subtrahebant ab illis, qđ peccatũ sacra regũ te/statur historia nimis grãde fuisse, qñ homines a Dei sacri/ficio retraheret. Nũc aũt malorũ cateruis exẽplorum plebs ignara, & a diuino cultu & ab omni pietate deterret. Illi cũ mulieribus ea tẽpestate dormiebãt ad hostiũ tabernaculi, nostra uero & in sacras ædes fit irruptio & ab illis ẽt (proh pudor) fœminæ abigunt ad eorũ libidines explẽdas, & me/ritorii pueri a parẽtibus cõmodant & cõdonant his qui ab

oi

oĩ corporis ẽt cõcessa uoluptate se se immaculatos custodi/re deberent, hi postea ad sacerdotiorũ gradus promouent̃ ætatis flore trãsacto, iã exoleti. Nõ igit̃ miremur si deierãt: & falso utrũq; se nosce sacrarũ litterarũ instrumẽtũ profiteãtur, qñ nec quid eius nomẽ significet pernouere. Ac memini puerũ quẽdã: in episcopi locũ ascitũ, qui qm̃ litteras penitus ignorabat ꝑ iocũ dũ rogaret̃ an magnos fecisset pro/gressus in disciplinis respõdisse ingenue, nondũ se didicisse exordiũ eius orationis, quã de more sacerdotes præfari so/lẽt diuina facturi. Noui & q̃ annuas sacerdotii pecunias cõmendatas eorũ fidei, spurcissimis uoluptatibus & impẽdãt & impẽdisse glorient̃. Hæc tu mõstra Leo Decime tolerabis? hęc & uidebis & patieris? Patieris inq̃ ut ignari litterarũ, ut ad omnia magis apti q̃ ad tractãda sacra per ignominiã & cõtumeliã abutant̃ diuinis, & opes ad tẽpla uel tuẽda, uel instaurãda paratas, ad subleuandã pauperꝝ miseriã, a piis hominibus, q̃ iã uita sunt functi destinatas, in alienos & ꝓphanos usus cõuertãt? Scribit Hieronymus eos, q̃ rebus ecclesiæ abutunt̃ similes scribarũ esse & phariseoꝝ & sacerdotũ Christi seruatoris sanguinẽ mẽdacio redimẽtiũ. Equidẽ nec Dionysii mysticã theologiã, et diuinoꝝ dogmata nominũ, neq; subtilitates hypostaseon, notionũ originũ & cæterarũ disceptationũ, quæ in Lutetia Parisiorũ exagitatæ ad nos manarũt, ab omnibus exqro sacerdotibus, Si se tñ dederit sacris literis, & ꝓcellẽtiũ nostræ religionis Antistitũ doctrinis nauarẽt opã, multa sane cõmoda ad benę beateq; uiuẽdũ cõseq possent, Nõ eo solũ ꝙ multa discerẽt & ꝑ se magna, & ipsis utilia, sed qm̃ eiusmodi studiis ꝑstaret̃ illis, uti facilius illecebris sensuũ nũciũ remitterẽt, cũ honestissimo ĩ officio occupati, tũ ab ipsis studiis admoniti, ad meliorẽ uitã nos esse natos, & hãc quã uiuimus plenã esse ignorationis tenebris, si sensũ, si humana solũ placita sectari uolumus, plenã ærumnaꝝ, plenã calamitatũ, si humanis fidere uotis uelimus: cuius ẽt uitæ incõmodis & tanq̃ stimulis inuitamur: ut ad eã quæ futura est libentius properemus Quis q̃so mẽte paulo uegetiore nõ aduertat, prima hac in uita magis ad dolorẽ hoies, q̃ ad uoluptatẽ natos? Tãto.n. spatio nũq̃: aut bibere, aut comedere, aut uacare proli q̃sq̃

Hieronym⁹.

potuit, q̃to aut sitiunt febriẽtes: aut mẽdici & obsessi esuriũt aut rei criminũ torquent̃. id ẽt emolumẽti nácisci facile possent, ut frenarent ambitionẽ malorũ omniũ matrẽ atq; nutricẽ: q̃nquidẽ omnia quæ magna corporeis et humana tãtũ intuẽtibus oculis apparẽt, exigua uident̃ spiritalib⁹ oculis & ęterna cõtẽplãtibus: idq; ipsũ iure optimo, quãdoq; dẽ terræ moles collata cœlo: instar est pũcti, raris habitata locis, sterili arena, noxiis serpentibus, sitiq; deserta, uastis inuia paludibus, altissimis intersecta mõtibus, ꝓfundissimis interpollata fluctib⁹ in hac exigua naturæ portione tumultuatur humanũ genus, breuis & incertæ uitæ: etiã si diuturna, si longissima, si stabili nixa fundamẽto uideatur. Quid enim diuturnũ mortalibus? Si æternitati futuræ: & ĩmortalis uitę id ipsum cõferat, quid certũ & stabile in homine? in quo nutãt omnia, in quo ut externas taceã & circũiacentes molestiarũ moles, ipse cõflictus pugnãtiũ inter se qualitatũ corporei tẽperamenti: bellũ intestinũ illi ipsi ciet identidẽ: & confecto bello minat̃ excidiũ. Adde tenebras q̃bus humana mẽs sibi relicta circũfunditur: unde & uariarum opinionũ prælia cooriuntur, & uotorũ sibi succedẽtiũ: subindeq; fluctuãtium æstus plane cõtinui. Adde impetus hostiles, dolos, fraudes, iniurias. Adde & superiorũ mẽtiũ & insultus & actus: ut uerissimũ sit illud elogiũ, uita hominis militia sup terrã, militia dubio procul, sed qua & uictoriam, & coronã, & regnũ, nobis in cœlo comparare possimus, eiusmodi: ut nec animo capere, nec concupiscere uotis plane queamus, quãdo & animi & corporis felicitas quæ illic reposita dei amicis: eiusq; legis custodibus post huius uitę cursum asseruat̃, omnino superet captũ humanæ mentis, nec nisi deo docente hominibus patefiat: nihilq; omnino sint, si ei cõferant̃ felicitati: q̃ uanæ uetustatis illustratores poetæ: atq; Philosophi cõmenti sunt, De fortunatis insulis: de fluminibus nectaris: de uia lactea, de reditu ad cõpares stellas: & cæteris quæ ad ueritatem allucinãtes suis lucubrationibus inseruere, hæc illi & similia de sacro litterarum ocio nácisci facile possent: sed ea ab omnibus ut indicatum uolui non extorqueo sacerdotibus: at ne literas omnino ignorent, ne salis euanidi, ne lucis extinctæ notã gerant & noscant

Exigua uidentur spiritualibus oculis humana.

Certe hoĩs uita militia sup terram.

ſcant quæ ad eorũ pertinẽt officiũ. Hoc expoſco: hoc exigo: & ni præſtent plane deteſtor: In primis autem & uitæ innocentiam: & morum diſciplinã, nõ exactiſſimã illã quidẽ & præcellẽtiſſimã: ſed mediocrẽ. Non peto ut inſtar Hieronymi ſaxo pectus identidem uerberent, ſed nec ut meretricũ pectora baccatis monilibus: nec crepidas hydaſpeis gẽmis exornẽt neq; ẽt poſtulauerim, ut Hilarionis inediæ aſſueſcant, ſed ne ſybaritarum coenas aut æmulentur: aut ſuperent. Minus ẽt efflagitauerim ut in ſpinis & niue uolutentur more Franciſci: & Benedicti. Sed quũ mollẽ cycnorum plumã ingenti pecunia mercant, aut redimẽdis captiuis, aut uirginibus nuptui tradendis iure optimo dedicata Id plane damnauerim. Mediocritatẽ ſuadeo, præcellentiã illam uirtutum quam demirari facilius, q̃ imitari plurimi poſſunt: ſi ſequi etiã maluerint, & laudabo, et prædicabo, ſed neq; ita rẽ ad uiuũ reſeco: ut quum eos & largos: et faciles eſſe ad tribuendum moneo, ita moneam, ut uelim eos omnino imitari egregium illud Martini, & celebratiſſimũ facinus ſcindendæ ueſtis, uti mendicus & frigore tremebundus pauper amiciretur: uerum eos quibus abundant aceruí pecuniarum monitos uelim Martini exemplo, nudis ueſtes tribuendas, potius, q̃ coccineis atq; purpureis pãnis cooperienda iumenta. Neq; item exigo in ſacrarũ ſumptibus, ędium cenſum ut omnem diſpertiant, æmulentq; aut ſibyllina cumis olim extructa delubra, aut Simandii & Artemiſiæ præruptas murorum moles & minas, aut Solomonia templa: aut etiam noſtræ tempeſtatis Iulia ædificia: ſed libenter poſtulauerim, ne ſinant corruere, quæ ab illis ſtructa ſunt templa, a quibus ipſi opes tantas nacti ſunt, ut multo auro dicantur Salmacidas noctes coemere. Poſtulauerim ne ſacella a priſcis olim frequentata patribus, permittãt hyſtricum latibula conſtitui, fœdeq; adeo haberi & negligenter, ut ſit ſæpenumero uidere ferarũ luſtra, equorumq; præſepia, & mundius & honeſtius aſſeruari, quum nihilominus ipſorum cubicula interim auro ſplendeant, & ſubſtrata etiam purpura longe precioſiſſima ſint, menſarũ uero & coquinarum inſtrumenta opere cælato refulgeãt.

Vtinam fierẽt quę narrantur

Bene: ſanctequ admonet.

Iulia ędificia.

His incõmodis cũ aliarũ beneficio sanctionũ:tũ illius maxime custodia legis cõsuletes Maxime Põtifex,qua sanctissime cauetur ne multa ab uno sacerdotia,quibus annexa sit animarum cura possideantur,dispẽsatio,ita solet appellari effecit,ut iam non multa,nõ plura,sed innumera teneant multi,qui ne diaconi quidem mererentur officio defungi, at eiusmodi rem dissipationẽ,nõ ego,sed Bernardus tot antea sęculis appellauit,Oppone te huic petulãtiæ Pater Beatissime et unũ hoc inter alia negotiũ,& munus Egregie suscipe,ut qui luxu diffluũt,qui ambitione deferuent: qui uel coemptis uel eiusmodi dissepationibus paratis sacerdotiis lasciuiunt:qui leges deniq; rite positas nõ obseruãt, sentiãt tuæ uim iustitiæ ,atq; intrepidæ uirtutis,ut si aliqua culpa teneant erroris humani,ab eiusmodi tamen scelerũ immanitate liberent:liceat bonis & modestis uiuere, qbus nec ociosis in cõmuni ocio iã licet esse. Illis ipsis omnia arripientibus,& seruitutẽ indicẽtibus maximã his qui eorũ indigẽt opera ad famem tolerandã,hoc si non egeris antistitũ summe,si malis hominibus frena laxaueris:si iam diu multũq; laxata non cohibueris, uerear ne te Pontifice decidat eo nostra Res.P.ut dici nõ falso possit:a libidine pudorem,ab audacia timorẽ,ab amentia rationem penitus esse deuictã, et in te bellũ a nostræ religionis hostibus ante audias geri q̃ parari,Si egeris,& utilitatem omnibus,& tibi etiam gloriam non hanc solum momentaneã & caducã,quæ parui temporis angustiis coercetur,sed & stabilem, & perpetuã, non in terris modo,sed in cœlesti sede cõparabis:nec modo timendũ tibi ab exteris erit,sed intrepide sperãdũ,uẽturos nostræ religionis hostes,ad nr̃æ fidei disciplinã, bonis exẽplis facilius q̃ ui & armis inuitatos.Redactum olim ad nostræ pietatis instituta terrarum orbẽ per Apostolos efficacius:sanctissimis eorũ uitæ moribus,q̃ nõ mõ Constãtini Cæsaris legibus,prælíis:atq; triũphis,sed ẽt pactis ipso Apostolorũ ministerio supra uim naturæ miraculis, p̃clarissimi nostræ fidei assertores iudicauere.Et quis rogo nobis assentiretur bonos mores suadẽtibus,si praui ipsi abuteremur? Quis religioni quã colimus initiari p nos cuperet:quos uidere

Bernardus.

Constantinus Imperator.

deret quod ore asserimus factis pernegare? Præstat itaq; in reducendis hostibus, & desertoribus ad nostræ fidei pietatẽ, ut collapsos mores ad normã priscæ uirtutis ĩstauremus q̃ quod multi ambiũt, ut classe petamus euxinũ: et exposito in continentẽ milite, concussaq; maximis confectis præliis colchica trapezũte, cruentata uexilla inferamus Armeniæ. Eia igit̃ Pater Sãctissime & naturę lege non scripta: sed nata, & reuelata diuinitus disciplina: et maiorũ tuorũ sanctionibus atq; decretis: & utilitate simul & gloria excitatus, idue sanctissimũ in desertores & impios saluberrimũq; furorẽ, quo discant pœnarũ agere formidine: quod uirtutis amore deberent, Moses ille legis lator q̃q̃ mitissimus terrificatamen percitus est ira, quũ posthaberi Deũ agnouit, & seuerã in desertores pœnã exercuit. Deus & homo Christus Iesus oĩum uirtutũ exẽplar: irrogatas in se cõtumelias patientissime tulit, non tulit paterni honoris notã quum sacrilegos uenditores emptoresq; & tẽplo expulit, & flagello discussit, et ille quidem uituli unius aurei cultores maxima est cæde persecutus, & hic columbas uenales & turtures e templo uoluit eiectas: tu uero earũ cultores uitularũ quæ maximo numero in urbe non stabulant̃ modo, sed pene dominant̃: & auro, purpura Margaritis more regio incedunt ornatæ, ut ad earũ aspectũ, ne dũ cõgressum plurimi & obbrutescãt & pereant: exilio saltem & honorũ omnium mulcta non cõpesces? tu sacras ædes sceleribus omnifariã prophanari & in eis tot monstra circa grunnire permiseris? Tot sirenes & uerius: tot sirenum milia patieris, nauiculæ tibi diuinitus commissæ q̃tũ in ipsis est procurare naufragiũ. Tu dei optimi maximi tẽplorũ tu Christi sanguinis mercatũ sustinueris? cui⁹ supremũ sacerdotiũ nullus mercimoniis es ꝯsecutus: si clemens uideris Pontifex id pietati facile adscribet̃ si nimis placidus, naturæ tuæ, consuetudini, corporis tẽpamẽto si posthaberi deum eiusq; legẽ patieris, & immania scelera passim & nulla prorsus uerecũdia peragi: nullus erit tam iniustus rerum æstimator qui uereatur id tribuere uel malitiæ uel negligentiæ: quapropter si attendere diligenter & æstimare hac omni de re de qua disseruimus uolueris

Moses legislator mitissimus

Conclusio cũ adhortatione.

Pater Sanctissime: sic: ni fallor: plane cõstitues, ut leges iam rite positæ pœnæ saltem formidine custodiantur, dabisq; operam exemplo nõ solũ & innocentia uitæ, sed animauersionis in alios, ne qcquid collibitũ fuerit impune fecisse audeant improbi: Atq; ita & tibi simul & omnibus cõsules, & collabentẽ iam ac prope intermoriturã Christianã rem.P. ab iteritu uẽdicabis, Hoc omnis ordo: hoc cõsensio bonorũ omniũ exposcit & obsecrat, Quæ ubi p te acta fuerint, ubi pessimæ uitæ monstra uel edomueris uel extinxeris ne postea repullulent: adhibẽda erit legum cautio & seuerior aliquanto disciplina, non in uestibus modo & sumptibus, sed in studiis, sacrę litteræ utriusq; instrumenti recognoscendæ & cum antiquis & castigatis primę originis exemplaribus conferendæ, ut ab erratis quæ uitio temporum, & librariorũ incuria, in illas irrepserunt omnino purgent, Solemnes cerimoniæ, de quibus fuere olim quępiã difficultates, prioribus oblatæ conciliis statuẽdæ firmandæq; sunt quotidianæ pces redigẽdæ i statũ & pbatũ ordinẽ, & uere historiæ ab apochryphis nugis segregandæ, præscribenda principibus uiris officia, ut scelerata illa & nostræ Rei p. deletrix opinio licere quæ placeant: & a uulgi animis omnino amoueatur, & penitus exulet: sit inter ipsos princepes pax & discordiarum finis, ut a diuturnis dissensionibus aliquando quiescamus: daturi operam eis officiis, quæ mortales euehunt ad immortalem uitam & excedentem animantium omnium uota felicitatem.

FINIS.

EIVSDEM IO. FRANC. PICI MIRANDVLAE Dñi &c. pro asserẽdis a calumnia Dionysii Areopagitæ libris ad Reuerẽdiss. Epm Theatinũ Epistola.

DVm ex Britãnia & hispaniis nup rediisses, & ad nos digressus, de cõmunibus studiis mecũ loquereris, non probari abs te eorũ sententiã aperuisti, qui scripserunt Dionysii lucubrationes, quæ inscribunt de hierarchiis & diuinis nominibus, non eius esse Dionysii: qui Areopagites primum, deinde Apostoli Pauli discipulus fuerit. qua quidem in controuersia, cũ me tm̃ abesse comprehenderes, ut ipsis adstipularer: ut etiã i diuerso albo repositum spectares, & plane per cupidum reiiciendi, quæ Areopagitæ libris fuerant obiecta, me hortari cæpisti. ut qđ aio conceperã, litteris exprimerem. qđ quidẽ & recepi me factuꝝ & tam libenter, ut nesciã tibi an mihi magis hac in re gratum facturus uidear: quãdoquidẽ: & par utriusq; desideriũ, & cã non impar. Tecum.n. mihi plane conuenerat, minus æquo ferendũ animo, uti uiro & in literis & ĩ nostra religione tam grandi, ut secũdũ apostolos grãdiorem habeamus neminẽ, sub ueritatis protextu calumnia irrogaretur. Nec in rem quoq; theologicã factũ uideri, ut quem tot sæculis & Apostoli discipulum, & Christi martyrẽ: uenerati fuissemus: eundẽq; coluissemus posteriorũ principẽ theologoꝝ: nunc friuolis quibusdam suspitionibus, tanq̃ partiremur, & Dionysios constitueremus duos aut tres, uel potius libros eos, falso circũlatos titulo causaremur, ut qui Apollinario aut forte cuipiam nescio cui ex ueteribus, accepti referri debeant. Accipe igitur quæ ut eundẽ Dionysiũ existimem Areopagitem & scriptorẽ & martyrẽ, ut existimãdũ ab aliis putem: me compulere. Primum illud satis cõstare quis non affirmauerit? a prima antiquitate, tam celebrem fuisse Dionysii Areopagitæ famam, ut in cõtrouersiam nullo pacto uenerit, eius scriptis fidem haberi debere q̃ maximã? Cõstat illud certe Timotheũ Epm ad quẽ scribit, Pauli Apostoli fuisse discipulũ: ex quo & tempus & authoritatẽ editi operis utrinq; facile queas colligere: & huc addere,

Polycarpus Martyr et Dionisius Corinthius.

& Polycarpi martyris, & Dionysii Corinthii de Areopagitæ ipso præconia clarissima. Deinde illud reuocari nequit indubiũ, Sanctissimos Pontifices Gregoriũ, Martinũ, Agathonẽ, de scriptis Areopagitæ Dionysii in concionibus suis in cõciliis, in epistolis honorificã mentionẽ fecisse. In septima quoq; & octaua synodo, a Græcis Latinisq; scriptoribus ex eisdẽ uoluminibus citata testimonia. Atq; ut a Caroli cognomento Magni temporibus ne repetã: qui Dionysii Areopagitæ opera in latinũ sermonem Io. Monachi labore uertẽda curauit. Certe si maximo monacho, si Io. Scythopolita, si Anastasio Biblothecario testibus, usus fueris, & addideris clarissimorũ uirorũ & testimonia & interpretamẽta longe lateq; in ipsius Areopagitæ uolumina & elaborata & celebrata: interpretamẽta inquã Vgonis, Magni Alberti, Thomæ, aliorum, aut nostræ Ecclesiæ decreto cœlitũ, aut orbis consensu in literis præcellentiũ: Mox tantæ & tam claræ testiũ nubi duos uel tres ad summũ opposueris, qui diuersa senserũt, uiros in literis alioqui bene audientes, uicimus, profecto uicimus, & numero, & authoritate, & gratia. Si uero eorum rationes authoritate ablegata putaueris examinandas, a nobis pariter stabit uictoria, q̃q̃ hac in causa rationi præstare authoritatem censeo.

Plurimum ex historia pẽdet, quis habẽdus sit author libri

Pendet enim plurimum ex historia, quisnam cuiuspiam libri sit habẽdus author? sed si rationes sub examen uenerit, aut ad titulũ certe, aut ad stilũ, aut ad materiã illę ipsæ pertinebũt. Si ad titulũ nulla iam extiterit cõtrouersia. Ipsa.n. prouocat ad antiquam historiam, non duplicis famæ, sed simplicis. Certum autem & omni dubio procul receptum est: græcos codices & latinos omnes, de quibus ambigunt, ipso nomine Dionysii Areopagitæ signari, eosq; qui uel Scholia uel Prolegomena scripsere græce in Hierarchias in diuina nomina in theologiam mysticam, Areopagitam Dionysium authorem ipsorum operum plane testari. Si uero stilum inspectaueris non sane is certus fuerit iudex: potest enim & in diuersis temporibus studio & diligentia scriptorum elocutio esse simillima & in non diuersis, multas ob causas plane diuersa, eiusdem etiam hominis

hominis pro uarietate materiæ quā tractes, uel animi affectuum, uel corporis, quibus ducaris, abunde uaria. Si uero materia uenerit in iudiciū, quis nam quæso? quis inq̄ Dionysio paratior ad scribenda cœlestia? qui Pauli discipulus fuerit, cui & tertium patuit cœlum. Sed uide quonam profectus sum, refellendæ eorum qui contra sentirēt rationes erant, rationes ego attuli quibus Dionysius eorum qui in controuersiam uenere librorum author comprobaretur. Verum non ab re fortasse factum hoc a nobis existimaueris, quādoquidē unus aduersariorum se se recipit ad stilum cui tametsi non derogauerim, ut magnum indiscernendis authoribus momentū habeat, nihilo tamen minus affirmauerim, tam incertum esse momentum ipsum ut ad lydium lapidem si prouocauerimus, discerniculum nobis plane non præbeatur. Fidem faciet Marcus Varro: qui q̄q̄ magnus author linguæ latinæ censetur: tamen Plauti Comœdias non potuit exacte secernere & interstinguere prorsus a plautinis, ad solam. s. stili similitudinem plerunq; allucinatus: At si nota quæpiam stilo plautino peculiaris, suo ipsius insedisset animo, nil caliginis, nil tenebrarum stilus offudisset. In Hyppocratis quoq; & in Galeni libris, ob stili similitudinem, non paruum extitit olim in Græcia certamen, qđ neutiq̄ ualuit dirimere, phraseos ulla censura, stiliq; proprietas. De Aristotelis & discipulorum incertis libris: quos elocutionis ulla nota, ulloue charactere discernere nequiuerit antiquitas, multa non attinet dicere: cum in quarto nostri examinis libro hac ipsa de re late disseruerimus: Enimuero quoniā ut ipse titulus ad historiam: ita stili phrasisq; uis, ad grammaticum qui Criticus dicebatur, potest relegari: cuius partes & summouere libros familia & in eam admittere, authores q; & in ordinem redigere & eximere numero:: dicturus erit fortasse quispiā: materiā ipsam cœlestem & superhumanā: hac in re maximi loco ꝑiudicii haberi debere. si hoc dicturus erit: bñ ē bñ ꝑfecto conuenit. Age igitur iam de materia ipsa cœlesti quæstionem habeamus. Quis rogo? quis diuina probe tractauerit

Marcus Varro linguę latinę author.

Attende rationes, quibus innititur: ꝙ Dionysii libri fuerint et cęt.

expers diuinorum? quis inter homines haberi debet diuinorum scius magis Paulo, cœlestia & diuina grādi stupendiq; miraculo prospiciēti? quis Pauli secretorum particeps magis iure merito q̄ censendus erit Dionysio, ipsius Pauli discipulo doctissimo atq; sanctissimo? qua nā ætate peruia homini & pspecta cœlestia esse debuerūt magis, q̄ ea, qua Christus Deus & homo ab hominibus uisus & inter eos cōuersatus, eosdem edocuit, propria lingua propriisq; sermonibus? Iam si nullo titulo libri ipsi, de quorū ambigunt authore, notarentur: inscribi iure & deberēt & possent alicuius, qui Christū Deū & hominē in carne uidisset, aut qui cū eis qbus esset uisus diu esset familiariterq; uersatus. Nūc titulo habemus īsignes, nūc eius ipsius uiri nomenclatura signatos. Cuius mētio in sacris apostolicorū actuum libris sine cōtrouersia celebris est habita, & ambigemus adhuc disquiremusq; prorsus inaniter, in quem nā authorē sint referendi? eo ꝙ sane maiore piaculo, quo ipse met author, libros ipsos dicat cōdiscipulo Timotheo, an quē & Paulus scribit Apl̄s. quo ipsius Pauli & præceptoris meminit, quo inter tractādū diuina noīa, & Petrū se & Iacobū Apl̄os nominatim uidisse testat̄, etiā simul hymnos cecinisse, cū simul cōuenissent ut idē ipse suis uerbis loquit̄ ἐπὶ θέαν τοῦ ζωαρχικοῦ καὶ θεοδόχου σώματος quo Ioanni etiā apostolo, mittit epistolā, & diuinorum probe scius æuiq; præscius uenturi prędicit illum ipsum ex patmi custodia liberandū, & in asiatida terram reuersurū. quo Tito cōdiscipulo & sapientiæ domū, & craterē, & cibos, & poculū, mysticis uelaminibus implicita plane reuellat & explicat. Qua igitur iniuria & supra modū audacia, ne aliquid acrius dixerim,

Attende.

Laurentius ille deridere potuit epistolā ipsius authoris ad Polycarpum? de solari præter naturam eclipsi, dum Christus cruci esset affixus, quasi fictā sub Dionysii nomine? an Polycarpus eodē nō uixit tempore? an stilus dissonat? quē tamē exacti iudicis nomine donari nō posse probauimus? An testes nō adsunt qui eadem uixere tempestate citati? An propria ipsius Apollinaris Sophistæ, quē maxime redargutum iri uiso miraculo desiderat, Dionysiū ipse uerba

non ponit ad se factas? ὦ καλὲ διονύσιε θείων ἀμοιβαὶ πραγμάτων. An eadem non repetuntur ab aliis: Non adiiciuntur etiā, quæ ipse Dionysius responderit, sub silētio tamen a se, ne in propriā forte uerterent laudē prætermissas aliorum uero monumentis hunc in modum expressa. ἢ θεὸν θεὸν πάσχει ἢ τῷ πάσχοντι συμπάσχει. & illud ἄγνωστος πάσχει θεὸς δι' ὃν τὸ πᾶν νεφοῦται καὶ σεσάλευται. Quid nā quæso existimemus dicturū fuisse Nicolaū eius nominis qntū Pōtificē si hæc nouisset? dicturūq inq Nicolaū, succensentē Theodoro Gazæ, eiusdē sæculi uiro pronunciāti, cœlestis hierarchiæ, nō esse Dionysiū Areopagitam authorē, & ipso de stilo tm̄modo cōiecturā facienti? Si ægre tulit Nicolaus Gazam (ut ipse per epistolā conquerit) de Dionysii stilo decernentē, an putamus ullo unq̄ modo fuisse laturū eum, qui totam elocutionē Dionysii cū omni dispositione & inuentione funditus omnino q̄ sustulisset? & tanq̄ fictitium quoddam inane cōmentum exsibilasset? cōsentaneū inquit aliquis, putauit eas tenebras athenas usq̄ nō peruenisse. At nō athenis sed in Aegypto Hierosolymis ꝓpinquiori q̄ sint Athenæ, depræhēsa est eclipsis: ut ipsa ex epistola: ut aliis ex authoribus manifestissimū. Inquiet iterum, scriptorē euangelii, cum tenebras super uniuersam terram factas, ait, eius regionis terram intellexisse, assentiente & diuo Hieronymo. Num propterea ægiptum, num alias quoq̄ uicinas regiones exclusit? si dixero solis eclipsi tenebras Mirandulæ obortas, affirmabo ne obortas non fuisse Mutinæ? non fuisse Ferrariæ? non Rhegii? non Mantuæ? non Bononiæ? propinquis & uicinis urbibus? urgebit iterum cur aliquis seu latinus, seu græcus author eius rei non meminit? an ipse non meminit Dionysius Græcus, mediis & natus athenis? a n̄ ipsum nō citat hac i re aduersarium apollophanem: & tanti miraculi testem ducit in medium? testē tam notum rhetoricæ artis professione, ut eius auditor Polemō Laodiceus a Græcis authoribus perhibeatur: qui fuerit præceptor Aristidis. Necesse ne fuit ut omnes hæc scripserint si uiderint? Num satis eo tempore unū uel duos testes litterarum monumentis proferre? Qui euāge-

Nicolaus quintus Pontifex.

Polemon laodiceus.

lio subscriberēt ¡Myriadibus testium innumeris corruscā-
tis? Iam epistolā ab iniuria uindicauimus, sed lis adhuc non
data est, quando Dionysium alium uel Apollinarium pro-
ducunt, in quem libri de hierarchiis & de diuinis nomini-
bus referantur: & areopagitas iudices affirmant fuisse non
philosophos. Quis nā igitur hic erit Dionysius? Corinthius
ne ille cuius meminit Hieronymus in catalogo uirorum il-
lustrium? at pręterq̄ φ areopagitæ huius, ille meminit, neu
tiq̄ ei libros hosce Hieronymus adscribit, & tñ quos scri-
psit enumerat, præterea nō patiuntur hoc ipsum tempora,
quādo areopagites Dionysius sub Tiberio floruit, adeptus
coronā martyrii sub Domitiano, hoc qui eius uitam græ-
ce scribunt uoluere, q̄q̄ alii græci malunt, sub Traiano, Co
rinthius uero Dionysius sub Antonino secūdo uitam egit,
ad cuius tempora nec Iacobus apostolus nec Petrus, qui
sub Nerone martyrii palmam est cōsecutus peruenere. In
libro uero de diuinis nominibus Petri & Iacobi qui tū erāt
inter mortales, mentio facta est. Multo quoq; minus p æta
tem licebit Dionysio Alexandreo hæc ipsa uolumina acce
pta referre, ut qui Origenis Adamātii fuerit auditor, & diē
obierit sub Galeno principe. Si uero Apollinaris Hieropo-
litani iudicium suscipietur hac in causa, utiq; secūdum nos
lis data fuerit, quādoquidem sub Antonino secūdo & ipse
floruit, & scripsit q̄ citantur a Hieronymo, horum tamen li
brorum de quibus est controuersia, nec uerbum quidem.
q̄ uero absurdius fuerit Apollinario Laodiceo hæc ipsa tri-
buere, & ætas Theodosii principis, sub quo excessit e uita
aperte declarat, & nomen hæreseos, quo & culpatū fuisse
legimus & damnatū. A quo crimine tm̄ absuit Dionysius
areopagites, ut Cōstātinus philosophus sanxerit, libros eius
satis ad omnē hæresim abolēdā facere, quorū ope scripto-
res sacros potuisse & cito & facile, de hęreticis triūphū cōse
qui, quod & difficulter & lōgo post tēpore sunt consecuti,
ipsorꝫ carētia codicū, quos defossos ab hæreticis multa sæ
cula delituisse gręcis monumētis est pdi[illegible]ū: & ab Anastasio
repetitū, ut hinc desinant mirari non nulli, Hieronymū &
alios eius ætatis Theologos, Dionysii librorꝫ nō meminisse

neq;

neq; item mirari eos conuenit: superiori etiā ætate ab Eusebio & aliis Hierothei sacroꝝ uoluminū factā non esse mētionem, nondū.n.reperti: sed nec Athenagoræ Christiani philosophi, cuius opera & alia quoq; nō pauca, mille trecētis & eo amplius annis, latinos homines latuerūt: sed & hymenæi & alioꝝ opera quæ non uidit Eusebius, postea uiderunt alii & literaꝝ monumētis id ipsum mādauerūt. Vidimus & nos, habemusq; nonnulla q̄ nec iudicat Eusebius, nec Hieronymus se uidisse testatur q̄q̄ longe antiquissima. Minus quoq; illis mirandum est, Dionysium eundē fuisse iudicem atq; Philosophum: non.n.inter se pugnant isthæc omnia: maxime uero cōueniunt, qn̄ & in Græcorū monumētis legimus & scientiā, & sapiētiā Dionysii uel hinc ꝓbe manifestatā, qm̄ ex numero esset Areopagitaꝝ iudicū inter quos nō esset adscriptus a doctis Atheniēsibus, q doctrina ipsa nō præstitisset. Adde ꝙ a philosophis pendēt plurimū & sæpenumero instituunt leges, quibus urbes ipsæ gubernant & iudiciis dirigunt. Scitūq; illud & celebratū dictū, felices tū fore urbes cū aut principarent philosophi, aut principes philosopharent: Platoni Atheniensi acceptū refertur: a quo & illud plane prodiit urbiū & rerū publicarū principes legū debere esse custodes. Platonis aūt philosophi doctrina imbutus plurimū ipse Dionysius fuit: primis iuuētæ floribus, & academiæ (ut Io. monachi uerbis utar) studiis eruditus quod ex eius libris licet cōiectura depꝛēdere, maximeq; inter tractādū diuina nomina: in quibus explicādis cœlestis meminit hierarchiæ. Vt iā desināt ꝓdere eundē utriusq; operis authorē nō haberi Dionysiū. Illud ego in eis mirari possum, cur scripserint, Gregoriū cū literas Dionysii citat, nō indicare fuisse eū areopagitē, hæc sunt uerba Gregorii in cōtione siue omelia.xxxiiii.sup Lucā in qua de ordinibus disserit angelorū, fert uero Dionysius areopagita antiquus uidelicet & uenerabilis pr̄ dicere qd̄ ex minoribus angeloꝝ agminibꝫ foras ad explēdū ministeriū uel uisibiliter uel inuisibiliter mittunt. Hæc Gregorius ī eo codice: & ī oib' q eōdē ꝑlo sūt afformati, qbus areopagitā Dionysiū de cœlesti hierarchia disseruisse testat, ipso quoq; Gregorio

De Origene. uetustior Origenes si non fallit inscriptio, & apud Parisios & alibi mandata Impressioni: Certe aut origenes, aut inter ueteres authores aliquis alius tam doctrina præstás quam facundia, & Dionysii areopagitæ meminit & cœlestis hierarchiæ inter exponendum primum caput euangelii Ioánis isthæc uerba citat: ait enim: magnus Dionysius areopagita (latinam refero translationem) esse omnium, est super essentia & diuinitas, uerba sunt ex quarto cælestis hierarchiæ capite sed non recte conuersa. ita græce se habent τὸ γαρ εἶναι πάντων ἐστι ἡ ὅπερ τὸ εἶναι θεότης

Quibus uero uidetur tantum cerimoniarũ christianis non fuisse priscis illis temporibus, q̃tum describit Dionysius, illud considerandum: aliunde scire nos non posse, q̃tum cerimoniarum illis fuerit nisi & a signo, qui cerimonias ipsas prisco illo tempore scriptas mandauerit posteritati: quod a nullo præterq̃ a Dionysio ipso factum ad hanc diem resciuimus. ꝙ autem plures nũc habeamus: q̃ prisci habuerint dum has, illis, quas recensuit Dionysius, conferimus cõponimusq́, nosse utiq́ nobis datur. plures uero an pauciores eis: quas numerauit Dionysius habuerint prisci, neutiq̃ datur. ꝙ uero non minimis usi fuerint, & ex apostolo Paulo & ex ecclesiæ nostræ decretis colligere nõ nihil possumus, quãdo memoriæ ꝓditũ est, multa nostræ religionis dogmata, successione ꝑpagata, & utẽtium firmata moribus, fuisse quæ postea nõ scriptis, sed uoce ad nos manauerint. Hæc satis uideri potuissent facere pro Dionysio areopagita aduersus eos, qui & libros ipsius alienis adscribere non sunt ueriti, & eius epistolam de solis præter naturam eclipsi, ueluti fictam deriserũt. Tot enim & rationibus & testibus, cũ græcis tum etiam latinis: existimamus, & eius nomen, & libros, ab omni calumnia sic assertos: ut etiã in eos possit culpa referri qui contra senserunt: iudicãtes tota lege nõ perspecta, quod apud iure cõsultos piaculum habere, πρὸς ὀλίγα ἐπιβλέψαντες quod Aristoteles ipse non tulit: sed alia non desunt quibus minus nobis ferendũ uideatur. ꝙ græcis in literis eruditi Dionysio derogent: quãdoq̃dẽ poterãt de limine: ut aiũt, didicisse, & ipsis in Suidæ collectaneis

Aristoteles.

neis

neis facile cōmoneri, Dionysiū areopagitā authorē fuisse eorū librorū, q de hierarchiis, de Mystica theologia: de diuinis nominibus inscribunt tantūq; abesse ut Dionysio alicui, nō Areopagitæ, aut Apollinari adscribi hui⁹ ipsius authoris libri possint, ut cū duodecim ibi citent Dionysii, primus cōstituatur areopagites: & eius opera recenseātur litteraria, & quæ de solis eclipsi narrata sunt eius in epistola: maxime celebrētur. Apollinaris uero libri non modo ibidē numerant, sed & pater citatur eiusdem nominis: & aperte narratur tēpus quo uixit: a Dionysii tempore longe remotū: hereseos quoq; dogma & citatur pariter & refutatur, cū in ipsis græcis collectaneis tū in Socrate historico græce scribente, & occasionem cur nepharium dogma consuerit plane multaq; diligentia referente atq; etiam in Theodorito egregio certe facundissimoq; theologo & græca quoq; historia celebri: In qua & dogma ipsius Apollinaris cū refertur tum reicitur, & a Sāctissimo Pontifice Damaso damnatū literariis monumentis explicatur dogma certe tam a Dionysio diuersum quā a tenebris lux, & a mendacio ueritas: quam & sincere docuit & sanguine confirmauit ipse Dionysius, per cuius doctrinæ uestigia & ueteres perrexerunt & præter admodum paucos etiam ii: qui nostris temporibus in literis pcipue floruerunt, inter quos: Ioannes Picus patruus meus, quod & ex eius operibus & ex nostra pro libro eius de uno & ente defensione te puto facile resciuisse: Ad quē nostra hęc, quo tibi gratum: aliis utile faceremus, scripta uolui, neq; enim illis indiges per te doctus: & mecum pari affectus molestia tantum fuisse audaciæ nostris hominibus, ut ne præstātissimo quidem theologo eidēq; martyri pepercerint. Cuius felicissimam animam si iuncta corpori terrarū orbem inuiseret: eos ipsos adhunc fere modum: quāq; omnino meliorem, allocuturam fortassis existimamus. Siccine uos mortales experior gratos laboribus & erumnnis meis, siccine doctrinæ cartis mandatæ ppitios, siccine bene precatos & sanguini meo quem fudit & capiti: quod abstulit impius ensis. Nū uos pudet apud nostræ religionis hostes cum meis interfectoribus uidere certare perfidia? uideri il-

Damasus Pontifex.

his ipsis præstare impietate? Nam quæ olim impia gens in meam est grassata necem, nunc egregie pia: & cadauer meum & nomen ueneratur, assiduasq; mihi preces effundit. Trucidare uos iterum me & quidem Truculentius tentauistis. Quando non iam necem corpori, quod per ipsam fœlix est futurum: sed Doctrinæ sed gestorum memoriæ, qua hominũ in animis uiuo prorsus immortalibus: eaq; ipsa monstratur semita quæ ducit ad cœlum, quantum in uobis est perniciem attulistis. Abstulistis doctrinam martyri, martyrem doctrinæ & areopagi titulum quo celebris olim inter Athenienses eram, apud nostræ fidei cultores eo cõtempto celebrior, tam a doctrina quam a martyre depulistis. defodere mea litteraria monumenta ignari & inuidi hostes Christianæ fidei uos ab effossis monumentis toto terrarum orbe clarissimis meum nomen abraditis, eiusdem asecle fidei. per fœlicitatem quam & ego teneo, & mortales expectant, oratos uelim qu cunq; me de omnibus egregie meritum: uexare non desinunt mihi nihil: sibi ipsis molesti: ut studia sua ad Christiani nominis hostes oppugnandos: ad fidem ipsam quam scriptis probaui, quam sanguine confirmaui longe lateq; propagandam: uertant, nec modo parcant mihi, sed per mea meiq; similium uestigia, curent beatos æternum fieri. Mirandulæ post tuum discessum cum primum tantum ocii nactus, ut tuo uoto satis in parte facerem.

FINIS.

Eiusdem Ioannis Francisci Pici Mirandulæ Domini, Concordiæq; Comitis a misero moribundæ uitæ somno ad perpetuã fęlicis uitę uigiliã Excitatio.

EXciri ne unq̃ genus o mortale ueterno
Non dabitur misero? Cur nunc sopita recludis
Lumina: nunc iterum claudis? fortasse grauatum
Attonitumq; iaces læthææ ad murmura ripæ?
Nam tibi sublustres uarium per inane figuræ
Spectantur, secus ac constant: non propria captas
Gaudia: at incassum, falsaq; Cupidine sensum
Deludit simulans et uera maior imago.
Auertin uultus? & caligantia tardo
Lumina sustollis cœlum auersantia motu.
Iam liceat, liceat tandem caligine pulsa
Offectos tenebris oculos, & nube maligna
Vertere ad æthereos tractus: ad culmina olympi.
Quo nobis datur ire, illuc conscendere fas est
Virtutum pennis, miseræ post tempora uitæ.
Aeternãq; breui cursu contingere metam.
Illic perpetuum regnum, & tranquilla uoluptas
Omnigenis conferta bonis, penitusq; malorum
Expers perpetuo fœlix: sine fine beata.
Qua somno hoc frueris, breuis est, magnisq; libido
Plena malis, mærens, celeriq; fugacior euro.
Quod cupis: & metuis semper fluit, inclyta regna
Diuitiæ, forma, atq; humanæ laudis honores
Tam cito prętereunt rapidi q̃ fluminis unda.
Et circum pelagus curarum exęstuat ingens.
Ac uelut in lippos oculos cum fumus oberrans
Sæuit, & in superam post hac conuertitur oram
Sic animum affligunt curæ. furit ipsa Cupido
Quærendo: & pauitans retinet, semperq; timore
Comprimitur misero: ne re spolietur amata.
Ergo quid incassum sectaris somnia rerum
Quæ nusq̃ inuenies, inuentaq; protinus ipsis
E manibus tenues abeunt ceu fumus in auras.
Cur quod amas tanta premeris formidine, ne te

Genus hum. ut hoiem alloq̃ semisopitũ

Alludit ad lęthes fluuiũ et ad murmur Ouidio celebratũ p irrisionẽ et ad cognominis fluminis obliuionẽ.

Nam maiora uero sunt, sensuũ blãdiméta et simulata nõ syncęra gaudia.

More eius qui excitus uelit redormire.

Breuiter fœlicitas subindicat: de qua latius in fine.

Explicatur, qd ante uniuersũ dictũ fuerat. Iuxta illud Apostoli. prętertit figura huius mundi.

Quoniam q̄ preteriit homi nibus collatū non est.

Nō solū non firmarūt Pō/peiani triūphi adūbratā eius felicitatem sed calamitatē fe- cerūt insigniorē:quod notatū ab Aristotele in rhetoricis in uniuersū.

Eo modo insi gnior fuit cala mitas pluribꝫ coronis orna/ta:uictimę aūt coronabātur: ut notum est.

Deserat?incassum metuis. Nam fugerat ante
Quā caperes: celeri in nihilum post terga uolatu.
Nil stabile in terris. non tot mutare figuras
Protea finxerunt ueteres de more poetæ.
Quot uarios uertunt humana negotia uultus.
Hinc q̄ conspicua facie nunc clara uidentur
Mox obscura latent, & q̄ nunc prospera blando
Sucessu arrident, uerso modo lurida uultu
Mœrent, inpræceps rebus deiecta secundis.
Non potuit miseri piratica laurea magni
Totq; cruentatæ deuicto ex hoste coronæ
Auulsum ceruice caput seruare, uerendum
Romano quondam populo augustoq; senatu.
Illud sanguineis præpes uictoria pennis
Quo magis ornauit. magis inde miserrima cædes
Seruili cōfecta manu, conspecta refulsit.
Pugnantem innumeris socerum mens prouida bellis
Seruauit miserum: ut longe lateq; potitus
Europæ atq; asiæ rebus, libyæq; triumpho
Insignis, generi uictor, Romaq; recepta
Dictator, patriæ caderet, conspectior inde
Victima: tot tantisq; olim redimita coronis.
Illos laurigeræ capitolia ad alta quadrigæ
Cum traherent, læto plausu, populiq; patrūq;.
Non ne uidebantur tacito hæc, uelut ore monere?
Quā grauiore ruant datur hinc sublimia casu
Noscere. q̄ multo nisu nocitura petantur.
Illum etiam nostra quem tempestate potitum
Artibus innumeris, opibus, multoq; labore
Insubrum sceptro conspeximus, aspera tandem
Conclusit cauea. hic triplici trieteride uinctus
Confectus senio & curis, mortalia liquit.
Atq; alium paruo post tempore uidimus altis
Elatum titulis: quem Roma ambibat ouantem,
Quem mare quod supra est tremuit quodq; alluit infra
Ludibrium humanæ sortis ter compede uinctus
Sistitur hic, terno tandem conamine liber
Impyrenea mactatur uictima ualle.

Mente

Mente memor refero, multos spectasse caducis
Molibus impositos magna cecidisse ruina.
Vrbibus hæc etiam notum est contingere, quorum
Passim desertis dilecta cadauera campis
Procumbunt. Cecidit Babylon præclara, cubile
Quæ nunc strata iacet serpentibus, inclyta quondam
Assyrii regina soli, tot fœta triumphis
Aegypti tellure iacet, iacet obruta aratro
Olim quæ steterat portis celeberrima centum.
Nunc uicus tenuis Lacedæmon: legibus olim
Atq; armis clara: & uilis nunc uicus Athenæ
Insignes sophia & Persarum cladibus olim
Quos primum terra mox late eiecerat unda.
Nunc deserta Paros candenti cognita saxo
Victrix Miltiadæ magni, qui persida quondam
Vicerat angusto clausam Marathonis in aruo.
Nunc fera Carthago siluestribus horrida dumis
Et paucis minimisq; habitata mapalibus, optat
Ne se diripiat libycæ fera bellua terræ.
Et quæ iam Mædo pella imperitauit hydaspi
Incurui premitur nunc duro uomeris usu.
Harum instar celebres quæ nunc spectantur, ad omnem
Mollitiem & luxum promptæ, quis purpura muros
Contegit, atq; auro contexta aulæa superbo
Exornat, si non sternendas forte putasti:
Te iam Romanæ admoneāt fragmenta ruinæ.
Ergo quid in plummis marcescis mollibus ægrum
Perpetuo nictans? ritu cur terga ferino
In Cœlum obuertis? uentriq; per omnia solers
Indulges, opibusq; uacas, & quæris honores?
Quos & si nolis uiolenti turbinis instar
Dilapsos perdet certo mors pallida cursu,
Quæ cuncta abripiet quis oblectamur ouantes
Num te bella nimis circunstridentia, multo
Sanguine, iam fuso, num gliscens improba pestis
Atq; fames, celeri mortales pergere cursu
In mortem monuere? & quam si cætera desint
Affore nil dubium, properat dum curua senectus

Cęsar borgia

Ita referūt qui in Assyria fuere: ppe Babylonē non habitari ppter serpentum multitudinem.

Aegyptię thebę.

Quod uici tenues sint referūt q uidere Historię notiss. cum apud multos tū pręsertim apud Plutarchū et Probū.

Supra ex asia et Europa: nunc Aphrica exemplū.

Hoc oib' partibus Alexander dñatur.

Argumētū futurę ruinę ex et romę preterita et palam spectata.

Epilog. excit. ex collectione incommodū.

Pręsentes calamitates stricti exprįssę.

Plena malis mœrens, tremuloq; innixa bacillo.
Corpora cum rugæ sulcant, uiresq; recedunt
Si tibi diuitię cordi, tum Lydia Crœsi
Gaza animum subeat, bello intercepta cruento.
Si te delectant deuictæ ex ordine gentes.
Quæsitumq; diu multo cum sanguine sceptrum,
Cyrus in exhaustum sitiens per bella cruorem
Te exemplo doceat, contentum uiuere paruo.
Si te forma capit, uetulam tibi finge tueri
Tindarida, ad speculum mirantem flaccida colla
Et ferruginea scabros rubigine dentes
Pendentesq; genas nimium, rugasq; notantem.
Et quæ olim cecini libuit cum expellere Roma
Idalios ignes cæciq; Cupidinis arma
Occurrant animo, atq; ægro medeantur amori.
Quæq; etiam uanos numerorum lege soluta
Bis binis libris procul eiecere furores.
Si studiis ardes doctrinæ in sęcula nomen
Edere: q̃ facile intereant monimenta requires
Nusq̃ Varronis celebrata inuenta per orbem.
Qui q̃q̃ cœlum terrasq; amplexus & omne
Bellorum & pacis studium, tamen inde supersunt
Vix elementa quidem linguę interrupta latinæ
Et parui cultura soli, meliora uel ignis
Vel lympha absumpsit, uel furuum absorbuit antri
Vel rapuit bellum, & uictoris perdidit ira.
Nusq̃ nunc superest grandis res publica Tulli.
Nec natæ luctus, quo se solatur amantem.
Non Romæ egregia quondam se consule gesta.
Non sophiæ laudes, non Porti facta Catonis.
Non extant Graiæ aut Latiæ monumenta camœn.
Ac Liui quondam numerosa uolumina, paucis
Exceptis: pridem exedit cariosa uetustas.
Adde quot ad Nilum paruus combusserit ignis.
Quot numeret libros doctissima Græcia: quorum
Quid quæso nobis notum est nisi nomen inane?
Sed finge extent ut docti monimenta laboris
Cum semel occideris, quid te iuuat inclyta fama?

Vires cũ recedũt quas uno uirtutis noie medici núcupãt seqt mors.

Remedia breuia singulis morbis animi

Allusio ad illd Ouidii Flet quoq; ut i speculum.

Notat opusculũ auth. de expelléda Venere et primum eius carmé citatur.

Ité quattuor libri de amore; ad Leonem .x. Pont. Max.

Causę corruptionis librorũ: nã igne plurimũ fiũt: qñq; aqua ut i hyda spe historia: qñq; i subterraneis cauernis: ut ap Straboné de libris Aristotelis et Theophrasti: qñq; populationib' urbiũ: ut Gotthorũ tempore.

At iuuet & fuerit nil mendax: illius ergo
Quid nam alii dicent iam functi munere uitæ?
Tempus erit cum iam nullis animantibus agri
Præbebunt alimenta, cadent hominesq̃ feræq̃
Soli homines tumulis exurgent: omnia scripta
Tum rapidus paruo nisu populabitur ignis.
Ac superas sedes conscendent ipsa piorum
Agmina, uictura æternum cum principe rerum: et
Impia tartareo mergetur turba profundo.
Hæc animaduertens somno exturbaberis alto
Si triste aut lætum fueris. teq̃ instar habendum
Conspicies hominis, q̃ iam resupinus in altis
Cum stertit plummis: delusus imagine falsa
Siue aurum manibus magna dum claudit in arca
Gaudens, e somno post paulum excussus auaro
Tristatur repetens euanida gaudia secum
Siue in tormentis angi dum nocte sopora
Se putat, a requie tum cum est excitus inerti
Gaudet ouans: uigiliq̃ animo sua damna uolutat
Arctoo citius fugisse aquilone per auras
Atq̃ ita præsentis uitæ uel gaudia mille
Vel mille ærumnas tanti pensabis, ut olim
Credideris uolucri fugisse simillima somno.
Hinc animum tandem supra caliginis atræ
Educes nebulam: clara qui sede potitus
Sublimi e specula aspiciet, q̃ firma caducis
Præstent, q̃ terræ cœlum, q̃ gloria, pœnæ.
Nec secus ac flumen rapidum, mortalia cursu
Effluere in mortem circũspectabit: & omnem
Humanam turbam uanis confidere rebus:
Et similem tenero flori, quem uerna Fauoni
Aura tulit, ceciditq̃ prius q̃ promp̃sit odorem.
Viuimus, id punctum est, nam qd fuit ante, recessit
Quod sequitur, nondum est: successu pone futurum.
Quin etiam hoc ipsum qd uiuimus atq̃ mouemur
Atq̃ sumus: Deus impartit, qui cuncta creauit
Ex nihilo, immotus semper, qui cuncta gubernat.
Qui genitum summo uoluit descendere cœlo.

Ignis ꝑ̃pe iudicii ad quẽ uel allucinãtes deducta ex ueteri testõ notitia phi gẽtium et poetę respexere stoici gręci uterq̃ Seneca Epicureus Lucretius cęteris

Pręmia iustorum.

Pęna damnatorum.

Tartari mẽtio antiquiss. iam inde ab Homero per Platonẽ in Phedõne et R. P. repetita. eadẽq̃ appellata ĩ sacris litteris noui testamenti.

Collectio uniuersę cõsiderationis.

Nihil .n. ꝓpiũ momẽtũ habemus qd ꝓbat ab Aristotele et aliis.

Ex Paulo apostolo dicẽte in eo uiuim⁹ mouemur et sumus.

Virginis & sacra carnem desumere ab aluo.
Perq; crucem primæ delere piacula noxæ.
Hæc ille omnipotens miro succensus amore
Contulit humano generi, ut deduceret orco.
Vt clausi culpa portas reseraret olympi
Ipso quo felix iam iam frueretur: & omni
Præmia tum posset maiora capessere uoto
Cum penitus mens ipsa bono coniuncta supremo
Intutu hærebit fælici hærebit amore
Semper auens semperq; fruens sine fine beata
Atq; adeo fælix rediuiuum ut corpus in æthram
Sublimem secum magni in tecta alta tonantis
Euectũ, ingenti perfundat luce corusci
Vt superet solis radios, ut solis ab ortu
Solis ad occasum subito, septemq; trione
Arctooq; polo, subito referatur ad austrum.
Tam facili est motu, & tam claro lumine fulget.
Corpora quin etiam tam permeat omnia nutu
Fælicis animæ, moles ut nulla retardet.
Tam ualidum & pollens, ut nec uis magna trisulci
Fulminis afficiat ne dum terrena fatigent.
Hæc decora, hæ dotes, fœlicia munera mentis
Quæ summum coluit: summum est uenerata parentem
In terris, & membra sibi coniuncta coegit
Imperio rationis agi, & seruare uerenda
Quæ sacri ad fontis undas promissa renati
Sancimus: uel si qua lues de gurgite tetro
Cocyti ingruerit, docuit dispellere salsis
Vbertim lachrymis, & pectus tundere anhellum: &
Pontificis manibus caput inclinare superbum.
Vnde alti reserata poli, mox cardine uerso
Ianua, ad immensi ducit solia alta tonantis
Peruigiles: somno longe lateq; fugato
Morte obita, ad decimum summi penetrale parentis.
Sic o sic libuit trino decernere regi
Sic o sic cœlum extremum penetrare licebit.
Et superæ molem ætheram conscendere sedis.
Et nulla inclusam meta iam uiuere uitam

Caus. cur de? homo factus.
Intellectu et uoluntate beatitudo animi conficit semp impletur desiderium iuxta illud sacrũ delectationes in dextera tua usq; in finem.
Dotes gloriosi corporis.
Claritas.
Agilitas.
Subtilitas
Quam sit impatile corpus.
Quę pmissa in baptismo.
Pęnitentię sacramentum:
Iuxta illud sacrum.
Mors nõ erit ultra et illud absorpta est mors in uictoria.
Aeterna uita nullo cõphẽsa termino.
Allusio ad antiq. phil. et po.
Sũt q elysios putauerit fortunatas isulas

Aeternam: plenis perq; omnia secula uotis
Fælici ambrosia, fælici nectare pasci.
Non quibus elusi ueteres pauere poetæ
Infortunata (ut perhibent) tellure retrusos
Quæ circum oceani magno contunditur æstu
Elysiis prælata locis, seu limite in alto
Aeris inclusos puri, qua lactea fulget
Orbita: mendaci quondam celeberrima cantu.
Sed quibus æterni proles æterna parentis
Pollicita est satiare pios supra æthera, supra
Candentem decimi mensam dona ultima regni.
Qua manet in flore æthereo perfecta iuuentus
Qua fluit e stabili semper torrente uoluptas.
Quantam nec licuit oculis haurire, nec ulla
Aure capi, aut nullo penitus sub corde teneri.
Nam quodcunq; olim felix faustumq; putarunt
Sensibus addicti mortales, spernere fas est
Vt miserum, tanto si componatur honori.
Quando una hæc hominum superat iam gloria captus,
Quod suberunt pedibus radiantia sydera cæli.
Quæ semper ueluti stellata aulea micanti
Lumine, nunc nostris oculis prætenta refulgent.
Vt curuas in terram animas moribundaq; uota
Sectantes: patris oblitas, patriæq; supernæ
Perpetua inuitent æterna ad gaudia luce.

sunt q sup elysios sub terra collocatos reposuerint. In galaxia reposuere qdam idolatre: animas quā opinionē tāgit Lucan⁹. Mēsa de qua Christus in euangelio: Iuxta illud tōrēte uoluptatis tuę potabis eos. Apostolus q̄ nec oculus uidit neq; auris audiuit nec in cor hominis. ascendit.

FINIS.

REGISTRVM.

A ii B ii C ii D ii E ii F ii G ii H ii I ii
K ii L ii M ii

Impressum Bononiæ a Hieronymo de Benedictis Bonon. Anno Dñi. M.D.XXIII. Mense Maio. Adriano Sexto Pont. Max. Regnante.

ERRATA.

In .i. libro. de Strigibus Folio primo facie.ii.inuenit penis, repone, pēnis.& rostri. rostris.fol.ii.nutricis insidiātis, nutricis mō insidiātis.fol.iii. fac.ii. gurgitē, gurgite, aborrerent, abhorrerent.fol.iiii.Te/lisarchus, Telesarchus. Hipplytum, Hippolitum.Polayanthus, Polyanthus. Fol.ix.perceperint, præceperint.perstauerint, prostauerint.in.ii.fac.audituris, audituros.

In.ii.libro. Fol.i.adhibitis, adhibetis.fac.ii.μιγάισσα, μιγέισσα.essentiā, essentia.fol.ii.Nōunq̄, Nōnūq̄.ubi inueneris post, ludo intersint.PH.pone.DIC.unū in pristinū, in pistrinū.cōia tā cōia tn̄.fac.ii.hęc iuris.hæc qdē iuris.fol.iiii.fac.ii.ab eo hodie, ab eo die.ὦ νόξ, ὦ νίξ.fol.v.q̄ fatent, quæ fatent.acce/pti, accepi.diisici, disiici.impepedimēto, impedimēto.fac.ii.afferrimus, afferimus.hoc in oppido natus, notus.arguis argus.fol.vi.Ariolobalaæ, Ariolo Balaæ.qcq̄, qdēq;. diem uesperi, dum.fac.ii.prima facie, ꝙ facie.miseris miraculis, mulierculis.obiectentur, oblectentur.fol.vii.ueneficia illa, uenisica.Ad mētis, At mētes.fac.ii.referebant, reserabant. fol.viii.fac.ii.mynisteriū Dyadis Mareta, myestriū Dya/dis a Zareta.cū ardore, ardere.fol. ix. fac.ii. deludi strige, striges.pręponā, proponā.minoris grauitate, minori.fol.x. fabulasiores, fabulosiores.fa.ii.quæ uero, cōtra uero.

In libro.iii. Fol.i.luuāt, luāt.fac.ii.utiq; tā, utiq; a tā.ut mali, ut nil mali. bonū aliqd, aliqđ.patratris, patratis.fol.iii.AP.Augustinū, ap̄ Aug.fac.ii.ut dæmonū, ui dęmonū.fol.iiii.fac.ii.exsorberat, exsorbuerat.in hora, in ora.nō alit, nō aliter.si minus utrūq;, ut cūq;.fol.v.fulmine istū, ictum.post quidni: pone PHR filii dicerēt, dicerent.fac.ii.Eorū quæ, Ea quę.fol.vi. Si qđ, Siqdē. fol.vii.διστέυσ, διστεύουσι.fol.viii. uenitor, uinitor.qđ a pueris, qdē i ult.fol.fa.ii.ubtilitate, subtilitate.

In oratione. Fol.i.habuere cōtemptus, cōtemptui.fol.ii.in precibus, nr precibus:meliorū, meliorē.fol.iiii.fac.ii.si parui, paruis.fol. v.monstra circa, Circæa.nullus mercimoniis.nullis.

In epistola. Fol.i.protextu, prætextu.fol.a plautinis, plautianis. fac.ii. stupēdiq;, stupēdoq;.meritoq̄, meritoq;.alicui, alicui.eo ꝙ fane, eoq;.an quē, ad quem.ποῦ, τοῦ. Apollinaris, Apollophanis.Dionysium ipse, Dionysius ipse.fol.iii.θεὸν θεὸν, τὸ θεὸν.quoddā inane, qddā & iane fol.iiii.fa.ii κόπερ, κὐπερ.

In carmine. Fol.i.fine fine, fine fine.fluit, fluit.Harpyrenea, Hrpyrenea. Fol.ii.in margine lege, His oībus partibus.Alex.dominabatur.Item.ex & Romæ, ex Romæ.

Iulius Cæsar Flaminius .Io.Fran̄.Pico Mirādulæ Dn̄o.S.

n Ihil est illustris, ac literatissime Princeps, quod uehementius unq̄ optauerim, q̄ non tm̄ a claris, sed etiam bonis uiris amari, & illis plurimū placere, ac inter eorū amicos adscribi, præcipue ubi nobilitatē humanitas, uirtutū splendor, & excellēs doctrina comitatur, quod cū apud alios quosdā Principes, ac eruditos homines sæpe tentauerim, impræsentia putaui me debere oblata præsertim occasione, qua nulla maior, & gratior offerri poterat, apud te quoq; tentare, ut si possem, tali me studio tibi etiā coniungerē, & in clientelā tuam susciperer. Quid.n.homini potest esse iucūdius? q̄ in bonorꝝ cōsortiū, & amicitiā recipi, sine qua difficulter, ut inquit Tullius, uirtus esse potest, & cū eo necessitudine deuinciri, qui omniū amore dignissimus sit. His ego impulsus causis hanc ad te epistolam dare ausus sum, ut intelligeres, me quibuscunq; rebus queam, tuū fore, & ad omnia, quæ tibi gratificari ualeam, paratissimū. Nam cū Leander Albertus utriusq; nostrum amātissimus propter negocia, quibus undiq; distrahitur, nō posset, uti uolebat, & necesse erat, imprimēdo de Strigibus Dialogo a te nuper edito, interesse, in partē laboris eiusce me delegit. In qua re pergratū me tibi pariter, ac illi factur ū existimaui, si postpositis omnibus opusculo elegantissimo intēderē, in quo tanta fide, ac diligētia elaboraui, ut non maiorē in Flaminii patrui, ac uerius parētis mei monumentis diligētiā, & sedulitatem reposuerim, in qbus quidē libellis, quātus sis, ita appares, ac emines, ut hoc sacrum inceptū per se, si nulla extent alia ingenii tui monimēta, possit ad tui nominis imortalitatē sufficere, unde præter uoluptatem incredibilem, uberem certe fructum cepi, nam mehercule materia hac ad expellendos a nostra religione magnos quorūdam errores, nihil salubrius, ac ualidius afferri poterat, Nihil ad morꝝ censurā in eo genere, (ut mea fert opinio) cumulatius, elegātius, ac efficacius describit Pro Dionysio itē Areopagita nihil certius depromi, & uerioribus testimoniis, ac indiciis, qd intendis cōprobari,

Heroico autem Versu, quia nos quoq; poeticæ facultati libenter operam impendimus, nihil erat, quod aptius, & diuinius discuti posset, hominiq; si diligenter ea legat, magis necessarium. Quibus omnibus de causis tibi me cū cæteris, quibus tuo labore prodesse maxime studes, debere plurimum puto, & gratias ago, q̄ pro Christiana Republica tot iam tui labores in publicū p̄dierint, & polliceor, si Iuliū Cæsarem tua dignum amicitia iudicaueris, me enixe operam daturū, ut intelligas, & experiare, nihil mihi hoc tempore gratius accidere potuisse, quam in numerum tuorū amicorum, uel clientum recipi. Vale, & me ama.

E. G. Allen m/cd/ bdg. c/x
10/22/04

